

Att möta globala utmaningar

Skrivelse om samstämmighet för utveckling 2010

REGERINGSKANSLIET

Regeringens skrivelse: 2009/10:129

Att möta globala utmaningar - skrivelse om samstämmighet för utveckling

Skr.
2009/10:129

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 18 mars 2010

Fredrik Reinfeldt

Gunilla Carlsson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för hur Sverige genom en samstämmig politik för utvecklig bidragit till målet om en rättvis och hållbar global utveckling i enlighet med Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112).

Utgångspunkten är de sex globala utmaningar som i skrivelsen Globala utmaningar - vårt ansvar (skr. 2007/08:89) identifierades som centrala för att nå målet och där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt. För varje utmaning identifierades tre fokusområden med syftet att mer ingående följa ett antal frågor och processer. Denna inriktning ligger fast.

I den föreliggande skrivelsen redovisas exempel på resultat av arbetet med de totalt 18 fokusområdena. För varje fokusområde görs en samlad bedömning av *politikens utformning och utförande, samordning och samverkan* samt *kunskap och analys*. I skrivelsen läggs grunden för en resultatmodell för att följa upp resultat av arbetet med samstämmighet för utveckling som gör det möjligt att följa utvecklingen över tid.

Regeringen understryker i skrivelsen sitt gemensamma ansvar att bidra till en rättvis och hållbar utveckling för genomförandet av utvecklingspolitiken. Utvecklingspolitiken inbegriper både en samstämmighetspolitik som omfattar samtliga politikområden och ett effektivt bistånd av hög kvalitet.

Regeringens strävan mot ett gemensamt ansvarstagande för att bidra till den globala utvecklingen har uppmärksammats internationellt och i internationella jämförelser bedöms Sverige ligga långt fram i arbetet med att säkra utvecklingshänsyn i den samlade politiken. Resultatredovisningen visar samtidigt att arbetet ytterligare kan stärkas, framförallt vad gäller kunskap och analys. Resultatbedömningen ger regeringen ett underlag för det fortsatta arbetet med samstämmighet för utveckling. En översikt över det fortsatta arbetet presenteras i skrivelsens avslutande kapitel.

1 Ökad samstämmighet och samverkan för att möta globala utmaningar.....	4
2 Resultatredovisning av samstämmighetspolitiken inom Sveriges politik för global utveckling	11
2.1 Global utmaning: Förtryck	16
2.1.1 Yttrandefrihet	17
2.1.2 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.....	19
2.1.3 Organiserad brottslighet med fokus på människohandel	21
2.2 Global utmaning: Ekonomiskt utanförskap.....	24
2.2.1 Finansiella marknader	24
2.2.2 Handel med jordbruksprodukter	27
2.2.3 Svensk handel och investeringar	29
2.3 Global utmaning: Migrationsströmmar	32
2.3.1 Arbetskraftsinvandring till Sverige och EU.....	33
2.3.2 Remitteringar och återföring av kunskap till utvecklingsländer.....	35
2.3.3 Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar	38
2.4 Global utmaning: Klimatförändringar och miljöpåverkan	40
2.4.1 Klimat - anpassning och utsläppsminskningar	41
2.4.2 Kemikaliehantering	44
2.4.3 Hållbar stadsutveckling	46
2.5 Global utmaning: Konflikter och sviktande situationer	48
2.5.1 Säkerhetssektorreformer	48
2.5.2 Kvinnor, fred och säkerhet	50
2.5.3 Från konflikt till långsiktig hållbar utveckling	53
2.6 Global utmaning: Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot.....	56
2.6.1 Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel..	57
2.6.2 Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder	59
2.6.3 Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder...	61
2.7 Resultatredovisning för regeringens hantering av livsmedelskrisen.....	63
3 Resultatredovisning av regeringens arbete med politikens genomförande	65
3.1 Regeringens arbete med Policy Coherence for Development under det svenska EU-ordförandeskapet 2009	71
4 Regeringens fortsatta arbete med samstämmighetspolitiken under perioden 2010-2012	74
Bilaga 1. Fokusområden och mål 2010-2012.....	84
Bilaga 2. Förklaring till förekommande förkortningar.....	87
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars	89

1 Ökad samstämmighet och samverkan för att möta globala utmaningar

Åren 2008 och 2009 har i hög grad präglats av olika globala kriser, en finansiell och ekonomisk kris, livsmedels- och energipriskriser samt en klimatkris och spridning av nya globala hälsohot i form av smittsamma sjukdomar (SARS, fågelinfluensa och H1N1). Kriserna slår hårt mot låginkomstländer och kvinnor, män och barn som lever i fattigdom. I en allt mer globaliserad värld får kriserna och den globala ekonomins nedgång relativt snabbt omfattande effekter. Det blir allt tydligare att vår tids största utmaningar berör människor i både höginkomstländer och utvecklingsländer, men utvecklingsländer är särskilt sårbara och drabbas ofta särskilt hårt av de globala kriserna, kriser som dessutom ofta har sitt ursprung i den rika delen av världen. Kriserna utgör ett tydligt hinder för en rättvis och hållbar global utveckling. Huvudansvaret för den egna fattigdomsbekämpningen och utvecklingen vilar på utvecklingsländernas regeringar. Samtidigt kan och ska Sverige bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta gör vi av solidaritet och för att vi har ett gemensamt ansvar för världens framtid. Det ligger även i vårt eget intresse. Våra möjligheter att bidra stärks när vi agerar samstämmigt, när vi samverkar med andra och när vi bedriver ett verklighetsanpassat, effektivt och fokuserat bistånd.

I skrivelsen *Globala Utmaningar – vårt ansvar* (Skr.2007/08:89) underströk regeringen sitt gemensamma ansvar att bidra till fattiga länder och människors utveckling. Det gjordes genom att konkretisera hur samstämmighet mellan olika politikområden kan stärka det samlade svenska bidraget till målet för *Sveriges politik för global utveckling* om en rättvis och hållbar global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). I skrivelsen 2008 förtydligade regeringen att utvecklingspolitiken inbegriper både en *samstämmighetspolitik* som omfattar utvecklingshänsyn inom samtliga politikområden och över politikområdesgränser och ett *effektivt bistånd* av hög kvalitet. Både samstämmighetspolitiken och biståndet tar sin utgångspunkt i en mångdimensionell syn på fattigdom och utveckling och vägleds av två grundläggande perspektiv: rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling.

Biståndet har en viktig uppgift att bidra till att förstärka utvecklingseffekterna inom den samlade svenska utvecklingspolitiken. Det kan handla om katalytiska och kompletterande insatser till andra politikområdets verksamhet, så som Aid for Trade. Det kan också handla om att genom samverkan och samråd bistå med kunskap om och erfarenheter av vad som driver utveckling och fattigdomsbekämpning som stöd för Regeringskansliets utformning och berörda myndigheters genomförande av politiken. Regeringen ger i denna skrivelse även exempel på hur biståndet inom ramen för sitt eget mål: *att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor*, har bidragit till arbetet med att hantera de sex globala utmaningarna med syfte att främja en hållbar och rättvis utveckling.

Genom att arbeta för ökad samstämmighet för utveckling stärker Sverige sitt bidrag till uppfyllandet av millenniemålen. I dessa slås fast att det globala samarbetet för utveckling ska stärkas.

EU är en global aktör vars politik har stor betydelse för omvärlden och inte minst utvecklingsländer. Bristande samstämmighet för utveckling inom EU får direkta konsekvenser för fattiga länder och människor. Det påverkar också EU:s trovärdighet som global aktör för fred, mänskliga rättigheter, demokrati och fattigdomsbekämpning. Därför arbetar regeringen aktivt för att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling (Policy Coherence for Development, PCD). Arbetet med att förbättra och fördjupa arbetsformerna inom EU hade hög prioritet under det svenska EU-ordförandeskapet.

I 2008 års skrivelse slog regeringen fast inriktningen för politiken och dess genomförande. Inriktningen ligger fast. I denna skrivelse redovisar regeringen exempel på resultat av samstämmighetspolitiken, dvs. den del av utvecklingspolitiken som syftar till att främja utvecklingshänsyn i den samlade politiken genom ett samstämmigt agerande mellan politikområden. Regeringen redovisade 2009 en resultatredovisning för biståndet 2008-2009 (Skr. 2008/09:189) och återkommer under våren 2010 till riksdagen med en skrivelse om resultat av biståndet med fokus på miljö och klimat.

Globala utmaningar som utgångspunkt för samstämmighetspolitiken

För att omsätta samstämmighetspolitiken i praktiken konkretiserades arbetet till sex globala utmaningar som regeringen identifierat som centrala för att nå det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling och där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt: *förtryck, ekonomiskt utanförskap, migrationsströmmar, klimatförändringar och miljöpåverkan, konflikter och sviktande situationer, samt smittsamma sjukdomar och andra hälsohot.*

Utvecklingen under de senaste åren har på ett mycket påtagligt sätt illustrerat hur centrala dessa globala utmaningar är för utvecklingen i världen och i synnerhet för situationen och möjligheterna att förbättra livsvillkoren i utvecklingsländer. Det har blivit tydligt att alla politikområden och policyinstrument som står till regeringens förfogande måste användas på ett samlat och samstämmigt sätt för att Sveriges bidrag till global utveckling ska bli så effektivt som möjligt. Regeringen arbetar fortlöpande med att hantera målkonflikter och uppmärksamma synergier mellan olika politikområden, i Sverige såväl som i EU och internationellt, i syfte att öka utvecklingseffekten av regeringens politik som helhet.

Regeringens arbete med de globala utmaningarna har präglats av olika kriser. Som en effekt av dessa kriser har medvetenheten om de samband och ömsesidiga beroenden som förenar nationer och regioner på global nivå ökat. Behovet av att skapa nya samarbetsformer som bidrar till att finna lösningar på de gemensamma problemen och som slår vakt om utvecklingsperspektiv inom det internationella samarbetet är tydligt. G20 är ett exempel på ett forum för samverkan som vuxit fram ur krisen i det finansiella systemet. Världens största länder i ekonomisk bemärkelse och snabbväxande nya ekonomier samlas i G20 för att finna lösningar på

gemensamma utmaningar, utanför tidigare etablerade strukturer. Sverige företrädde som ordförandeland EU i G20 under hösten 2009 vilket erbjöd en unik möjlighet att delta i och påverka dessa centrala processer. Vid G20 mötet i Pittsburgh i september 2009 kom man bl.a. överens om ett omfattande finansiellt stödpaket som också omfattar utökad stöd till utvecklingsländer.

Den finansiella krisen har skakat om det finansiella systemet inom OECD-länderna. Krisen utvecklades till en global ekonomisk kris och för vissa länder har social oro och politiska omvälvningar följt i krisens fotspår. Trots att låginkomstländernas finansiella marknader inte är speciellt utvecklade eller omfattande blev det, i takt med att den mer isolerade finansiella krisen övergick till en djup global ekonomisk kris, tydligt att låginkomstländerna inte kunde isoleras från utvecklingen i mer mogna ekonomier. Den globala ekonomiska krisen har därmed direkt påverkat det **ekonomiska utanförskapet** för världens låginkomstländer genom krisens långtgående realekonomiska effekter inkl. en alltmer bristande tillgång till den internationella kapitalmarknaden. Ett ökat utanförskap är påtagligt på lokal- och individnivå i drabbade länder. Det beräknas exempelvis att antalet extremt fattiga i världen kommer att öka med 64 miljoner enbart under 2010 till följd av krisen, och att krisens effekter kommer att vara kännbara många år framöver. De privata investeringarna har minskat kraftigt i flera länder, inklusive värdet av s.k. remitteringar, dvs. pengar som migranter skickar hem. Sjunkande världshandel och brist på kapital har drabbat många fattiga länder med redan svag tillväxt. Företagsnedläggningar, arbetslöshet och sänkta statsinkomster har starka negativa effekter för såväl enskilda människors välfärd och hälsa som många låginkomstländernas ekonomiska och sociala utveckling. Sociala trygghetssystem, både formella och informella, har försvagats. Utbredd korruption har också bidragit till den negativa utvecklingen.

För att kunna genomföra en samstämmig politik för global utveckling krävs att de finansiella marknaderna i utvecklade länder är sunda och att övervakning och reglering är välutvecklad enligt högt ställda normer. Centralt för arbetet med att minska det globala ekonomiska utanförskapet har därför varit regeringens ansträngningar att upprätthålla den finansiella stabiliteten, nationellt och internationellt. Som EU-ordförande hade Sverige ett särskilt ansvar att verka för ett samlat svar från EU på finanskrisen och för att genom multilateral samverkan finna gemensamma åtgärder för att motverka dess konsekvenser.

Klimatförändringar och miljöpåverkan är en av de största utmaningar som världens länder står inför. Sårbarheten och utsattheten, vid exempelvis torka och översvämningar, är dock oftast störst för de fattigaste människorna och länderna, med begränsade möjligheter att hantera klimatförändringarna. Höga och instabila energipriser och brist på tillgång på uthållig energiförsörjning är ett stort problem för privatpersoner, företagare och investerare i många utvecklingsländer vilket kan leda till ohållbart nyttjande av naturresurser t.ex. genom överavverkning av skog. Höga kostnader på bränsle och el gör dessutom investeringar i företagande, framförallt tillverkningsindustri, mindre lönsamt. Att öka fattiga länder och människors tillgång till ren och billig energi är en förutsättning för fattigdomsbekämpning och hållbar

utveckling, men är beroende av stöd från omvärlden. Ohållbart nyttjande av naturresurser t.ex. genom överavverkning av skog måste motverkas samtidigt som fattiga människors möjligheter att bedriva ett hållbart skogsbruk måste förbättras. Genom ökande krav på bl.a. redovisning av produkters kemikalieinnehåll kan bristande kunskaper och otillräcklig kapacitet i utvecklingsländer, förutom riskerna för allvarliga hälso- och miljöproblem, få ekonomiska konsekvenser på kort sikt för handel och export. Den ökande urbaniseringen och framväxten av nya städer innebär samtidigt en möjlighet att på ett tidigt stadium verka för att hållbara samhällssystem för bl.a. energi, avfall, vatten och transporter skapas och att synergier utnyttjas.

Resultatet från klimatförhandlingarna i Köpenhamn levde inte upp till Sveriges och EU:s förhoppningar och beaktade inte i tillräcklig utsträckning utvecklingsperspektiv. Köpenhamnsöverenskommelsen (Copenhagen Accord) är en politisk ambition som utgör en färdriktning för det fortsatta arbetet inför COP 16 i Mexiko i november-december 2010. Klimatförändringarna är en avgörande global utmaning där världens alla länder behöver finna en samsyn och en väg framåt. Det saknas fortfarande en internationellt bindande överenskommelse för att minska utsläppen av växthusgaser. En långsiktig finansiering av klimatåtgärder, både anpassning och utsläpps begränsningar, i fattiga länder är en annan viktig fråga som måste få sin lösning. Det finns anledning att reflektera över hur det internationella samfundet ska kunna enas och hur FN-samarbetet ska kunna effektiviseras för att stödja arbetet med globala utmaningar och främja en rättvis och hållbar global utveckling.

Svält och undernäring är ett stort och växande problem som i dagsläget drabbar drygt en miljard människor över hela världen. De internationella *livsmedelspriserna* har i genomsnitt sjunkit något från de mycket höga nivåerna 2007-2008 men är fortsatt väldigt rörliga. Livsmedelsproduktionen i många länder är avhängig kvinnliga jordbrukare och deras tillgång till kapital, något som de ofta saknar. Utvecklingen mot högre priser är ett problem genom att kvinnor och män inte har råd att köpa mat. Men högre priser innebär också en potential eftersom det inhemska jordbruket ges möjlighet att utvecklas. Lösningar krävs för att skydda de fattigaste och mest utsatta individerna och grupperna från effekterna av snabba prisförändringar, bl.a. genom olika former av sociala skyddsnet.

Demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna är fortsatt hotad i många länder. Kampen mot *förtryck* med utgångspunkt i respekt för mänskliga rättigheter, särskilt kvinnor och barns rättigheter, och demokratiska principer genomsyrar därför regeringens utvecklingspolitik. Som ett resultat av regeringens prioritering av demokrati och mänskliga rättigheter under EU-ordförandeskapet antog ministerrådet rådslutsatser för att stärka effektiviteten och samstämmigheten i unionens demokratistöd i sina yttre förbindelser. Genomförandet av dessa kräver nära samverkan mellan berörda politikområden.

Modern kommunikationsteknologi har inneburit helt nya möjligheter att stärka enskilda individers rätt att fritt kunna uttrycka sina åsikter och möjligheter att sprida information, tankar och idéer. Det skapar också

förutsättningar för nya grupper som tidigare varit utestängda från att delta i det demokratiska samtalet. Yttrandefriheten är grundläggande och en förutsättning för att kunna bekämpa alla former av förtryck. Regeringen stärker sina insatser för yttrandefriheten, bl.a. med tonvikt på att underbygga den stora potential som ny teknik och nya medier har i att främja det fria ordet. Sverige ska bidra till att förbättra tillgången till och nyttjandet av informations- och kommunikationsteknologi i syfte att öka kunskap, informationsspridning och deltagande utan hänsyn till fysiska gränser.

I stater som befinner sig i **konflikt** eller där **sviktande situationer** råder saknas ofta förmåga att möta människors grundläggande behov som hälsovård och utbildning. Dessa svaga stater har i många fall svårt att kontrollera sina territorier och inte sällan förekommer parallella säkerhets- och maktstrukturer. Det demokratiska underskottet och kränkningarna av mänskliga rättigheter är ofta omfattande. Forskning visar att inomstatliga väpnade konflikter som regel varar tio gånger längre tid än gränsöverskridande konflikter. Allt fler konflikter kännetecknas dessutom av straffrihet när det gäller brott i form av omfattande sexuellt våld, särskilt mot kvinnor och flickor. Straffriheten är ett resultat av svaga rättsystem och allvarliga brister i den allmänna säkerheten. I konflikt- och postkonfliktländer utgör en återgång till väpnad konflikt ett av de allvarligaste hoten mot säkerhet och utveckling.

Ohälsa är ofta den enskilt viktigaste orsaken till att människor hamnar i fattigdom eller har svårt att ta sig ur fattigdomen. FN:s generalsekreterare har också uppmärksammat världssamfundet på att den finansiella och ekonomiska krisen, i tillägg till livsmedelskriser och klimatförändringar, kraftigt ökar riskerna för mänsklig ohälsa, särskilt inom redan svaga och utsatta grupper. WHO har påvisat hur kvinnors och flickors ohälsa globalt sett, är ett resultat av kvinnors utsatthet och diskriminering. Ett av de största problemen är fortsatt hög mödradödlighet. Utbrotten av pandemier under senare år, som t.ex. fågelinfluensa, SARS och H1N1, visar hur snabbt nya globala **hälsohot** kan uppstå, hur utvecklingsländer är särskilt utsatta och hur viktig internationell samverkan är för att möta dessa.

Regeringens fokus på väl utvecklade hälsosystem, tidig varning vid hälsohot samt hälsofrämjande bidrar till att säkra god hälsa och är generellt viktigt för minskad fattigdom och mänsklig utveckling. Global samverkan i frågor som rör hälsa är också avgörande för att motverka gränsöverskridande hälsohot som pandemier och problem som rör exempelvis antibiotikaresistens och slå vakt om globala nyttigheter.

Migration och mobilitet inom och mellan utvecklingsländer berör idag många hundra miljoner kvinnor, män och barn. Att främja de positiva utvecklingseffekterna av migration och minska de negativa utgör en av de stora globala utmaningarna. **Migrationströmmar** har sin grund i att människor på frivillig grund söker efter arbetstillfällen, utbildningsmöjligheter eller erfarenheter för att förbättra sina livsvillkor. Klimatförändringar, konflikter, brist på respekt för mänskliga rättigheter och ekonomiskt utanförskap tvingar också fram ofrivillig migration, inklusive flyktingströmmar, och påverkar också migranters möjligheter att investera i utveckling i sina ursprungsländer. Det gäller både i direkt produktiva investeringar och satsningar i grundläggande behov som t.ex.

utbildning och hälsa. Remitteringarna till utvecklingsländer föll kraftigt under 2009 till följd av den finansiella och ekonomiska krisen. Migrationens utvecklingspotential för utvecklingsländer är beroende av att olika politikområden samverkar för att främja rörlighet mellan mottagar- och ursprungsländer och förbättrade möjligheter till återflöde och investeringar av sparad kapital, kunskap och erfarenheter.

Korruption är ett allvarligt hinder för utveckling med påverkan på samtliga globala utmaningar. Afrikanska Unionen beräknar att bara i Afrika innebär korruptionen en kostnad motsvarande en fjärdedel av Afrikas samlade BNP. När resurser som avsätts för att bekämpa fattigdom används för fel ändamål eller förskingras drabbas människor som lever i fattigdom hårdast. Därför kan vi aldrig acceptera att korruption förekommer i vårt bistånd. Korruption har även följdverkningar bortom ökade ekonomiska kostnader. Forskning visar att korruption undergräver demokratin, minskar allmänhetens förtroende för offentliga institutioner, ökar sociala konflikter och ojämlikheter mellan könen.

Regeringen redovisar i denna skrivelse exempel på resultat av arbetet med de sex globala utmaningarna uppdelade på 18 fokusområden. Utgångspunkten för redovisningen är en modell som tagits fram av OECD för arbete med samstämmighet för utveckling och som bygger på följande tre delar: *politikens utformning och utförande, samordning och samverkan* samt *kunskap och analys*. Fokus i skrivelsen ligger på resultat i form av prestationer, dvs. hur regeringen har utformat sin politik inom olika områden, hur Sverige har agerat i olika sammanhang, samordnat sig internt och externt etc. Regeringen lägger i skrivelsen grunden för en modell för att följa upp resultaten av arbetet vilket gör det möjligt att följa utvecklingen över tid och mellan olika fokusområden.

Regeringen kan konstatera att Sverige ligger långt framme i arbetet för att säkra utvecklingshänsyn i den samlade politiken genom ett samstämmigt agerande mellan politikområden. Detta bekräftar i en årlig ranking av världens 22 rikaste länder baserad på en bedömning av deras politik med påverkan på utvecklingsländer (*Commitment to Development Index 2009, Center for Global Development*). Sverige intog under 2009 första plats. Den föreliggande resultatredovisningen för 2008-2010 visar sammantaget att framsteg har gjorts men att arbete återstår för att fullt ut genomföra samstämmighetspolitiken inom Sveriges politik för global utveckling. Det gäller framförallt kunskap om effekter av beslut för utvecklingsländer och människor som lever i fattigdom samt metoder för att omsätta kunskap i utformningen och genomförandet av politiken. Det finns även behov av att ytterligare stärka samordningen inom Regeringskansliet och med berörda myndigheter och andra relevanta aktörer. Sveriges uppmärksammas också i internationella jämförelser som genomförts av t.ex. OECD DAC där Sveriges uttalande anses att hela regeringen delar ansvaret att bidra till global utveckling ger eko.

Världens länder enades år 2000 om åtta millenniemål för att halvera fattigdomen till år 2015. Med fem år kvar håller FN i september 2010 ett toppmöte om framsteg och kvarstående utmaningar. Behovet av ökad samstämmighet för utveckling är ett tydligt svensk budskap inför mötet.

Regeringens slutsats är att en samstämmig svensk politik för global utveckling där olika politikområden samverkar för att bemöta olika utmaningar behövs, kanske mer än någonsin. Regeringen har för avsikt att fortsätta det långsiktiga arbetet för en sådan utveckling som påbörjades genom Riksdagens beslut om en politik för global utveckling 2003. Skr. 2009/10:129

2 Resultatredovisning av samstämmighetspolitiken inom Sveriges politik för global utveckling

Skr. 2009/10:129

För att omsätta politiken för global utveckling i praktiken konkretiserade regeringen i skrivelsen *Globala utmaningar – vårt ansvar*¹ arbetet under mandatperioden till att särskilt bemöta sex globala utmaningar. Regeringen identifierade dessa utmaningar som centrala för att nå målet att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling och som områden där Sverige har möjlighet att bidra på ett effektivt sätt. De globala utmaningarna är: *förtryck, ekonomiskt utanförskap, migrationsströmmar, klimatförändringar och miljöpåverkan, konflikter och sviktande situationer samt smittsamma sjukdomar och andra hälsohot.*

Samtliga utmaningar bedömdes förutsätta samstämmighet och samverkan mellan olika politikområden för att ge resultat. Regeringen underströk att också biståndet ingick i denna helhet och att biståndet i delar behövde anpassas för att bättre stödja och komplettera insatser för global utveckling inom andra politikområden i enlighet med den svenska politiken för global utveckling. För var och en av de sex utmaningarna identifierades tre fokusområden. Syftet med dessa sammanlagt 18 fokusområden var dels att mer ingående hantera ett antal frågor och processer som är centrala för att möta de globala utmaningarna, dels att förstärka genomförandet av regeringens politik. För att följa utvecklingen över tid och stimulera ett kontinuerligt lärande konstaterade regeringen att en tydlig resultatstyrning av arbetet behövdes där de 18 fokusområdena på ett övergripande plan angav inriktningen för regeringens arbete.

Detta kapitel inleds med ett resonemang om hur resultat av samstämmighetspolitiken kan följas upp och kring den modell för resultatredovisning som används i skrivelsen. Därefter presentas exempel på resultat och regeringens bedömning av arbetet. När inriktningen med de globala utmaningarna 2008 slogs fast uppmärksammades samtidigt behovet av att fortlöpande hantera andra viktiga globala skeenden med bäring på global utveckling. Livsmedelskrisen är ett exempel där regeringen arbetat på ett samstämmigt sätt över politikområden. Exempel på resultat av regeringens arbete med livsmedelskrisen redovisas i kap 2.7.

Resultat av samstämmighetspolitiken

Resultat är ett samlingsbegrepp för *prestationer*, dvs. de tjänster, produkter och kapitalvaror som genereras av en viss verksamhet, och *effekterna* av dessa. Att härleda resultat av samstämmighetspolitiken i form av effekter i ett utvecklingsland till svenska prestationer är en stor utmaning. Mellan ett politiskt initiativ eller beslut i Sverige som potentiellt har en effekt i ett utvecklingsland, positiv eller negativ, är det många steg. Ofta arbetar Sverige genom t.ex. EU för att få till stånd en

¹ Globala utmaningar - vårt ansvar, regeringens skrivelse om Politik för global utveckling (skr. 2007/08:89)

förändring som i sin tur ska påverka t.ex. WTO om det gäller handelspolitik. Detsamma gäller möjliga effekter i form av ändrad syn i internationell politikutformning kring t.ex. globala nyttigheter. Det är därför svenska prestationer står i fokus för denna resultatskrivelse, dvs. vilka beslut regeringen och berörda myndigheter tagit, hur Sverige har agerat i olika sammanhang etc.

Att följa upp effekter av samstämmighetspolitik i utvecklingsländer

I takt med ökad insikt om betydelsen av samstämmighet för utveckling ökar behovet att analysera och bedöma vilka faktorer som bidrar till utveckling som inte är bistånd. Flera organisationer har påbörjat arbete med att utveckla modeller för att göra konsekvensbedömningar av hur politiska beslut i länder och i EU påverkar utvecklingen i fattiga länder. I EU-kommissionens PCD-rapport 2009 inkluderas t.ex. två fallstudier av hur EU:s politik inom några utvalda områden påverkar några utvecklingsländer. Med exempel från bl.a. Senegal illustrerar rapporten faktorer som påverkar millenniemål ett: Att utrota extrem fattigdom och svält.

Exempel: Fallstudie om EU:s påverkan på utvecklingen i Senegal

EU-kommissionens studie granskar hur skilda policyer, som livsmedelsstandarder, importregler och fiskeavtal har påverkat strävandena att uppnå millenniemål ett om att utrota extrem fattigdom och svält. Här återges en sammanfattning av delar av studien.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) har haft inverkan på utvecklingsländers exportmöjligheter eftersom ekonomiskt stöd till europeiska jordbrukare har ökat produktionen och drivit ner världsmarknadspriserna. Rapporten menar att detta hinder för utveckling kan balanseras av de nya handelsavtal (EPA) som väntas öka exporten. EU-kommissionen menar också att de lägre världsmarknadspriserna har givit Senegal, som även importerar livsmedel tillgång till billigare mat. CAP har successivt reformerats vilket inneburit minskade fördelar för Senegals livsmedellexport till EU, som förlorar sin särställning genom att utsättas för konkurrens. För Senegal gäller detta t.ex. exporten av vegetabilisk olja.

Senegals export har även påverkats av *kvalitets- och hygienkraven i EU*. Rapporten konstaterar att de ökade kraven från EU-standarder, men även från livsmedelskedjors policyer och andra märkningar, kräver anpassning som givit producenter som klarar kraven ökade förtjänster. I Senegal har små och medelstora producenter av till exempel frukt, fisk och skaldjur haft svårt att möta kraven på kvalitet och ursprungsmärkning. EU har därför en rad program för att minska dessa svårigheter. Även EU:s *fiskeavtal* tas upp i fallstudien.

I studier av effekter av en viss politik kan etablerade metoder som fallstudier, risk- och miljökonsekvensbedömningar, ekonomiska modeller etc. vara användbara metoder beroende på vad som ska följas upp. Flera erfarenhetsstudier om konsekvensbedömningar lyfter fram

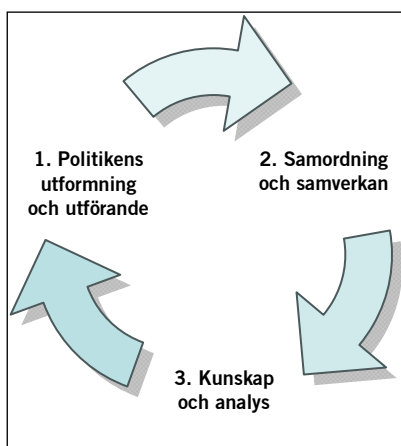
betydelsen av kvalitet på, och omfattning av, tillgängliga data och att det ofta krävs omfattande empiriska undersökningar som grund. Skr. 2009/10:129

Trots svårigheterna är ökad analyskapacitet och kunskap om utvecklingseffekter till följd av den politik som förs eller nya politiska initiativ helt centralt för att Sverige och andra länder ska kunna formulera och följa upp resultaten av en mer samstämmig politik för utveckling. Endast genom att bättre förstå vilken påverkan för politik har kan regeringar förändra sitt agerande, eller åtminstone få argument för behovet av att genomföra förändringar av en politik som visar sig ha negativa effekter på det övergripande målet. Regeringen understryker behovet av detta arbete och bidrar därför till en vidareutveckling av mätmetoder genom erfarenheter och finansiellt stöd inom EU och OECD, men även genom samarbete med organisationer där det finns expertis på utvecklingsfrågor.²

Att följa upp resultat av prestationer för samstämmighet för utveckling i OECD-länder

Genom att analysera de prestationer som bidrar till samstämmighet för utveckling kan utvecklingen av ett enskilt OECD-lands samstämmighetspolitik följas upp. Analysen utgår från ett grundläggande antagande om att ökad samstämmighet för utveckling leder till positiva effekter för global utveckling.

Regeringens arbete för ökad samstämmighet enligt Sveriges politik för global utveckling kan illustreras av tre ömsesidigt förstärkande delar, eller centrala ”byggstenar”. Modellen har utvecklats av OECD baserat på jämförande studier av flera OECD-länders arbete med samstämmighet. Modellen har även använts av EU-kommissionen. Nedan beskrivs de tre byggstenarna kort:

² Utrikesdepartementet har samarbeten med bl.a. European Center for Development Policy Management (ECDPM) och Center for Global Development (CGD)

1. Politikens utformning och utförande

Denna byggsten avser hur politiken formulerats, vilka politiska prioriteringar som gjorts och hur de blivit omsatta i styrdokument och handling. Ett grundläggande steg har tagits genom att regeringen i denna och tidigare skrivelser om Sveriges politik för global utveckling³ återbekräftar att alla politikområden, inom ramen för sina områdesspecifika målsättningar, ska söka vägar för att stärka det svenska bidraget till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta uppmärksammas också i internationella jämförelser där Sveriges uttalade ansats att hela regeringen delar ansvaret att bidra till global utveckling ger eko.

Regeringens höga ambition kan inte stanna vid ett åtagande. Bidraget måste också omsättas i handling. När regeringen exempelvis formulerar sin migrations-, handels- eller jordbrukspolitik bör konsekvenser för utvecklingsländer tas i beaktande på ett tydligt sätt. Det gäller även politikområden som vid första anblick kan verka vara av rent inrikespolitisk karaktär.

I praktiken handlar detta om att inkludera utvecklingsperspektiv i all relevant politikutformning. Det kan handla om regeringens propositioner, EU-positioner eller interna styrdokument som rör verksamhetsplanering men även myndighetsstyrning. Det handlar också om att företrädare för regeringen i internationella möten och förhandlingar, i möten med det civila samhällets aktörer, forskarsamhället etc. bidrar till ökad kunskap om vilka utvecklingskonsekvenser som kan bli följden av den av regeringen förda politiken.

2. Samordning och samverkan

Den andra byggstenen består i att säkerställa en samordning av politiska beslut och dess genomförande. Detta ska bidra till att skapa synergier och minimera bristande samstämmighet för utveckling. För en framgångsrik samstämmighetspolitik krävs fungerande mekanismer inom Regeringskansliet med konsultationer över departementsgränser och som därmed bidrar till samstämmighet i politikens utformning och genomförande.

I grunden handlar detta om att se till att formella beredningsrutiner fungerar, med tydlig rollfördelning. Men det är ofta lika viktigt att det finns nätverk eller informella arbetsgrupper för ökad samstämmighet, samverkan, informationsspridning och synliggörande av mål och intressekonflikter mellan politikområden och rutiner för dessas hantering. Ofta behöver samverkan involvera relevanta myndigheter med specialkunskaper och utvecklingsexpertis. Det handlar också om samverkan med externa aktörer så som näringslivet och civilsamhällets organisationer i syfte att bredda engagemanget för genomförandet av samstämmighetspolitiken.

³ Globala utmaningar - vårt ansvar, regeringens skrivelse om Politik för global utveckling, 2008, sid 6)

3. Kunskap och analys

Den tredje beståndsdelens knyter an till frågeställningen om kunskap om vilka konsekvenser politiken har för fattiga individer och för grupper av fattiga och utsatta människor i utvecklingsländer. Det handlar om att säkerställa att det finns underlag till, och system för, att bedöma utvecklingskonsekvenser av politiska beslut.

I praktiken innebär det att ha tillräcklig kapacitet att analysera utvecklingskonsekvenser, men även att tillgodogöra sig befintlig kunskap från aktuell forskning, aktörer i utvecklingsländer och internationella organisationer. Det kan också handla om att använda expertis inom myndigheter, forskarsamhället och andra aktörer mer effektivt. Där kunskap saknas för att bedöma utvecklingskonsekvenser av planerad eller förd politik bör resurser avsättas för att initiera utvärderingar, studier och dyligt.

Resultatredovisningsmodell för regeringens arbete med samstämmighet för utveckling inom de sex globala utmaningarna

Redovisningen av arbetet med de 18 fokusområdena har strukturerats utifrån de tre ”byggstenarna” som beskrivs ovan, dvs. *politikens utformning och utförande, samordning och samverkan* samt *kunskap och analys*. Genom att redovisa exempel på resultat i förhållande till varje del i denna kedja kan starka och svaga punkter identifieras och ge vägledning till var regeringens ansträngningar behöver fokuseras. Därmed lägger regeringen också grunden för en modell för att bedöma resultat av arbetet som gör det möjligt att följa utvecklingen över tid och mellan olika fokusområden.

För varje del i resultatredovisningen återges en samlad bedömning av hur väl arbetet med de tre byggstenarna i resultatredovisningsmodellen omsatts i regeringens politik och arbetssätt. Till grund för bedömningarna har gemensamma bedömningskriterier använts, baserade på OECD:s modell, i beredningen inom Regeringskansliet. Kriterierna baseras på vad som anses vara viktiga element inom de respektive byggstenarna som redogörs för tidigare i detta avsnitt.

Den samlade bedömningen kategoriseras enligt en tregradig skala där regeringen bedömer att man kommit ”*långt*”, ”*relativt långt*” eller att ”*vissa brister finns*”. Målsättningen på sikt är att alla fokusområden i resultatuppfyllelse ska uppnå ”långt” för samtliga beståndsdelar.

Den övergripande bedömning som görs syftar till att skapa en s.k. baslinje, en utgångspunkt som kan användas för att förbättra arbetet där det bäst behövs, men också för att visa på hur resultaten förändras över tid genom att återkomma till samma kriterier för bedömningar vid nästa redovisningstillfälle 2012. En översiktlig beskrivning av några av de viktigaste områdena för den kommande tvåårsperioden återges i kapitel fyra.

I följande avsnitt redovisar regeringen exempel på resultat vad avser genomförandet av arbetet med de sex globala utmaningarna. Utgångspunkten är de mål som formulerades för de totalt 18 fokusområdena i skrivelsen 2008.

Syftet med redovisningen är att ge en bild av hur arbetet med samstämmighet för utveckling har utvecklats inom respektive fokusområde. Exempelen är strukturerade enligt den resultatredovisningsmodell som redogörs för ovan. Regeringen har beredskap att löpande uppmärksamma och hantera frågor med relevans för politiken för global utveckling inom de sex globala utmaningarna. Ett exempel på detta är livsmedelskrisen och regeringen redovisar i slutet av detta kapitel exempel på resultat för sitt arbete med att hantera livsmedelskrisen utifrån ett utvecklingsperspektiv (2.7).

2.1 Global utmaning: Förtryck

Människors lika värde och rätten att leva ett liv i frihet gäller alla människor. Ett av de mest grundläggande hindren för fattigdomsminskning och att nå målet om en rättvis och hållbar global utveckling är ofrihet i form av förtryck. Arbetet med att skydda individens rättigheter och möjligheter att själva hävda rätten att leva ett liv i frihet är därför centralt för fattigdomsbekämpning. Förtryck tar sig olika uttryck som alla har det gemensamt att människor berövas makten över sina egna liv.

Det globala arbetet för mänskliga rättigheter har under senare år betytt ökad synlighet för nya grupper. Den nya FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning förväntas bidra till att tidigare marginaliserade grupper successivt bereds möjlighet till delaktighet i samhällslivet.

Trots en del framgångar för den demokratiska utvecklingen har de senaste åren inneburit ett fortsatt hårt klimat för människor runt om i världen som riskerar hälsan och livet för sina åsikters skull när de försvarar de mänskliga rättigheterna. Det kan gälla fängslande och mord av dissidenter och journalister, människor som förföljs på grund av sin religiösa övertygelse eller att kvinnor dör eller skadas allvarligt till följd av att de nekas rätten att bestämma över sin egen kropp och att de förvägras tillgång till preventivmedel eller till säker abort.

Den globala finansiella och ekonomiska krisen har försämrat förutsättningarna för miljontals människor världen över. Bl.a. har grogrunden för utsatthet för organiserad brottslighet och människohandel förstärkts som följd av att de framsteg som gjorts när det gäller fattigdomsbekämpning har omintetgjorts. Arbetet för människors frihet måste fortsatt ske genom gemensamma och samordnade insatser på alla nivåer.

Mål: Ökad yttrandefrihet i länder där denna begränsas

Varje människas rätt att fritt kunna uttrycka sin åsikt och erhålla och sprida information och tankar är en grundläggande frihet och en förutsättning för att kunna bekämpa alla former av förtryck. Genom sitt utvecklade och långvariga skydd för yttrandefrihet är Sverige väl rustat för att försvara och främja yttrandefriheten världen över.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige har varit drivande bakom ett beslut i Europarådets ministerkommitté om en deklARATION om förbättrad uppföljning och övervakning av yttrandefriheten. Deklarationen grundas på artikel 10 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Till deklARATIONEN hör ett antal förslag som bl.a. innebär att åtgärder ska vidtas för förbättrad faktainsamling, samordning, teknisk och politisk uppföljning samt utvärdering.
- Under EU-ordförandeskapet 2009 bidrog Sverige till att höja EU:s profil rörande yttrandefrihet. Inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik gjordes EU-demarscher och uttalanden till stöd för människor som på grund av internetanvändning blivit frihetsberövade eller på annat sätt är utsatta för våld eller trakasserier. Dessutom genomfördes en EU-demarschkampanj mot en rad stater där yttrandefriheten på internet begränsas, exempelvis i Kina, Vietnam, Kuba, Ryssland och Thailand. Inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) påtalade EU-ordförandeskapet brister i en rad anföranden i OSSE:s permanenta råd, bl.a. avseende våld mot journalister i Ryssland och Kirgizistan, samt andra försök att begränsa media, inklusive internet, i Armenien, Azerbajdzjan, Kazakstan, Turkiet och Uzbekistan.
- Sverige bidrog till ett särskilt fokus på yttrandefrihet och mänskliga rättigheter vid det globala FN-mötet ”Internet Governance Forum” (IGF). Vikten av utvecklingsländernas ökade inflytande vid IGF betonades särskilt. Ett direkt resultat är att EU:s profil när det gäller yttrandefriheten på internet har förstärkts samt att samverkan med civilsamhällets aktörer intensifierats. Under 2010 fortsätter arbetet inom IGF, med tydligare fokus på frågor om hur internetns förvaltning på ett bättre sätt kan möta utvecklingsländernas utmaningar. Unesco har ett tydligt mandat att främja och värna yttrandefriheten på global nivå.
- Sverige har varit drivande i framtagandet av Unescos konvention om skydd för, och främjande av, mångfalden av kulturyttringar och var också ett av de första länderna att ratificera konventionen. Det svenska EU-ordförandeskapet valde att lyfta fram yttrandefrihetsfrågorna i gemensamma EU-uttalanden i Unesco och Sverige initierade även en utställning och ett seminarium om hotade journalister som Unesco genomförde under hösten 2009.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Samverkan inom Regeringskansliet har stärkts mellan framförallt utrikes- och IT-politiken i syfte att integrera yttrandefrihet inom arbetet med internetns förvaltning. Detta har bl.a. resulterat i att de mänskliga rättigheterna genomsyrat positioner som antagits av EU.
- Genom ett möte med Regeringskansliet, civilsamhällets organisationer och näringslivet som hölls som förberedelse för det särskilda initiativ att främja yttrandefrihet på internet under svenska ordförandeskapet, bidrog till ökad kunskap om aktörernas olika roller och kompetenser samt gav värdefull input till initiativets utformning.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- I anslutning till OSSE:s möte *Human Dimension Implementation Meeting* arrangerade det svenska EU-ordförandeskapet tillsammans med *Fundamental Rights Agency* ett seminarium om internet och yttrandefrihet. Som ett led i arbetet för att öka uppmärksamheten kring dessa frågor inom OSSE bidrog detta till att belysa de utmaningar och möjligheter som internet innebär för yttrandefriheten.
- Sida har stött framtagandet av en studie av IT och demokrati med fokus på yttrandefrihet och medborgarinflytande i utvecklingsländerna. Studien "*ICTs for Democracy*" *Information and Communications Technologies for the Enhancement of Democracy – with a Focus on Empowerment*", förväntas bidra till ökad kunskap inom utvecklingssamarbetet om sambanden mellan IT och demokrati. En av slutsatserna i studien är att det är viktigt att stärka den institutionella kapaciteten hos civilsamhällets organisationer och samtidigt stärka stat och myndigheter för att öka transparens och god samhällsstyrning.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Regeringen har stärkt sitt arbete för demokratisering och yttrandefrihet och antog i januari 2010 en ny policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom svenskt utvecklingssamarbete. En särskild satsning på området har också gjorts. Satsningen är flerårig och kompletterar regeringens övriga utvecklingssamarbete för demokrati och mänskliga rättigheter och syftar till att stärka förändringsaktörer, grupper och organisationer ur det civila samhället som arbetar för demokratisering och yttrandefrihet. I budgetpropositionen för 2010 beräknas satsningen uppgå till 120 miljoner kronor. Ett antal organisationer beviljades stöd under 2009 och ett stort antal ansökningar om stöd har inkommit till Sida för 2010.
- Sida har inlett arbetet med att genomföra ett mer sektorbaserat medieutvecklingssamarbete som omfattar lagstiftning, ekonomisk hållbarhet, teknisk utveckling och utbildning. Inom ramen för detta har Sida startat ett samarbete med det privata näringslivet inom svensk och global mediebransch (*World Association of Newspapers*) för att stärka långsiktig ekonomisk hållbarhet och därmed enskilda mediers oberoende.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att yttrandefrihet utgör en grundläggande förutsättning för att kunna bekämpa alla former av förtryck. Regeringen har stärkt sina insatser för yttrandefriheten, bl.a. genom att underbygga den starka potential ny teknik och nya medier har i att främja det fria ordet. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Vad gäller *politikens utformning och utförande* har regeringen kommit **relativt långt**. Det finns ett antal exempel på att regeringen konsekvent lyft fram vikten av och prioriterat yttrandefrihetsfrågor ur ett utvecklingsperspektiv. Samverkan mellan olika politikområden och aktörer inklusive Sida har stärkts genom en nyligen etablerad samrådsgrupp vilket är exempel på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. God kunskap finns om utvecklingsaspekter av yttrandefrihet varför regeringen gör bedömningen att man kommit **relativt långt** vad gäller *kunskap och analys*.

2.1.2 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Mål: Bättre hälsa och livskvalitet för kvinnor och män, pojkar och flickor i utvecklingsländer

Trots att sexuell och reproduktiv ohälsa fortsätter att vara en av de vanligaste orsakerna till sjukdom och död bland fattiga kvinnor och därmed ett allvarligt hinder för fattigdomsbekämpning och utveckling, förblir många SRHR-frågor kontroversiella.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Genomförandet av regeringens policy för Sveriges internationella hiv- och aidsarbete som antogs i december 2008, *Rätten till en Framtid*, har bl.a. resulterat i närmare samverkan i kampen mot hiv och aids och främjandet av SRHR och jämställdhet. Trots motstånd bland vissa medlemsstater i EU antogs under Sveriges EU-ordförandeskap rådsslutsatser om EU:s handlingsprogram för hiv och aids, malaria och tuberkulos.
- Sveriges ansträngningar att lyfta SRHR-frågor inom ramen för bl.a. FN och EU resulterade i att EU hade en gemensam position inför exempelvis FN:s Kvinnokommission (CSW) i mars 2009, ECOSOC:s högnivåsegment i juli 2009 och uppmärksammandet av femtonårsjubileet av den internationella konferensen om befolkning och utveckling (ICPD) i oktober 2009 i FN:s Generalförsamling.
- Bekämpning av kvinnlig könsstympning fortsätter. Sverige har fört en politisk dialog i Kampala, Uganda vilket bidragit till förebyggande arbetet nationellt. Uganda antog en ny lag mot sedvänjan i december 2009.
- Regeringen har tagit initiativ för att lyfta homo- och bisexuella samt transpersoners (HBT) rättigheter i olika sammanhang, bl.a. genom medverkan i Pride 2008 och 2009. Sverige har också agerat internationellt i t.ex. FN:s MR-råd samt i FN:s Generalförsamling.

Under det svenska ordförandeskapet i EU arrangerade Sverige tillsammans med andra likasinnade länder ett särskilt möte i Generalförsamlingen för att lyfta fram HBT-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. De svenska initiativen har resulterat i en påtagligt ökad synlighet för HBT-personers rättigheter och SRHR. Dessa frågor diskuteras nu mer öppet i internationella sammanhang.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regeringen antog i februari 2009 en handlingsplan för Sveriges arbete med att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet 2009-2012. Handlingsplanen omfattar även åtgärder på nationell, regional och internationell nivå för genomförandet av resolution 1820 om bekämpning av sexuellt våld i konflikt och postkonflikt. Genomförandet av handlingsplanen sker bl.a. genom ett samverkansnätverk där olika departement och myndigheter samt civilsamhällesorganisationer ingår.
- Som ett led i genomförandet av regeringens särskilda satsning för att förstärka arbetet med att minska mördadödligheten har Sida etablerat en referensgrupp som leds av Biståndsministern och med representanter från Integrations- och Jämställdhetsdepartementet, Socialdepartementet, myndigheter och representanter från civila samhällets organisationer samt näringslivet.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Socialstyrelsen har tagit fram två kunskapssammanställningar om effektiva metoder för hiv- och aidsförebyggande arbete bland ungdomar respektive bland män som har sex med män. Materialet har bidragit till bättre förutsättningar för att utveckla en samsyn hos svenska aktörer kring kopplingar mellan hiv och aids och SRHR.
- Sverige har medverkat till att tydliggöra sambandet mellan SRHR och jämställdhet genom att tillsammans med de andra nordiska länderna anordna ett internationellt expertmöte i Oslo i november 2009, med deltagare från regeringar, FN och civilsamhällesorganisationer. Mötet resulterade i slutsatser och rekommendationerna som utgör underlag för de nordiska ländernas fortsatta verksamhet på SRHR-området.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- I enlighet med Sidas handlingsplan för arbete mot könsrelaterat våld har Sida i bl.a. Kongo-Kinshasa medverkat till att integrera aktiviteter mot könsrelaterat våld i det pågående EU-programmet *Rehabilitation Justice in the Eastern parts of the Congo*, som syftar bland annat till att bekämpa den straffrihet som råder för sexuellt våld och inbegriper kapacitetsuppbyggnad av juridiska institutioner. Åtgärder riktade till lokala grupper och regeringens stridande grupper har genomförts och bidragit till ökad medvetenhet hos dessa.
- Som ett resultat av Sveriges långsiktiga politik på SRHR-området har Sveriges basbudgetstöd till FN:s befolkningsfond UNFPA mer än fördubblats sedan 2003 och uppgår 2010 till 423,5 miljoner kronor.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter fortsatt är centralt för att bekämpa förtryck. Med syfte att tydliggöra dess omfattning reviderar regeringen målet för fokusområdet till: *Bättre sexuell och reproduktiv hälsa och främjande av därtill hörande rättigheter för människor i utvecklingsländer*. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Regeringens tydliga ställningstagande och kraftfulla ansträngningar att lyfta fram SRHR i nationell och internationell politikutformning visar på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Regeringen har genomfört olika satsningar, aktiviteter och lyft SRHR-frågorna i den svenska debatten och i internationella sammanhang. God samverkan inom Regeringskansliet och med civila samhället och näringslivet, tyder på att regering kommit **långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Regeringens pågående utbildningssatsning för att stärka kunskapen och dialogkompetensen på ambassaderna visar på att regeringen kommit **långt** vad gäller *kunskap och analys*.

2.1.3 Organiserad brottslighet med fokus på människohandel

Mål: Minskad organiserad brottslighet och människohandel genom förebyggande och brottsbekämpande insatser i ursprungs- och destinationsländer

Handel med människor för olika former av utnyttjande fortsätter att vara ett stort problem. Migranter, kvinnor och barn är särskilt utsatta, i synnerhet i länder och regioner präglade av fattigdom och socialt utanförskap.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- FN:s barnrättskommittés rekommendationer om förebyggande åtgärder för att bekämpa utnyttjande, bortförande av, och handel med barn har resulterat i att Sverige vidtagit ett antal åtgärder. Ett exempel är den särskilda satsning mot sexualbrott som svenskar begår mot barn i utlandet som genomförs av Rikskriminalpolisen och som innefattar en hemsida genom vilken brott kan anmälas anonymt.
- Det svenska EU-ordförandeskapets aktiva arbete för att lyfta fram människohandel som ett viktigt samarbetsområde i Stockholmsprogrammet, dvs. i den politiska inriktningen för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor för 2010-2014, har resulterat i bättre förutsättningar för att påtagligt förstärka EU-gemensamma insatser mot människohandel.
- Ett tematiskt s.k. Action Oriented Paper (AOP) med åtgärder för att förstärka arbetet mot människohandel i EU:s yttre förbindelser beslutades av EU:s inrikes- och justitieministrar vid rådet för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) i december 2009. Åtgärderna, bl.a. att EU-kommissionen upprättar ett webportal om arbetet mot

människohandel, innebär viktiga steg för att stärka relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder varigenom människohandeln passerar (s.k. transitländer).

- Det svenska EU-ordförandeskapets ministerkonferens i Bryssel i oktober 2009 på temat människohandel i EU:s yttre förbindelser samlade närmare 600 deltagare från medlemsstater, kandidatländer och många icke europeiska länder, internationella organisationer och frivilligorganisationer. Konferensen har skapat bättre förutsättningar för ett förstärkt EU-samarbete med icke europeiska länder, regioner och internationella organisationer för att förebygga och bekämpa människohandel.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regeringens handlingsplan för arbetet 2008-2010 mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) har resulterat i flertalet åtgärder som genomförs i nära samarbete inom och mellan Regeringskansliet, myndigheter och internationella organisationer. Sveriges samarbete med International Organisation for Migration (IOM) har fördjupats, dels genom ett antal samarrangemang rörande människohandel som t.ex. en ministerkonferens i oktober 2009 i Bryssel, dels genom Sidas stöd till organisationens arbete i bl.a. Ryssland och Turkiet inriktat på kapacitetsuppbyggnad hos rättsinstanser, myndigheter och civilsamhällesorganisationer. Samarbetet har bidragit till ökad medvetenhet och förbättrad samverkan mellan involverade aktörer vilket bidragit till att stärka det samlade arbetet mot människohandel.
- Östersjöstaternas råds aktionsgrupp mot människohandel är en samverkansmodell mellan statliga experter i Östersjöregionen för informationsutbyte, kunskapsöverföring och genomförande av gemensamma projekt mellan de elva medlemsländerna samt EU-kommissionen. Aktionsgruppen genomför tillsammans med IOM:s utbildningar för diplomater och konsulär personal i Östersjöregionen och tar bl.a. fram en metodhandbok för ambassadpersonalens agerande vid misstänkt fall av människohandel.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Stöd har utgått från Regeringskansliet och Sida till ECPAT International (EI) - *End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes*. EI:s arbete syftar till att förhindra barnsexturism samt tillgängligheten av barnpornografi och kontaktannonser med barn på internet. Organisationen har hittills producerat 70 landrapporter om arbetet mot kommersiell sexuell exploatering av barn och har bidragit till att nationella handlingsplaner har utarbetats i flera länder.
- Sverige har i samarbete med Organisationens för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) särskilda representant och samordnare mot människohandel verkat för att öka kunskapen om människohandel och behovet av integrerade insatser, bl.a. genom ett seminarium i samband med det årliga mötet i den s.k. mänskliga dimensionen 2008. Samma år antog organisationens ministerråd ett

beslut om stärkande av straffrättsliga insatser mot människohandel (No 5/08).

- Rikspolisstyrelsen har sedan 1997 haft regeringens mandat att vara nationell rapportör för arbetet mot internationell handel med människor. Rapportörens tionde lägesrapport om människohandel för sexuella och andra ändamål 2007-2008 lämnades till regeringen i oktober 2009. Rapporterna har bidragit till såväl ökad kunskap om människohandel och bättre samarbete mellan Sverige och polismyndigheter i Norden och Europa, som till utökade resurser att utreda och lagföra brott.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sidas stöd till IOM för arbete med bl.a. Justitieministerier och advokatsamfund i Turkiet och i Svarta Havet-området har lett till att problematiken med människohandel synliggjorts och allmänhetens kunskap och medvetenhet om problematiken har höjts. Jurister har utbildats och ett nätverk för advokater som arbetar mot människohandel har etablerats.
- Sidas mångåriga stöd till *UN Inter-Agency Project on Human Trafficking i Greater Mekong Sub-Region* har lett till att länderna gjort framsteg nationellt och regionalt vad gäller policy och multisektoriellt arbete, exempelvis genom preventiva insatser som informationskampanjer, yrkesutbildning, mikrokrediter och skolundervisning för utsatta barn, samt stiftande av anti-traffickinglagar och utbildning av poliser. En allians av aktörer har bildats för att minska sårbarheten för människor som fått lämna sina arbeten på grund av den finansiella och ekonomiska krisens effekter i Kambodja och Thailand.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att bekämpning och förebyggande av organiserad brottslighet med fokus på människohandel fortsatt är centralt för att bekämpa förtryck när det gäller människors rätt och möjlighet att leva ett liv i frihet. För att också omfatta transitländer reviderar regeringen målet till: *Minskad organiserad brottslighet och människohandel genom förebyggande och brottsbekämpande insatser i ursprungs-, transit- och destinationsländer*. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Genomförandet av handlingsplanen för arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och inkluderingen av människohandel som samarbetsområde i Stockholmsprogrammet och speglar regeringens höjda ambitioner på området. Sveriges intensifierade ansträngningar att stärka arbetet mot människohandel i EU:s yttre förbindelser tyder på att regeringen har kommit **relativt långt** när det gäller *politikens utformning och utförande*. Det har inom Regeringskansliet byggts upp en god kunskap om kopplingarna mellan organiserad brottslighet, människohandel och utveckling som ligger till grund för formuleringen och genomförandet av verkningfulla motåtgärder varför regeringen bedömer att man kommit **långt** vad gäller *kunskap och analys*. Väl fungerande samverkan finns inom

Regeringskansliet och med berörda myndigheter. Det finns dock behov av att ytterligare utveckla samverkansformerna samt att förtydliga ansvaret för samordningen varför regeringen bedömer att man kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*

2.2 Global utmaning: Ekonomiskt utanförskap

Många utvecklingsländer har under det senaste decenniet kunnat dra nytta av globaliseringen för att nå hög och stabil tillväxt och bryta det ekonomiska utanförskapet. Nu har den ekonomiska krisen slagit tillbaka genom samma kanaler som tidigare möjliggjorde framstegen. Det är de öppna och mer ekonomiskt integrerade utvecklingsländerna som upplever den kraftigaste tillbakagången. Finanskrisen är ett tydligt exempel på att skeenden och politik i en del av världen får effekter i en annan del av världen. Krisen hade sitt ursprung i den rikare delen av världen men effekterna av den globala ekonomiska nedgången slår indirekt på utvecklingsländerna i form av externa chocker. Det är framför allt via sjunkande handel, färre utländska direktinvesteringar, lägre remitteringar och sämre tillgång till den internationella finansiella marknaden som utvecklingsländers ekonomiska utanförskap ökat.

På samma sätt som den ekonomiska nedgången spreds till utvecklingsländerna, på samma sätt måste förloppet vändas. Detta kräver ett samstämt agerande och samverkan över gränser. De länder som i huvudsak orsakade finanskrisen har ett ansvar i att hantera dess effekter. Det är inte minst betydelsefullt för förtroendet för ekonomisk öppenhet och integration som medel för att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. Likaså är det viktigt att motverka åtgärder som förvärrar situationen för utvecklingsländer, exempelvis måste protektionistiska strömningar stävjas.

2.2.1 Finansiella marknader

Mål: Bättre fungerande finansiella marknader på lokal nivå framförallt för sparande och investeringar, i utvecklingsländer.

En högre investeringsnivå är nödvändigt för snabbare ekonomisk utveckling i fattiga länder. Det kräver bättre fungerande finansiella marknader i utvecklingsländer genom ökat sparande, bättre transaktionsmöjligheter samt möjligheter att ta lån. Besittningsrätt till mark medför trygghet för landsbygdsbefolkning och befolkning i växande städer genom att öppna för möjligheter till krediter, inklusive mikrokrediter samt belåning och in-teckning.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Regeringen har agerat för att upprätthålla den nationella och internationella finansiella stabiliteten. Som EU-ordförande hade Sverige en särskilt roll i att verka för ett samlat svar på den finansiella och ekonomiska krisen. Ordförandeskapet gav också Sverige en plats att vid möten som exempelvis G8 och G20 verka för

breda överenskommelser för att hantera och motverka krisen och dess globala effekter.

- Sverige bidrar genom stöd till Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanksgruppen till institutionernas arbete med att främja ett gynnsamt investeringsklimat i medlemsländerna samt välfungerande regelverk för den finansiella sektorn. IMF och Världsbanksgruppens insatser under den finansiella och ekonomiska krisen har bidragit till att begränsa effekterna av krisen på utvecklingsländernas finansiella marknader, samt till att öka takten för ekonomisk återhämtning i utvecklingsländerna. Sverige stödjer IMF och Världsbankens gemensamma Financial Sector Assessment Programs, vilket är ett viktigt verktyg för att främja den globala finansiella stabiliteten genom att bedöma länders känslighet för finansiella chocker. Genom Internationella finansieringsbolaget (IFC) har Sverige gett särskilt stöd för att säkerställa handelsflödena till utvecklingsländer genom tillhandahållandet av garantier för den investeringsrisk som finns i tillväxtekonomier.
- I FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) har markfrågor varit ett av fokusområdena under perioden 2008-2009. Sverige har i förhandlingarna betonat vikten av nationella strategier för hållbar markanvändning och tydliga regler om rättigheter och skyldigheter kopplade till mark. Ett transparent fastighetssystem ger även förutsättningar för att trygga kvinnors rätt till mark och egendom.
- Sverige deltar inom såväl EU som OECD i arbetet med att öka transparensen på skatteområdet och förbättra det internationella informationsutbytet. Det pågår också ett nordiskt projekt för att få till stånd avtal om informationsutbyte med så kallade skatteparadis. Sverige stöder det arbete som sker inom OECD, där biståndskommittén (DAC) och skattekommittén inrättat en informell arbetsgrupp för skatter och utveckling. Ett viktigt mål för detta arbete är att se hur utvecklingsländer ska kunna tillgodogöra sig den ökade transparensen på skatteområdet som följt av G20:s påtryckningar mot skatteparadisen.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Genom att Finansdepartementet och Utrikesdepartementet i gemensamberedning av ärenden som är förknippade med Sveriges medlemskap i Världsbanken samverkar, när så är relevant, med utlandsmyndigheter och Sida förs utvecklingsperspektiv in i beredningen. Det gäller även för Riksbanken och Finansdepartementets gemensamma beredning av ärenden som är förknippade med Sveriges medlemskap i IMF.
- För att förbättra samordningen och samverkan inom Regeringskansliet samt med utlandsmyndigheterna och Sida är en organisationsstrategi för Världsbanksgruppen under utarbetande. Organisationsstrategin ska fastställa mål och samarbetsformer för arbetet med Världsbanksgruppen under strategiperioden 2010-2013.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Som del i strategin för svenskt multilateralt utvecklingssamarbete har regeringen förtydligat uppdraget till utlandsmyndigheterna att

bidra till bedömningen av Världsbanksgruppens och IMF:s insatser på landnivå inom olika områden. Detta har bidragit till bättre underlag till Utrikesdepartementet och Sida om effektivitet vad gäller institutionernas insatser liksom om eventuella samarbetsproblem på lokal nivå.

- På uppdrag av regeringen har Sida gjort en särskild analys av den ekonomiska krisens effekter på utvecklingsländerna inklusive utveckling av de finansiella marknaderna på lokal nivå. Analysen resulterade i beslut om ändrad inriktning av ett antal samarbetsstrategier och utgjorde även ett underlag till den omvärldsanalys som gjordes i samband med budgetpropositionen för 2010.
- I juni 2008 arrangerades FIG (International Federation of Surveyors) ett seminarium i Stockholm, "*Improving Slum Conditions through Innovative Financing*", tillsammans med UN Habitat. Seminariet var ett svenskt initiativ (Statens Bostadskreditnämnd och Lantmäteriet). Genomförandet möjliggjordes genom stöd från Lantmäteriet, Miljödepartementet, Utrikesdepartementet, Swedesurvey AB och Statens Bostadskreditnämnd. Seminariet bidrog till ökad kunskap om finansieringsfrågornas betydelse för de fattigas rätt till boende på rimliga villkor och vilken roll lantmäterikunnande spelar i detta.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Regeringen har nyligen tagit beslut om en policy för ekonomisk tillväxt i utvecklingssamarbetet. Policyn lägger stor vikt vid att utvecklingssamarbetet ska prioritera stöd som bidrar till utveckling av lokala finansiella marknader. Policyn omfattar såväl det bilaterala som det multilaterala utvecklingssamarbetet och förväntas resultera i att stöd till finansiella system i utvecklingsländer ses som en strategisk roll för biståndet.
- FIRST (Financial Sector Reform and Strengthening Initiative) är ett gemensamt initiativ som skapades 2001 av flera givare, däribland Sida, som en respons på de fattigdomseffekter de finansiella kriserna skapade under 90-talet. FIRST möjliggör en snabb respons för att minska sårbarheter i utvecklingsländers finansiella system. FIRST förmedlar tekniskt assistans genom såväl multilaterala institutioner som den privata sektorn beroende på behov och kompetens. På så sätt kompletterar FIRST det mer traditionella långsiktiga stödet för att utveckla den finansiella sektorn och IMF:s mer krisrelaterade stöd, samtidigt som den privata sektorn i hög grad involveras. Sidas nuvarande bidrag till FIRST är inriktat på insatser i Afrika.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att fokusområdet finansiella marknader fortsatt är centralt för att bryta fattiga länder och människors ekonomiska utanförskap. Däremot är det regeringens bedömning att målet för fokusområdet bör omformuleras så att det inte begränsas till fungerande marknader på endast *lokal nivå*. Detta eftersom erfarenheterna från den ekonomiska krisen visar att huvudproblemet snarare var illa fungerande finansiella marknader på *internationell nivå* än på lokal nivå. Regeringen omformulerar därmed målet till: *Bättre fungerande finansiella*

marknader för sparande och investeringar i utvecklingsländer. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Regeringens agerande under den ekonomiska krisen, som sammanföll med EU-ordförandeskapet och därmed deltagande i G8 och G20-möten, visar att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Sveriges profil och agerande i de internationella finansiella institutionerna visar att regeringen ofta vinnlagt sig om de fattiga ländernas intressen. Vad gäller de internationella finansiella institutionerna finns sedan länge etablerade och fungerande beredningsgrupper inom Regeringskansliet som även omfattar Riksbanken och andra myndigheter, såsom Sida och utlandsmyndigheterna, vid behov. Det tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. God kunskap finns om utvecklingseffekterna av för fokusområdet relevanta politiska avvägningar och myndigheter involveras när det bedöms som relevant vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** gällande *kunskap och analys*.

2.2.2 Handel med jordbruksprodukter

Mål: Ökad export av jordbruksprodukter från utvecklingsländer

Jordbruket är ett unikt instrument för utveckling och fattigdomsbekämpning men fortfarande finns betydande hinder för fattiga länders handel med jordbruksprodukter. Det gäller såväl utvecklingsländernas tillträde till utvecklade marknader som handel mellan utvecklingsländer.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige och EU har givit starkt stöd åt initiativ för övervakning av handelshinder genom WTO och G20. Initiativen har bidragit till att stävja protektionism med direkt påverkan på utvecklingsländernas möjlighet till export. Dessutom kom G20-länderna under det svenska EU-ordförandeskapet överens om att avsluta Doharundan 2010, vilket har bidragit till att åter få igång förhandlingarna.
- Genomförandet av den s.k. hälsokontrollen av EU:s jordbrukspolitik (CAP) har medfört att EU:s jordbrukspolitik blivit mindre handelsstörande som t.ex. mindre intervention och ytterligare frikoppling av direktstöden. Sverige har inom Internationella Växtskyddskonventionen (IPPC), varit drivande i framtagandet av IPPCs nyligen lanserade fleråriga program för kapacitetsuppbyggnad för att förbättra förutsättningarna och effektiviteten för utvecklingsländerna att genomföra de internationella standarderna på växtskyddsområdet.
- För såväl avtalen om ekonomiska partnerskapsavtal med länder i Afrika, Västindien och Stillahavsregionen som för initiativet ”Everything But Arms” upphörde under 2009 övergångsperioderna för ris och socker, vilket innebär tull- och kvotafritt tillträde till EU:s marknad för alla varor, med undantag för krigsmateriel. Det är helt i enlighet med den linje som Sverige drivit i förhandlingarna.

- Reformen av EU:s preferentiella ursprungsregler har inte slutförts pga. motsättningar mellan medlemsländerna och inom EU-kommissionen, men frågorna har fortsatt hög prioritet givet dess potentiellt stora betydelse för reellt marknadstillträde för utvecklingsländer.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- En referensgrupp för handelspolitik på Utrikesdepartementet med företrädare för bl.a. näringsliv, Sida och civilsamhällets organisationer möts regelbundet, vilket skapat förutsättningar för ett brett samråd om handelspolitiken.
- Arbetsgrupper inom Regeringskansliet med berörda departement och myndigheter kring bl.a. WTO-frågor, de ekonomiska partnerskapsavtalen samt sanitära och fytosanitära frågor bidrar till att relevanta utvecklingsaspekter belyses och beaktas i förhandlingarna.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Handelsministrarnas inbjudan till de afrikanska stockholmsbaserade ambassadörerna till dialog om EPA-avtalen, tillsammans med riktade rapporteringsuppdrag till berörda ambassader, har bidragit till en bättre förståelse för partnerländernas önskemål och behov i förhandlingarna.
- Kommerskollegium spelar en viktig roll för att löpande stödja regeringen i såväl analys av handelspolitiken ur ett utvecklingsperspektiv som i genomförandet av det handelstekniska utvecklingssamarbetet. Kollegiets utvärdering av det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan EU och Cariforum har givit Utrikesdepartementet och andra berörda departement ett bättre underlag för att bedöma centrala utvecklingsaspekter i kommande avtal. Arbetet med att bygga upp kapacitet för handelsrelaterat utvecklingssamarbete har skapat förutsättningar för att bättre nyttja specifik svensk handelsexpertis i utvecklingssamarbetet, vilket konkretiseras i genomförda utbildningar för utvecklingsländer.
- Projektet om handels- och utvecklingsaspekter av klimatrelaterad märkning och standardisering som lanserades i början av 2008, inklusive den konferens som hölls på temat i Stockholm i november 2009, har resulterat i ökad kunskap och ett bredare engagemang från utvecklingsländer.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Utvärderingen av EU:s handelsrelaterade bistånd som genomfördes 2009 visar att EU redan i slutet av år 2007 i princip uppnått det mål som satts om ökade volymer till 2010 och att Sverige ökade sitt handelsrelaterade bistånd med närmare 50 procent under 2006-2008.
- Sidans stöd till Världsbankens Multi-Donor Trust Fund on Trade and Development har under året genererat direkt rådgivning och utbildning till utvecklingsländer, vilket bl.a. bidragit till att stärka deras förmåga att formulera egna positioner och ta informerade beslut i Doharundan.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att ökad export av jordbruksprodukter från utvecklingsländerna till OECD-länderna samt en mindre handelsstörande jordbrukspolitik fortsatt är en viktig faktor för att bryta fattiga länders och människors ekonomiska utanförskap, liksom att förbättra förutsättningarna genom minskade utbudsbegränsningar. Lika viktigt är ökade möjligheter för utvecklingsländer att handla med varandra, varför fokusområdet *Handel med jordbruksprodukter* kvarstår och målformuleringen ändras i linje med fokusområdet till: *Öka utvecklingsländernas handel med jordbruksprodukter*. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Det finns flera tydliga exempel på att regeringen konsekvent prioriterat och omsatt fokusområdet i relevant politikutformning och därmed också kunnat påverka den samlade EU-politiken, vilket tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Det finns etablerade beredningsgrupper både inom Regeringskansliet och med externa aktörer. Regeringen verkar för att förbättra dialogen och för att bättre tillvarata externa aktörers kunskaper samt öka kunskapsutbytet mellan politikområden, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Stor kunskap finns om utvecklingseffekterna av handel med jordbruksprodukter och myndigheterna involveras i stor utsträckning i arbetet och bidrar bl.a. med väl underbyggda analyser. Vissa kunskapsbrister finns i omsättningen på mikronivå, framför allt vad gäller effekten på olika samhällsgrupper. Regeringen har ändå kommit **långt** vad gäller *kunskap och analys*.

2.2.3 Svensk handel och investeringar

Mål: Ett förbättrat klimat för handel och investeringar i utvecklingsländer vilket gynnar såväl lokal näringslivsutveckling som svenska affärsintressen.

Svenskt näringsliv bidrar genom handel och investeringar till att generera ekonomisk tillväxt i utvecklingsländer bl.a. genom ökad sysselsättning, teknik- och kunskapsöverföring och skatteintäkter. Bidraget stärks när företag tar socialt och miljömässigt ansvar. Regeringens arbete vad gäller utformning och genomförande av handelspolitiken till stöd för ökad frihandel och utveckling är likaså av stor relevans för målet

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Regeringen har inrättat ett *Råd för Näringsliv och Utveckling* (NU-rådet) i syfte att ta tillvara svenska näringslivets erfarenheter, kompetens och resurser för att kunna bidra till genomförandet av politiken för global utveckling. NU-rådet, som en ledande del av ett större NU-nätverk ska bidra till ökad samlad kunskap om förutsättningar för ett förbättrat näringslivsklimat, ökad handel och investeringar i utvecklingsländer.

- Svenska EU-ordförandeskapets EU-konferens om Corporate Social Responsibility (CSR) i Stockholm bidrog till att öka kunskapen om och stödet för FN:s ramverk för mänskliga rättigheter och företag (s.k. ”Protect, Respect, Remedy”) vilket bekräftades i rådsslutsatser antagna av EU:s utrikesministrar i december 2009. Konferensen resulterade också i förslag till första steg för att införliva detta i EU:s policyarbete. Inom ramen för ett samarbetsavtal om CSR mellan Sverige och Kina har en rad aktiviteter som spänt över samtliga politiska nivåer genomförts. Det handlar t.ex. om utbildningar för provinsiella handelsmyndigheter vilka förutsätts leda till ökad medvetenhet om arbetsvillkor, miljöhänsyn, industriella föroreningar m.m. hos såväl svenska företag verksamma i Kina som kinesiska företag.
- Sverige var som EU-ordförande starkt pådrivande vid den senaste partskonferensen om FN-konventionen mot korruption (UNCAC) i Doha i november 2009 då partnerna enades om en översynsmekanism av UNCAC. Detta bedöms som en stor framgång då det bl.a. ger deltagande länder tillgång till ett verktyg för stöd till tillämpning av konventionen. På sikt förväntas bl.a. minskad korruption främja förutsättningar för ett förbättrat klimat för näringslivsutveckling, investeringar samt ökad handel.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regeringens referensgrupp för Corporate Social Responsibility (CSR) med deltagande av näringslivet och det civila samhällets aktörer utgör en plattform för dialog och för erfarenhetsutbyte som resulterar i vidareutveckling av såväl regeringens som företagens arbete med CSR.
- Regelbunden samverkan under Utrikesdepartementets ledning sker mellan privata aktörer representerade av *The Swedish Association for UN Business*, SWEUNB, och statliga aktörer med relationer till FN såsom Försvars-, Miljö- och Utrikesdepartementet samt relevanta myndigheter har lett till ökad samordning av svenska relationer med FN och förväntas leda till att staten och näringslivet i samarbete kan erbjuda helhetslösningar som bidrar till FN:s arbete för fred och fattigdomsbekämpning. Till exempel har helhetslösningar för temporära flyktinganläggningar, återuppbbyggnad och fältsjukvård utvecklats och presenterats för FN.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- EU-konferensen ”Protect, Respect, Remedy” om regeringars och företags sociala ansvar (CSR) hölls i Stockholm i november 2009 med utgångspunkt från en rapport av FN:s särskilde representant för mänskliga rättigheter i näringslivet. En bred krets av aktörer deltog, från EU:s medlemsstater och kandidatländer, näringslivet till fackföreningsrörelsen, forskning och det civila samhällets aktörer. Medverkande företag från EU såg konferensen som ett framsteg i att tydliggöra staters respektive företags roller för att värna ett ansvarsfullt företagande.
- Inom ramen för regeringens prioritet av miljöfrågor och arbete med aktörssamverkan har ambassaden i New Delhi tagit initiativ till en

översiktlig analys av indiska behov på detta område samt sökt matcha dessa med svensk kompetens inom miljöteknik. Detta har resulterat i samverkan mellan ambassaden, Sida, Exportrådet, Tillväxtanalys (tidigare ITPS) och Invest in Sweden Agency. I samarbete med svenska företag planeras och genomförs delegationsresor, seminarier och förstudier inom dessa områden med delat ägarskap och finansiering från bl.a. Energimyndigheten, Näringsdepartementet och Sida.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har tillsammans med Sida utvecklat ett koncept för biståndsfinansierad aktörssamverkan inom mineralsektorn. Genom etablering av ”Meeting Points Mining” söker SGU främja en ömsesidig samverkan mellan en bred krets av aktörer från Sverige med motsvarande kluster i ett samarbetsland. Gemensamma pilotprojekt lanseras under våren i Sydafrika, Botswana och Namibia. Möten, utbildningsprogram, företagssamarbeten, etc., förväntas förbättra förutsättningarna för en hållbar mineralutvinning, ökad handel och ekonomisk tillväxt.
- Sida har utvecklat ett nytt program för samverkan med näringslivet – i Sverige, internationellt och i samarbetsländerna. I samarbete med företag, organisationer, myndigheter och andra givare pågår arbete med att ta fram nya modeller och instrument för privat-offentlig samverkan så som bl.a. syftar till att stödja utvecklingen av varor och tjänster för fattiga människor samt hitta innovativa finansieringsmodeller för att mobilisera privat kapital och adressera markandsmisslyckanden, inom t.ex. hälsosektorn.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att det finns stor potential i att stärka svensk handel och investeringars bidrag till att bryta fattiga länders och människors ekonomiska utanförskap. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Inrättandet av Rådet för Näringsliv och Utveckling tillsammans med regeringens ansträngningar att främja Corporate Social Responsibility genom bl.a. en CSR-konferens under EU-ordförandeskapet utgör exempel på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Etablerad och fungerande samverkan finns inom Regeringskansliet som inkluderar näringslivet och externa aktörer tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Kunskapen om, och integreringen av, ett tydligt utvecklingsperspektiv i arbete för att främja svensk handel och investeringar kan stärkas, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *kunskap och analys*.

Exempel: Rådet för Näringsliv och Utveckling

Regeringen har inrättat Rådet för Näringsliv och Utveckling (NU-rådet) för att ta tillvara det svenska näringslivets och offentliga aktörers samlade erfarenhet och kunskap att bidra till global utveckling och

fattigdomsbekämpning. Rådet utgör del av ett större nätverk av privata och offentliga aktörer - Nätverket för Näringsliv och Utveckling.

NU-rådet ska fungera som ett forum för ömsesidigt erfarenhetsutbyte och dialog mellan representanter på en hög nivå från det svenska näringslivet och näringslivets organisationer, som arbetar med utvecklingssamarbete och/eller i utvecklingsländer, och relevanta offentliga aktörer inom huvudsakligen utvecklingssamarbetet, utrikeshandeln samt handels- och investeringsfrämjandet. Även andra områden som är centrala för genomförandet av PGU såsom närings-, miljö-, jordbruks- och hälsopolitiken. Rådet kommer inledningsvis att fokusera på hur svenska företag, organisationer och myndigheter kan bidra till den globala utmaningen ”Ekonomiskt utanförskap”.

En operativ arbetsgrupp på tjänstemannanivå, NU-gruppen, har inrättats för att fungera som ett nav i NU-nätverket och bl.a. bereda och följa upp frågor för behandling i NU-rådet. Det är angeläget att skapa strukturerade fora för dialog och erfarenhetsutbyte i utvecklingsländer genom inrättande av nationella och regionala NU-samråd. Genom en regelbunden dialog mellan svenskrelaterade aktörer på landnivå kan konkreta erfarenheter diskuteras, viktiga lärdomar dras och födas in i NU-nätverket och i genomförandet av samstämmighetspolitiken samt det svenska utvecklingssamarbetet. För ett samstämmigt svenskt agerande ska NU-samråd ske på regelbunden basis och administreras av svenska ambassader eller beskickningar i nära samverkan med t.ex. Exportrådskontor och annan officiell svensk representation. NU-nätverkets arbete ska ha en rådgivande karaktär.

2.3 Global utmaning: Migrationsströmmar

Idag lever ca 200 miljoner människor utanför sina ursprungsländer. Vi vet att migrationens utvecklingspotential är långt ifrån fullt utnyttjad. Migranter har idag större möjligheter än någonsin tidigare att bidra till utveckling i sina ursprungsländer. Utmaningen består framförallt i att främja migrationens positiva och motverka dess negativa utvecklingseffekter. Statistik från 2009 visar att den interna migrationen som omfattar 740 miljoner människor är nästan fyra gånger så stor som den internationella (200 miljoner), samt att bara drygt en tredjedel av den senare handlar om migration från utvecklingsländer till rikare länder. Både den interna och internationella migrationen påverkas av de globala kriserna; den finansiella och ekonomiska krisen, livsmedelskrisen och klimatförändringar. Kriserna är både drivkrafter för migration och påverkar i mycket hög grad migrationens utvecklingseffekter, bl.a. genom arbetstillfällena och arbetslöshet, finansiella flöden inklusive remitteringar (de senare sjönk med tio procent under 2009), möjligheten att investera och att försörja sig i det land och område där man har sitt ursprung.

Den globala trenden är att antalet flyktingar minskar medan internflyktingarna, särskilt urbana flyktingar, ökar. 2009 beräknades antalet flyktingar i världen till 16 miljoner och antalet internflyktingar till närmare 27 miljoner varav nästan hälften i Afrika. Samordnade insatser för att finna varaktiga lösningar för flyktingar kan dels leda till att

mottagarländerna avlastas genom att människor återvänder till sina ursprungsländer eller vidarebosätts i andra länder, dels till att människor genom lokal integration bidrar till utvecklingen i mottagarländerna. Mellanstatliga och inomstatliga konflikter fortsätter att vara den främsta orsaken till flykting- och internflyktingsituationer, i allt högre grad i kombination med effekterna av de globala kriserna, t.ex. utarmade naturresurser som ett resultat av klimatförändringar.

Regeringen har i och med att målet för utgiftsområdet Migration reviderades 2009 förtydligat att Sveriges migrationspolitik ska tillvarata och beakta migrationens utvecklingseffekter. För att migration ska främja utveckling krävs att regeringar i ursprungsländer, mottagarländer och det globala samfundet beaktar dess potential i relevant lagstiftning, politikutformning, praktisk handling och inom ramen för en samstämmig politik för utveckling.

2.3.1 Arbetskraftsinvandring till Sverige och EU

Mål: Öka utvecklingseffekterna av arbetskraftsinvandring till Sverige och EU

Det finns en stor utvecklingspotential i arbetskraftsinvandring, både för enskilda migranter, deras familjer, för mottagarländer och för de utvecklingsländer som migranter kommer från. När migranter återvänder, tillfälligt eller permanent, kan de genom att överföra nya kunskaper och erfarenheter bidra till utvecklingen i sina ursprungsländer.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sveriges nya regler för arbetskraftsinvandring från december 2008 har utvidgat möjligheterna för tredjelandsmedborgare att komma till Sverige för att arbeta och för svenska företag att rekrytera arbetskraft utanför Europa. För att sprida kunskap om de nya reglerna har Svenska Institutet på regeringens uppdrag skapat en webbplats med information. Under ett år med den nya lagen har knappt 18 000 arbetstillstånd utfärdats. Lagstiftningen kan potentiellt bidra till att öka utvecklingseffekterna av arbetskraftsinvandring, t.ex. genom remitteringar, och återföring av kunskap och erfarenheter. Fortfarande saknas dock instrument för att följa upp dessa utvecklingseffekter.
- EU:s femårsplan för de rättsliga och inrikes frågorna 2010–2014 (Stockholmsprogrammet) antogs under det svenska EU-ordförandeskapet. Sverige var drivande i att få till stånd ett särskilt avsnitt om migration och utveckling. Här framhålls betydelsen av åtgärder för att främja migrationens utvecklingspotential för tredjeländer, liksom att förbättra möjligheten till försörjning och anständiga arbetsvillkor i dessa länder.
- EU:s åtagande att öka utvecklingseffekterna av migration har stärkts i och med flera rådslutsatser som antagits sedan 2008. De rådslutsatser som antogs om migration och utveckling, inom ramen för EU:s arbete med samstämmighet för utveckling, har givit

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Arbetet med att utforma innehållet i EU:s partnerskap för rörlighet med Moldavien och Georgien har bidragit till förbättrad samordning och möjligheter till samstämmigt agerande mellan svenska aktörer (bl.a. Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Sida och Regeringskansliet).

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Det svenska EU-ordförandeskapets konferens *Arbetskraftsinvandring och dess utvecklingspotential i en tid av rörlighet* i Malmö i oktober 2009 har bidragit till policyutveckling inom EU genom att möjliggöra en öppen dialog om EU:s behov av arbetskraftsinvandring och om begreppet och företeelsen cirkulär migration och dess utvecklingseffekter. Slutsatser från konferensen bekräftades i rådslutsatser i november 2009, som bl.a. ger EU-kommissionen i uppdrag att undersöka möjligheterna att skapa bättre matchning på arbetsmarknaden genom att öka samarbetet mellan olika aktörer, medlemsstater och tredjeländer samt att göra en studie om cirkulär migration och dess utvecklingseffekter.
- Den av regeringen tillsatta parlamentariska kommittén om cirkulär migration och utveckling har uppdraget att kartlägga förutsättningarna för migration till och från Sverige, analysera sambanden mellan migration och utveckling samt undersöka konsekvenserna av ökad rörlighet för såväl Sverige som ursprungsländerna. Kommittén ska presentera förslag på åtgärder som kan bidra till att underlätta cirkulär migration till och från Sverige, i syfte att öka de positiva effekterna för utvecklingsländer.
- Migrationsverket har sedan december 2008 haft i uppdrag att rapportera statistik över beviljade tillstånd för vart och ett av de tio mest representerade yrkena som arbetskraftsinvandrare representerar. Denna rapportering ger bl.a. möjlighet att bevaka eventuella öknings i antalet arbetskraftsinvandrare från särskilt utsatta samhällssektorer i utvecklingsländer.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Ett resultat av Sveriges deltagande i partnerskapet för rörlighet mellan EU och Moldavien är ett EU-finansierat projekt under Arbetsförmedlingens ledning. Projektets syfte är att främja frivillig återvandring och återintegrering av moldaviska medborgare, samla och sprida information om lagliga kanaler för invandring till Europa samt stimulera positiva utvecklingseffekter av migration för Moldavien. Ett annat exempel är att Sida 2009 beslutade om finansiellt stöd till Georgiens Civil Registry Agency, som bl.a. ansvarar för övervakning av migrationsströmmar till och från Georgien.
- Sida har under 2009 fortsatt att bidra finansiellt till Söderköpingsprocessen som genomförs av Migrationsverket med syftet att stärka mottagarländernas kapacitet att skapa ett rättssäkert

och effektivt asylsystem, i enlighet med internationella och europeiska normer. Projektet är främst inriktat på samarbete med Ukraina, Moldavien och Vitryssland.

Skr. 2009/10:129

Samlad bedömning

Regeringen bedömer att arbetskraftsinvandring till Sverige och EU fortsatt är en central del i att ta tillvara migrationens potential för utveckling. För att skapa större tydlighet omformulerar regeringen målet för fokusområdet till att *Öka de positiva effekterna för utvecklingsländer av cirkulär migration till och från Sverige och EU*. Fokusområdet omformuleras till *Cirkulär migration till och från Sverige och EU*. Det är bl.a. genom åtgärder för att underlätta cirkulär migration av arbetskraftsinvandrare, studenter och andra kategorier av migranter som de positiva utvecklingseffekterna av migration bäst kan främjas. Omformuleringen innebär att målet för fokusområdet *Remitteringar och återföring av kunskap till utvecklingsländer* också omformuleras eftersom cirkulär migration innefattar den senare delen av detta mål (alltså bidrag till utvecklingen i ursprungsländerna från diasporagrupper och entreprenörer med invandrarbakgrund). Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Revideringen av målet för utgiftsområdet *Migration* (UO8) till att inkludera migrationens utvecklingseffekter, tillsammans med de nya reglerna för arbetskraftsinvandring, initiativet till ett avsnitt om migration och utveckling i Stockholmsprogrammet samt EU-ordförandeskapets konferens med fokus på arbetskraftsinvandring och cirkulär migration utgör exempel på att regeringen kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Det finns etablerade nätverk för *samordning och samverkan* mellan berörda aktörer. Det finns dock utrymme att ytterligare stärka utvecklingsperspektivet i politiken för arbetskraftsinvandring vilket sammantaget gör att regeringen bedömer att **vissa brister** finns vad gäller *samordning och samverkan*. Den parlamentariska kommittén om cirkulär migration och utveckling, som regeringen tillsatt och som nu inlett sitt arbete, utgör tillsammans med Migrationsverkets uppdrag att rapportera statistik över arbetskraftsinvandring exempel på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *kunskap och analys*.

2.3.2 Remitteringar och återföring av kunskap till utvecklingsländer

Mål: Ökad återföring av kapital, kunskap och erfarenheter från migranter till utvecklingsländer
--

Återföring av kapital, kunskap och erfarenheter till migranternas ursprungsländer kan främja utveckling. Remitteringar kan bidra till utveckling både genom att de investeras i produktionen och i t.ex. bättre hälsa och utbildning. Värden av remitteringar kan höjas genom att överföringar görs säkrare och billigare. Återföring av kunskap kan även ske genom s.k. sociala remitteringar där bl.a. nätverk och värderingar ingår.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- I Stockholmsprogrammets avsnitt om migration och utveckling ges EU-kommissionen i uppdrag att senast 2012 inkomma med förslag till hur överföringen av remitteringar kan göras säkrare och billigare, hur utvecklingseffekterna av remitteringar kan förbättras och om förutsättningar finns för att skapa en EU-portal för information om överföringskostnader. I uppdraget ingår att inkomma med förslag till hur EU:s medlemsstater kan stödja diasporagrupper utvecklingsinitiativ i deras ursprungsländer och att undersöka sambanden mellan klimat, migration och utveckling.
- Det årliga Globala forumet för migration och utveckling (GFMD) inrättades 2007 och utgör en unik plattform för dialog mellan stater om policyfrågor och erfarenheter inom området. Sveriges initiativ inför det första GFMD-mötet 2007 har lett till att samstämmighet för utveckling blivit ett stående tema på GFMD:s dagordning. På svenskt initiativ enades EU inför GFMD i Aten i november 2009 för första gången om en gemensam ståndpunkt. Sverige har bidragit finansiellt till samtliga GFMD-möten för att möjliggöra deltagande från utvecklingsländer.
- Regeringens satsning genom projektet Kosmopolit på utlandsfödda personer som en resurs i handelsfrämjandet syftar till att ta tillvara kunskaper och kontaktnät som utlandsfödda personer besitter och som ger dem särskilt goda förutsättningar att bedriva handel och dessutom vara vägvisare för andra svenska företag. Kosmopolit kan förväntas bidra till att utvecklingsländernas tillträde till den svenska marknaden ökar och att möjligheterna för utländska investeringar i dessa länder förbättras.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regeringen har inlett arbetet med att inrätta ett migrationspolitiskt nätverk bestående av svenska organisationer som ska komplettera det redan existerande flyktingpolitiska nätverket. Justitiedepartementet leder sedan 2008 en informell beredningsgrupp för migration och utveckling med medverkan av relevanta departement och myndigheter (bl.a. Sida och Migrationsverket). Dessa nätverk bidrar till att främja samverkan, samarbete och informations- och erfarenhetsutbyte med utgångspunkt i det komplexa verksamhetsområde som migration och utveckling utgör.
- Det forum som regeringen inrättat för internationalisering av högskolan bidrar till att skapa förutsättningar för större samverkan mellan olika myndigheter och organisationer som arbetar med mottagande av utländska studenter inklusive hur universitet och högskolor i högre grad kan engageras i politiken för global utveckling.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Genom tankesmedjan Global utmaning har Utrikesdepartementet bidragit till kartläggning av kunskap om remitteringar från Sverige. Denna visar att det finns brister inom såväl forskning som aktuell och tillförlitlig statistik över remitteringar från Sverige. Global

utmaning genomför nu med stöd av Utrikesdepartementet en fallstudie om utvecklingseffekter av remitteringar från Sverige till Irak. Studien visar att behovet av remitteringar avtagit i de kurdiska delarna av Irak, men att de transnationella banden mellan kurder i Sverige och Irak fortfarande är starka och utgör en dåligt utnyttjad potential för svenska företag som vill investera i Irak. Studien visar också att en stor andel kurder från andra delar av Mellanöstern skickar betydande summor till anhöriga och släktingar.

- Sida har under året bidragit med finansiellt stöd till Världsbankens *Migration and Remittances Studies*, som beräknas avslutas under våren 2010. Studien syftar till att öka kunskapen om migration och remitteringar i Afrika söder om Sahara, inklusive deras omfattning, anledningarna till att de skickas och i vilken mån de bidrar till fattigdomsminskning.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Regeringen har bidragit till projektet Investeringssamarbete med entreprenörer med invandrarbakgrund som genomförs av Swedfund International AB i samarbete med svenska entreprenörer med bakgrund från Asien, Afrika, Latinamerika och Östeuropa utanför EU. Projektet stödjer affärsidéer med potential att bli livskraftiga företag i företagarens ursprungsland. Under 2009 mottogs över 50 affärsidéer (främst inom hälsa, energi, ICT och tillverkningsindustri). Swedfund har i samarbete med entreprenörerna utvecklat ungefär hälften av idéerna till affärsplaner, varav två för Irak nu godkänts.
- Ett genomslag för migrationsfrågorna i det svenska utvecklingssamarbetet förutsätter att de uppmärksammas i analysen och synliggörs i bilaterala och multilaterala samarbetsstrategier. Migration ingår i Sidas analysverktyg *Integrated Economic Analysis* och *Social analys*. Migration och/eller flyktingar omnämns nu i ca 85 procent av befintliga strategier för det bilaterala utvecklingssamarbetet. Det är dock fortfarande få strategier som innehåller en fördjupad diskussion av frågorna och än färre som inkluderar migration i de delar som rör mål och inriktning i samarbetet.

Samlad bedömning

Regeringen bedömer att remitteringar till utvecklingsländer fortsatt är en viktig del i arbetet med att ta tillvara utvecklingspotentialen i migration. Regeringen omformulerar målet för detta fokusområde till att *Verka för säkrare och billigare remitteringar från Sverige till utvecklingsländer samt öka utvecklingseffekterna av dessa*. Fokusområdet omformuleras till *Remitteringar från Sverige till utvecklingsländer*. Ändringen är en konsekvens av det skapade ändrade målet för det första fokusområdet och bidrar till att skapa större tydlighet i politiken. Eftersom det första fokusområdet med den nya inriktningen på cirkulär migration kommer att omfatta bidrag till utvecklingen i ursprungsländerna från diasporagrupper och från entreprenörer med invandrarbakgrund kommer detta fokusområde att primärt inriktas på att främja säkrare och billigare remitteringar som ett led i att främja deras utvecklingseffekter.

Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Regeringen har framgångsrikt påverkat policydiskussioner om sambanden mellan migration och utveckling inom EU och i det Globala forumet för migration och utveckling, men varit mindre framgångsrik i åtaganden kring remitteringar och diasporans bidrag till utvecklingen i utvecklingsländer. Den sammantagna bedömningen är därför att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Den informella beredningsgruppen för migration och utveckling under Justitiedepartementets ledning och med medverkan av myndigheter visar att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Fortfarande återstår dock att säkra ett tydligt ägarskap för frågor som rör remitteringar och främjandet av diasporagrupperns bidrag till utveckling. **Vissa brister finns** vad gäller *kunskap och analys*. Behov föreligger att som grund för framtida politikutformning öka kunskapen om remitteringar från Sverige till utvecklingsländer och om diasporagrupper och deras bidrag till utveckling.

2.3.3 Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar

Mål: Varaktiga lösningar på skyddsbehövandes situation

För att Sverige på ett effektivt sätt ska kunna bidra till att lösa flykting- och internflyktingsituationer krävs insatser inom ramen för såväl det långsiktiga utvecklingssamarbetet som det humanitära biståndet och migrationsområdet, liksom ansträngningar för att öka internationell samverkan. Breda lösningar och gemensamma strategiska insatser kan bidra till att minska bördan för de länder som hyser stora flyktingpopulationer samt även stödja kapacitetsbyggande i dessa länder och bidra till utvecklingen i hela regioner.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige är den fjärde största givaren till UNHCR och stödet bidrar till att möjliggöra organisationens omfattande verksamhet som det internationella samfundets ansvariga organ för flyktingfrågor. UNHCR:s verksamhet omfattar såväl skyddsarbete för flyktingar och interflyktingar och policyarbete i flyktingdrabbade länder för att underlätta för värdregeringar att nå bästa möjliga lösningar.
- Under det svenska EU-ordförandeskapet har en gemensam position mellan rådet och Europaparlamentet nåtts om inrättandet av ett europeiskt stödkontor för asylfrågor. Inom rådet har förhandlingar drivits framgångsrikt om ett förslag till inrättande av ett gemensamt vidarebosättningsprogram för EU. Formella beslut förväntas i början av 2010 både om stödkontoret och om vidarebosättningsprogrammet.
- En överenskommelse har nåtts om Stockholmsprogrammet, som bl. a. omfattar det framtida EU-samarbetet avseende asyl- och migrationspolitik åren 2010-2014, av vilket bl. a. framgår att de regionala skyddsprogrammen ytterligare ska utvidgas och utvecklas

och att den totala vidarebosättningen till EU ska öka. All utveckling på detta område bör enligt programmet ske i nära samarbete med UNHCR och andra relevanta aktörer.

- Under 2009 beviljades 1 735 personer s.k. återetableringsstöd för självmant återvändande till ett land där det är svårt att återetablera sig på grund av den rådande situationen. Stödet som tidigare tillämpats för återvändande till Afghanistan, Irak, Somalia samt till statslösa palestinier från Gazaremsan, kan sedan november 2009 även beviljas för återvändande till ytterligare 20 länder eller landsdelar, de flesta i Afrika.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Sverige har genom praktiskt agerande visat på vikten av internationell samverkan för att nå lösningar på utdragna flykting- och internflyktingsituationer. Migrationsverket har regeringens uppdrag att i nära samråd med UNHCR varje år vidarebosätta flyktingar och skyddsbehövande från flyktingsituationer runt om i världen till Sverige genom s.k. vidarebosättning. Den svenska flyktingkvoten för år 2009 var 1 900 personer som vidarebosattes från främst flyktingsituationerna i Iraks och Afghanistans närområden.
- Sverige har bidragit till ökad samverkan i flyktingfrågor mellan de afrikanska länderna genom finansiellt stöd till genomförandet av AU:s extraordinära toppmöte i oktober 2009, om flyktingar och internflyktingar. Konventionen som antogs vid toppmötet är värdefull då den inkluderar internflyktingar som flyktingkategori i formell lag, till skillnad från den status som gruppen nu har genom FN:s vägledande principer för internflyktingar.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Genom ett aktivt svenskt engagemang kunde UNHCR:s internationella skyddsslutsatser för 2009 om utdragna flyktingsituationer antas. Slutsatserna är av rådgivande karaktär men har betydelse för tolkningen av internationell humanitär rätt eftersom slutsatserna antas av UNHCR:s exekutivkommitté genom konsensus.
- Som ordförande för konsultationsprocesserna för vidarebosättning, *Annual Tripartite Consultations on Resettlement (ATCR)*, har Migrationsverket uppmuntrat och med kunskap och erfarenheter bistått länder som står i beredskap att inrätta vidarebosättningsprogram, som exempelvis Schweiz, Tyskland, Bulgarien, Italien och Spanien.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Inom det humanitära området gav Sverige år 2009 UNHCR ett kärnbidrag om 620 miljoner kronor. Sida bidrog därtöver med ytterligare humanitärt stöd om drygt 100 miljoner kronor. Utrikesdepartementet har också bidragit med kärnstöd till Internationella Rödakorskommittén (ICRC), *Displacement Solutions* och till *Brookings Berns* för deras arbete med skydd av flyktingar

och internflyktingar och för varaktiga lösningar på Skr. 2009/10:129 flyktingsituationer.

- Inom ramen för bilaterala samarbetsstrategier har insatser genomförts i bl.a. Bangladesh och Demokratiska Republiken Kongo, till förmån för hållbara lösningar på utdragna flyktingsituationer. I detta sammanhang handlar det framförallt om att bidra till skapandet av förutsättningar för frivilligt återvändande och lokal integration.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att skydd och varaktiga lösningar för flyktingar, med inriktning på de tre lösningar på flyktingsituationer som det internationella samfundet arbetar med; lokal integration, frivillig återvandring och vidarebosättning, fortsatt är centralt och därför bör kvarstå som fokusområde. Regeringens samlade bedömning vad gäller Sveriges bidrag till fokusområdet är följande:

Det svenska stödet till olika humanitära organisationer har bidragit till att möjliggöra deras direkta skyddsarbete med att finna varaktiga lösningar för flyktingar och skyddsbehövande. Förhandlingarna på asylområdet inom EU har under det svenska ordförandeskapet gått framåt och konkreta resultat har nåtts på flera punkter, vilket sammantaget tyder på att regeringen kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*.

På utvecklingsområdet och det humanitära området finns väl utvecklade samarbetsformer internt och internationellt. Migrationsverket har ett nära samarbete med UNHCR för vidarebosättning av flyktingar och skyddsbehövande. Den interna samverkan mellan utvecklingsområdet, det humanitära området och migrationsområdet kan dock utvecklas ytterligare, vilket sammantaget tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*.

De enskilda departementen och myndigheterna har god kunskap, egen analyskapacitet och ett bra informationsutbyte med andra relevanta aktörer vilket ger goda förutsättningar för väl underbyggda beslut och ett väl fungerande arbete. Samtidigt kan nytta dras av att kunskapen i större utsträckning sprids mellan dessa aktörer, vilket sammantaget visar att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *kunskap och analys*.

2.4 Global utmaning: Klimatförändringar och miljöpåverkan

Klimatförändringar och miljöpåverkan innebär en stor och växande påfrestning på alla världens länder. De negativa effekterna kommer att påverka de fattigaste och mest sårbara länderna hårdast. Att hantera klimatförändringarnas effekter och negativ miljöpåverkan är därmed nödvändigt för att säkerställa en globalt hållbar utveckling. Inom ramen för FN:s klimatkonvention är EU:s mål att nå ett globalt och rättsligt bindande avtal som gör att jordens medeltemperaturökning inte överstiger två grader. Detta mål nåddes inte vid FN:s klimatkonferens i Köpenhamn i december 2009. Köpenhamnsöverenskommelsen innebär en viktig utgångspunkt för fortsatt arbete mot ett nytt heltäckande klimatavtal efter 2012.

Betydelsen av hållbar stadsutveckling för klimatfrågan samt sambanden till fattigdomsbekämpning blir allt mer uppmärksammas. Både i Afrika och i Södra Asien sker urbaniseringen snabbt, idag beräknas 40 procent av Afrikas befolkning bo i städer. Global urbanisering har stor betydelse för flera aspekter av hållbar utveckling, särskilt som motorer för ekonomisk tillväxt och möjlighet att investera i bl.a. miljömässigt hållbara lösningar för energi- transport- och vattensystem.

Det hållbara nyttjandet av naturresurser och den biologiska mångfalden är nära sammanlänkat med säker hantering av kemikalier. Produktion, handel och användning av kemikalier är under stark tillväxt i utvecklingsländer. De positiva ekonomiska effekterna av detta riskerar att undermineras av många länders bristande kapacitet att hantera de komplexa hälso- och säkerhetsaspekterna av kemikaliehantering. Kemikalieindustrin är i hög grad global och motsvarar motsvarar elva procent av den totala världshandeln.

2.4.1 Klimat - anpassning och utsläppsminskningar

Mål: Begränsning av globala utsläpp av växthusgaser och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer

Utsläppen av växthusgaser påverkar klimatet oavsett var på jorden de sker. Klimatförändringarna undergräver möjligheterna att minska den globala fattigdomen och uppnå en hållbar utveckling. Den politiska mobiliseringen för att motverka klimatförändringen och hantera oundvikliga negativa effekter var betydande under 2009, både på nationell och internationell nivå, och prioriteras fortsatt mycket högt av Sverige. Trots detta lyckades inte världens länder nå en överenskommelse om att begränsa klimatförändringarna.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige spelade en betydande roll som EU-ordförande i de internationella klimatförhandlingarna. Under ledning av Sverige flyttades EU:s positioner fram. Bland annat preciserade EU sin syn på vilka insatser som är nödvändiga för utvecklingsländers anpassning, vilket fick genomslag i förhandlingarna. Förhandlingsområdet REDD+, som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser som orsakas av avskogning och ett icke hållbart skogsbruk, vidareutvecklades. Vikten av kapacitetsbyggande för att kunna tackla klimatförändringarna fick också gehör som en viktig tvärgående fråga.
- I rådsslutsatser om klimat och utveckling förtydligade EU bl.a. att klimatförändringarna kommer att innebära nya kostnader för utvecklingsländer och att insatser för fattigdomsbekämpning och uppnående av millenniemålen inte får äventyras. Rådsslutsatserna utvecklade vidare hur klimatåtgärder i utvecklingsländer kunde stödjas med särskilt fokus på de minst utvecklade och mest sårbara länderna. I Köpenhamn åtog sig de utvecklade länderna att bidra

med 30 miljarder dollar under perioden 2010-2012 för anpassning och utsläppsminskningar. Vidare antog utvecklade länder målsättningen att mobilisera 100 miljarder dollar per år till 2020 till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Sverige kommer att bidra med ca 8 miljarder kr i finansiellt stöd under 2010-2012.

- Regeringen presenterade under 2009 en sammanhållen klimat- och energipolitik i två propositioner. Bland annat föreslogs ett mål om 40 procent utsläppsminskning av växthusgasutsläpp som ej omfattas av EU:s handelssystem till 2020 och ett samlat åtgärdsprogram för att uppnå målet.
- Sverige har aktivt stött utvecklingen av ett 10-årigt ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion (HKP), inom den så kallade Marrakechprocessen, bl.a. genom en internationell arbetsgrupp för livsstilar som genomfört projekt i 43 utvecklingsländer i syfte att påverka inriktningen av politiken och identifiera verktyg för att förändra ohållbar konsumtion och livsstilar.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Hanteringen av klimatförändringen omfattar flera politikområden. Inom ramen för arbetet med de internationella klimatförhandlingarna har svensk samordning skett på flera nivåer. Samordningen har bland annat bidragit till att utvecklingsperspektivet har förstärkts och tydliggjorts i de svenska förhandlingspositionerna. Relevanta myndigheter och civila samhället har genom regelbundna avstämningar bidragit till de svenska positionerna.
- På EU-nivå har Sverige samordnat arbetet inför och vid klimatförhandlingarna i Köpenhamn, och i övriga sammanhang där Sverige representerat EU, exempelvis inom Major Economies Forum for Energy and Climate.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Ett nära samarbete finns mellan Regeringskansliet och relevanta myndigheter, t.ex. Naturvårdsverket, Sida och Energimyndigheten, i de internationella klimatförhandlingarna. Rapporter som svenska ambassaderna regelbundet sänder om klimatrelaterade frågor har bidragit till tillgången till relevant information för förhandlingarna.
- Miljö och klimat har på flera sätt en tydlig koppling till fred och säkerhet. Sverige arrangerade under 2009 en konferens om miljö, klimatförändringar och säkerhet. Syftet med konferensen var att fördjupa kunskapen om kopplingen mellan dessa områden och att diskutera möjliga lösningar, samt att genom en ökad förståelse för orsakssambanden bättre rikta in de svenska åtgärderna.
- Världens matproduktion beräknas stå för 25-30 procent av de totala utsläppen av klimatpåverkande gaser. Regeringen anordnade i november 2009, tillsammans med EU-kommissionen, en konferens om klimatsmart mat som tog upp frågan om minskad klimatpåverkan i livsmedelssektorn utan att begränsa målet om fri och öppen handel.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Genom stöd till konventionen om biologisk mångfald (CBD), kommissionen för genetiska resurser (CGRFA) vid FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, det internationella fördraget om växtgenetiska resurser (ITPGR) samt Cartagena-protokollet om biosäkerhet bidrar Sverige till åtgärder som syftar till att bevara, hållbart nyttja och rättvist fördela vinster och nyttan av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Genom både finansiellt och kunskapsmässigt stöd bidrar Sverige till förbättrad gemensam förvaltning av gränsöverskridande/delade vattenresurser i Afrika och Asien eftersom klimatförändringen huvudsakligen visar sig genom förändrade vattenflöden.

Samlad bedömning

Regeringen bedömer att stöd till klimatanpassning i utvecklingsländer och globala utsläppsminskningar fortsatt är centralt för att fattigdomsbekämpning och rättvis och hållbar global utveckling ska respekteras och förstärkas inom arbetet med utmaningen klimatförändringar och miljöpåverkan. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Det finns flera exempel på att regeringen konsekvent prioriterat och omsatt målet för fokusområdet i utformningen av den nationella och europeiska klimatpolitiken, vilket tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Samordning sker på flera nivåer och med relevanta aktörer, vilket tyder på att regeringen kommit **långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Att regeringen initierat en internationell kommission om klimatförändring och utveckling samt medverkat i genomförande av ett antal klimatrelaterade konferenser är exempel på att regeringen har kommit **långt** gällande *kunskap och analys*.

Exempel: Kommissionen om klimatförändringar och utveckling

Regeringen initierade i oktober 2007 en internationell kommission om klimatförändring och utveckling. Kommissionen studerade anpassning till klimatförändringarna och dess koppling till riskreducering i utvecklingsländerna, med fokus på den mänskliga dimensionen och hur sårbara människors och samhällens motståndskraft kan stärkas. Den 14 maj 2009 överlämnades kommissionens rapport till FN:s generalsekreterare under mötet med FN:s kommission för hållbar utveckling (Commission on Sustainable Development, CSD) i New York. Rapporten drar slutsatser av relevans för utvecklingssamarbete under ett föränderligt klimat samt ger konkreta rekommendationer om hur det internationella samfundet kan skapa institutionella ramverk för att stärka sårbara människors och samhällens motståndskraft. FN:s generalsekreterare planerar, i enlighet med Klimatkommissionens rekommendationer, att upprätta en högnivåpanel för att studera frågan om klimat och utveckling och nära sammanlänkade frågor. Kommissionens rapport var även central för policyutveckling under det svenska EU-ordförandeskap och utgjorde ett viktigt bidrag till Sveriges och EU-kommissionens

2.4.2 Kemikaliehantering

Mål: Att användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländerna ska minska och att omhändertagandet av farliga avfall ska förbättras

Genom att en växande andel av användningen och produktionen av farliga kemikalier sker i fattiga länder med bristfällig kontroll ökar riskerna för att hanteringen ger upphov till allvarliga hälso- och miljöproblem. Bristande kunskaper och svag kontroll kan även resultera i minskad handel och lägre tillväxt.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Vid det fjärde partsmötet i Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar (COP4, maj 2009) nåddes enighet om utfasning av ytterligare nio mycket farliga ämnen inkluderande PFOS, efter aktivt arbete av Sverige. Beslutet förväntas bidra till minskade utsläpp av dessa skadliga ämnen som bryts ner långsamt i miljön.
- Vid den andra partskonferensen i maj 2009 för den globala kemikaliestrategin beslutades om ett internationellt samarbete för att uppnå förbättrad information om varors innehåll av farliga ämnen. Sverige har tagit en ledande roll i det arbetet.
- Sverige har verkat för att ett rättsligt bindande instrument för kvicksilver förhandlas fram till utgången av år 2012. Vid UNEP:s styrelsemöte i februari 2009 beslutades att inleda förhandlingarna. Det första förhandlingsmötet kommer att hållas i Sverige i juni 2010.
- I november 2009 antogs EU:s växtskyddsförordning. Förordningen innehåller strikta beslutskriterier för hälsa och miljö samt regler om substitutionsprincipen, vilka båda är viktiga principer i arbetet för att minska riskerna med och vid användning av bekämpningsmedel.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Den svenska samordningen för det internationella arbetet med en säker kemikaliehantering sker på flera nivåer. På tjänstemannanivå arrangeras regelmässigt samordning mellan olika departement och relevanta myndigheter, såsom Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och i viss utsträckning Sida.
- Den rapportering som Regeringskansliet under flera år erhållit från Kemikalieinspektionen kring hur myndigheten, inom ramen för den egna verksamheten och i samarbete med andra aktörer, har arbetat för att bidra till genomförandet av politiken för global utveckling har bidragit till att stärka arbetet med fokusområdet.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Sverige har, inom ramen för den globala kemikaliestrategin, inför förhandlingar om en rättsligt bindande kvicksilverkonvention, initierat och finansierat en rad studier och projekt, bl.a. en studie om bättre tillgång till information om kemikalier i varor, handel med varor innehållande tungmetaller, samt en studie om kostnaden för uteblivna åtgärder inom kemikalieområdet. Dessa har bidragit med viktigt kunskap i arbetet nationellt, inom EU och i de internationella förhandlingarna.
- I samband med förhandlingarna av EU:s kemikalielagstiftning Reach gjordes en rad analyser bl.a. gällande konsekvenser för utvecklingsländerna. Analysen visade att förändringen vid en ev. lagstiftning, för de flesta utvecklingsländer skulle vara hanterbar, och att fördelar skapas med anledning av bättre tillgång till information om ämnens egenskaper.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sida och Kemikalieinspektionen samarbetar sedan 2006 bilateralt, regionalt och globalt på kemikalieområdet. Genom bland annat det svenska samarbetet har Serbien under 2009 antagit en ny kemikalielagstiftning. Både Vietnam och Serbien har under 2009 dessutom bildat nya myndigheter för kemikaliekontroll. Ett förslag till reviderad kemikalielagstiftning har tagits fram i Tanzania. Det svenska samarbetet har även bidragit till att UNEP och UNDP utvecklat vägledningsdokument för länder som vill stärka sin kemikaliekontroll, samt uppbyggd övervakning av långlivade ämnen i afrikanska länder,
- Genom svenskt stöd till det nya partnerskapsprogrammet Action on Computing Equipment (PACE), under Baselkonventionen, tas verktyg fram för att stödja utvecklingsländerna i ett miljöriktigt omhändertagande av använd och uttjänt datorutrustning.

Samlad bedömning

Regeringen bedömer att kemikaliehantering är en fortsatt central del i arbetet med klimatförändringar och miljöpåverkan. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Att Sverige arbetar för minskad användning av farliga kemikalier i samtliga länder tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Samordning sker på flera nivåer och med relevanta aktörer, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*, men det finns behov av att ytterligare öka samverkan för att stärka utvecklingspotentialen inom området. Sverige har initierat flera studier om kemikalieanvändning och dess påverkan på utvecklingsländer vilket är exempel på att regeringen har kommit **långt** gällande *kunskap och analys*.

Mål: Att urbanisering sker på ett hållbart sätt och bidrar till långsiktig utveckling och fattigdomsminskning

Mer än hälften av jordens befolkning bor nu i urbana områden och en stor del av energiförbrukning, miljöproblem, och i ökad utsträckning den globala fattigdomen koncentreras till städer. Samtidigt kan städer vara resurseffektiva centra för ekonomisk tillväxt och ökad tillgång till samhällstjänster och därigenom bidra till lösningar på både fattigdoms- och miljöproblematik.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Genom konceptet SymbioCity har svenskt kunnande inom miljöteknik och hållbar stadsutveckling presenterats internationellt. Arbetet genomförs i samverkan mellan flera olika departement, myndigheter, kommuner och företag och med Exportrådet som samordnare. Exempel på länder där SymbioCity presenterats är Nigeria, Kenya, Vietnam, Brasilien, Egypten, Sydkorea och Kina.
- Genom bilaterala samarbetsavtal kring hållbar stadsutveckling, förnybar energi och miljöteknik med bland andra Kina och Brasilien har kunskapsöverföring och miljöteknikexport främjats.
- Inom FN-systemet har UN-Habitat ansvar för frågor som rör hållbar stadsutveckling. En viktig fråga som Sverige verkat för med gott resultat är att driva på genomförandet av institutionella reformer inom Habitat vilket förväntas leda till ökad effektivitet. Som en följd av detta pågår för närvarande bland annat ett arbete med att reformera den interna styrningen inom Habitat.
- Regeringen har givit Exportrådet i uppdrag att utveckla ett pilotprojekt för hållbar infrastrukturutveckling med fokus på fattiga befolkningsgrupper i södra Afrika.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Det svensk-kinesiska miljötekniksamarbetet och den särskilde samordnaren som tillsatts för ändamålet har bidragit till ökad samverkan mellan företag och myndigheter, större kontaktyta mot kinesiska motparter och en ökad svensk export. Regelbunden samverkan kring miljöteknik mellan Miljö-, Närings- och Utrikesdepartementet, på såväl politisk som tjänstemannanivå, förväntas främja ett mer effektivt och samstämmigt agerande gentemot potentiella samarbetsparter i också andra tillväxt- och utvecklingsländer.
- Finansieringen av CENTEC, ett center för miljöteknik, har breddats och samfinansieras nu av Sida och Näringsdepartementet. CENTEC har till uppgift att identifiera och utveckla strategiska demonstrationsprojekt i Kina samt förmedla medverkan av svenska företag i projekten såväl som att vara en plattform för dialog med kinesiska beslutsfattare om policy, standarder och tekniska lösningar för att främja utvecklingen av hållbara urbana områden.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Det svenska EU-ordförandeskapets högnivåkonferens *European Cities and the Global Climate Challenge*, med deltagande av bland andra Världsbanken, UN-Habitat, OECD och Kina samt EU:s medlemsstater, har bidragit till att lyfta stadsfrågornas globala betydelse för hållbar utveckling och klimatutmaningen inom EU.
- Regeringen höll i samverkan med Malmö stad och Stockholms stad samt med deltagande av bland andra företrädare för Kina och Världsbanken ett seminarium om hållbar stadsutveckling i anslutning till klimattoppmötet i Köpenhamn.
- Konceptet SymbioCity har använts i ett flertal länder som ett led i en kunskapsuppbyggnad. Konceptet understryker vikten av ett helhetstänkande och att skapa synergier. Utifrån en förståelse kring problemen och möjliga lösningar kan företag och organisationer gå vidare och erbjuda sina tjänster till en kommun, en myndighet eller ett företag.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Genom ett programavtal med UN-Habitat stödjer Sverige FN-organets genomförande av Medium-Term Strategic Implementation Plan för arbete inom stadsplanering, markanvändning, bostadsfinansiering, säkrare städer och institutionsutveckling i utvecklingsländer. Avtalet gör det möjligt att föra dialogen tillsammans med andra givarländer på det mer översiktligt strategiska planet istället för projektnivån.
- Genom ett samarbete med Slum Dwellers International om stöd till Urban Poor Fund International har Sverige stött arbete, med betoning på kapacitetsutveckling, om vatten och sanitet i stadsmiljöer som är extremt undermåliga. Förbättrade lösningar inom området bidrar till avsevärt förbättrade livsförutsättningar för fattiga människor.

Samlad bedömning

Regeringen anser att hållbar stadsutveckling fortsatt ska vara ett fokusområde i arbetet med klimatförändringar och miljöpåverkan eftersom en stor del av jordens befolkning och miljöpåverkan är koncentrerad till städer, i ökad utsträckning även i utvecklingsländer. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Regeringen har tagit nya initiativ genom bl.a. bilaterala samarbetsavtal och det s.k. SymbioCity som har bidragit till att fokusområdets problematik har uppmärksammats, vilket tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Samordning och samverkan mellan relevanta aktörer har ökat, men det finns utrymme för att ytterligare stärka ett integrerat perspektiv på stadsutveckling och öka samverkan, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Sverige har lyft fram stadsfrågornas globala betydelse för hållbar utveckling och klimatpåverkan vid ett antal konferenser och seminarier under året vilket tyder på att regeringen har kommit **långt** gällande *kunskap och analys*.

I stater som befinner sig i konflikt- eller postkonfliktsituationer saknar regeringen ofta förmåga att möta befolkningens grundläggande behov. Staten har svårt att kontrollera territoriet och det finns ofta parallella säkerhetsstrukturer i landet. Dessa länder utgör ofta svaga rättsstater. Ofta finns ett demokratiskt underskott och kränkningar av mänskliga rättigheter. I konflikt- och postkonfliktländer utgör återgång till väpnad konflikt, eller risken för återgång till en konflikt, ett av de allvarligaste hoten mot fattigdomsbekämpning och utveckling. Den finansiella och ekonomiska krisen under 2009 har visat att dessa länder är särskilt utsatta. Avtagande tillväxt kan innebära destabilisering och återfall till väpnad konflikt.

Dagens konflikter är komplexa och ställer nya krav på det internationella samfundet. Tiden är förbi då man mestadels skickade militär trupp för att skilja stridande parter åt. Numera präglas insatsernas utformning och sammansättning ofta av hänsyn till att de mål som ska uppnås berör både säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. FN:s säkerhetsråd beslutar idag om multifunktionella mandat som syftar till att säkra freden och stärka hela samhällen med både militära och civila insatser.

Konflikter medför enormt lidande och särskilt utsatta är kvinnor och barn. Ekonomisk utveckling och framväxten av socialt välstånd försvaras eller omintetgörs. Instabilitet innebär i sin tur flyktingströmmar, miljöförstöring och i vissa fall även terroristverksamhet. Konflikter förvärras och förlängs ofta av den illegala handeln med vapen som drabbar hela regioner. I krigets spår växer den organiserade brottsligheten, inte minst drog- och människohandeln. Detta är ofta en konsekvens av att konflikter slår ut centrala rättsstatsfunktioner. Ingen del av världen förblir opåverkad. Europa och Sverige drabbas av krig och konflikter långt bortom vårt närområde.

2.5.1 Säkerhetssektorreformer

Mål: En legitim säkerhetssektor under demokratisk kontroll i konflikt-, och postkonfliktländer såväl som i sviktande situationer

För att nå en framgångsrik fattigdomsbekämpning i konfliktdrabbade länder krävs varaktig fred och en fungerande säkerhetssektor. Att stärka säkerhetssektorstrukturer som inbegriper polisväsendet och övriga delar av rättsväsendet, försvarsmakten liksom förvaltning och översyn av säkerhetssektorn utgör en viktig del i Sveriges politik.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Arbetet med säkerhetssektorreform (SSR) är komplext och involverar många aktörer och verktyg. Samordning av erfarenheter är av stor vikt. Regeringen initierade under EU-ordförandeskapet ett analysinstrument för planering och genomförande av EU:s SSR-insatser. Folke Bernadotteakademien ledde en arbetsgrupp bestående av representanter från rådssekretariatet, EU-kommissionen och

medlemsländerna. Resultatet är en s.k. Guiding Framework for EU SSR Assessment. Detta verktyg skapar förutsättningar för EU:s medlemsländer att planera och genomföra SSR-insatser på ett mer samordnat sätt inom EU. Skr. 2009/10:129

- Genom utbildnings- och träningsinsatser till stöd för SSR i Afghanistan, Ukraina, Georgien, på Västra Balkan samt inom ramen för uppbyggnaden av AU:s kapacitet till internationell krishantering har Sverige bl.a. bidragit till kapacitetsbyggnad, rådgivning och kunskapspridning. I Afghanistan bidrar svenska utbildnings- och samverkansgrupper genom militär rådgivning till att bygga upp och stödja den afghanska armén, som en del i att på sikt kunna lämna över ansvaret för säkerhetssektorn till den afghanska förvaltningen.
- Sveriges personella stöd till internationell civil krishantering, inom ramen för SSR-insatser i vid bemärkelse, har bl.a. bestått av politiska rådgivare, kriminalvårdspersonal, genderexperter, poliser, domare, tulltjänstemän och åklagare som har bl.a. utfört rådgivning och utbildning i över 25 missioner.
- Ett formellt samverkansavtal som har upprättats mellan FN och Interpol för den polisiära verksamheten ger bättre förutsättningar för samverkan mellan brottsbekämpning och FN:s fredsbevarande operationer.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Samverkan inom den nationella kontaktgruppen för SSR, som samordnas av Folke Bernadotteakademin, inbegriper myndigheter som är aktiva inom militär, polis, rättsväsende och bistånd. Dessa har bidragit till ökad beredskap och samstämmighet hos relevanta svenska myndigheter att arbeta med SSR-frågor.
- På uppdrag av regeringen utvärderar en styrgrupp för SSR med representanter för Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet inkommande önskemål om svensk medverkan i SSR-insatser.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Den av regeringen tillsatta utredningen om det svenska rättsväsendets deltagande i internationella uppdrag lämnade i december sitt betänkande (SOU 2009:76) med förslag på hur rättsväsendets deltagande i internationella uppdrag kan stärkas för att på så sätt bidra till Sveriges engagemang när det gäller civil krishantering och internationellt utvecklingssamarbete.
- Under 2009 genomförde den nationella kontaktgruppen för SSR en s.k. scoping study i Liberia. Studien baserades på kontaktgruppens verktyg för behovsanalys med förstudie, kartläggning av den politiska kontexten, identifiering av SSR-relevanta aktörer samt identifiering av möjligheter för Sverige att bidra till en SSR-process.
- Sverige har under de senaste åren, vid sidan av det arbete som pågår för att utbilda polis, militär och kriminalvårdspersonal, också utvecklat ett väl fungerande utbildningssystem för SSR för att utbilda egen och internationell personal. Utbildningsinsatser pågår kontinuerligt och det eftersträvas allt mer att utbilda personer på plats. Folke Bernadotteakademin försöker inom SSR-området att ta

tillvara den utsända personalens erfarenheter. Folke Bernadotteakademins stöd inom SSR-utbildning och metodutveckling har även använts av bl.a. FN och AU, vilket också stärkt Sveriges roll som en viktig partner inom SSR i internationella sammanhang. Under 2009 bidrog Sverige med stöd till FN på utbildningsområdet för att utveckla FN:s förmåga att bidra med kriminalvårdspersonal i fredsbevarande insatser. Sverige höll den första konferensen i sitt slag för FN:s bidragande länder på kriminalvårdsområdet.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sida är aktiva i bl.a. Serbien, Afghanistan, Colombia och Liberia vad gäller SSR-insatser. Dessutom är Sida engagerade inom säkerhetssektorn i enskilda program och projekt inom bl.a. rättsväsendet, bl.a. i Kenya och Uganda och inom polisväsendet genom samarbete med Rikspolisstyrelsen i bl.a. Rwanda, Nicaragua och Sri Lanka.
- Inom transitionell rättvisa, som kan ses som en del av SSR, har Sida gett stöd till bl.a. Demokratiska Republiken Kongo och till Colombia. Det svenska engagemanget i dessa länder har bidragit till ökad förståelse för SSR-reformer i ett stort antal länder. Regeringen har bland annat ökat fokus på SSR inom samarbetsstrategier vilket lett till ökad policykapaciteten på Sida inom området.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att säkerhetssektorreformer fortsatt är centralt för att Sverige ska bidra till en legitim säkerhetssektor under demokratisk kontroll i konflikt-, och postkonfliktländer såväl som i sviktande situationer och därmed förbättra förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och utveckling. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Det finns flera tydliga exempel på att regeringen konsekvent prioriterat och omsatt säkerhetssektorreform i relevant politikutformning vilket visar att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Det finns etablerade och väl fungerande beredningsgrupper inom Regeringskansliet vilket tyder på att regeringen kommit **långt** vad gäller *samordning och samverkan*. God kunskap finns om fokusområdet och myndigheter involveras i stor utsträckning, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** gällande *kunskap och analys*.

2.5.2 Kvinnor, fred och säkerhet

Mål: Förbättra situationen för kvinnor i konflikt- och postkonfliktsituationer

Kvinnors aktörsroll beaktas inte tillräckligt i de flesta fredsprocesser och inte heller kvinnors roll och särskilda utsatthet under väpnade konflikter. Sverige har sedan länge prioriterat dessa frågor i utrikespolitiken vilket har medfört ökad kunskap, och större insikt om svårigheter och

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sveriges uppdaterade handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 och kvinnor fred och säkerhet, bidrar till att stärka uppnåendet av Sveriges såväl kvalitativa som kvantitativa mål avseende svenskt deltagande av fler kvinnor i internationella insatser inte minst vad gäller kvinnors deltagande i civila insatser.
- Regeringen har prioriterat att öka antalet kvinnor bland de poliser som deltar i internationella fredsfrämjande insatser. Drygt var fjärde utlandsstationerad polis är nu kvinna, vilket är en fördubbling sedan 2004. Polisen utbildar idag s.k. kontingentschefer, som deltar i insatser med särskilt ansvar för svenska sekunderade poliser, att uppmuntra och stödja kvinnor att söka ledande positioner inom insatserna. I FN är för närvarande den näst högsta polischefen en kvinna sekunderad av Sverige.
- En stor del av regeringens ansträngningar består i att göra resolution 1325 till en naturlig del i planering, utformning, genomförande och utvärdering av EU:s civila och militära krishanteringsinsatser. Detta har bl.a. bidragit till att EU antagit en samlad ansats för genomförande av resolutionerna 1325 och 1820. Ett särskilt dokument har antagits rörande planering och genomförande av insatser inom den Europeiska säkerhets- och försvarspolitiken.
- Svensk polis har i utbildningsinsatser för FN-poliser från afrikanska länder bidragit till kurser särskilt fokuserade på att få fler kvinnor att delta i fredsoperationer.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har upprättats för att stärka genomförandet och samverkan av resolution 1325. Samverkan sker även mellan Regeringskansliet, berörda myndigheter och aktörer i det civila samhället. Den förbättrade samverkan har resulterat i större ägarskap för genomförandet av resolutionen samt en tydligare rollfördelning mellan olika aktörer. Bra exempel på myndighetssamverkan är samarbetet mellan Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Folke Bernadotteakademien, Polisen och organisationen Kvinna till Kvinna. Tillsammans har dessa genomfört gemensamma kurser för personal som ska tjänstgöra som jämställdhetsrådgivare i internationella insatser.
- Genom handlingsplanen för resolution 1325 har samverkan utökats till att även omfatta myndigheter och frivilligorganisationer som bedriver relevant forskning, utbildar och sänder ut personal till internationella insatser.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsarbete med resolution 1325/kvinnor, fred och säkerhet har resulterat i en markant ökning med 13 procentenheter, från 24 procent 2008 till 37

procent kvinnor som rekryterades till resurspoolen, samt dock i mindre grad, en ökning av andelen kvinnor i insatser. Tillsättningen och finansieringen av jämställdhetsrådgivare i EU:s insats EUFOR Tchad/CAR har bidragit till att kunskap och erfarenheter har återförts till Försvarsmaktens internationella arbete.

- MSB anordnade ett större samlat erfarenhetsåterföringsseminarium för insatspersonal som varit på insats under 2009, där arbetet med genusperspektiv i insatsverksamheten var ett huvudtema. Liknande seminarier kommer att hållas ca tre gånger per år vid behov, t.ex. i samband med större insatser. MSB:s seminarium ledde till en rad konkreta rekommendationer, bland annat att EU ska utveckla specifikt tränings/utbildningsmaterial om resolution 1325 och 1820 som ska kunna användas av alla EU:s medlemsstater i deras missionsförberedande utbildningar.
- Under det svenska EU-ordförandeskapet anordnades ett seminarium i Bryssel om utbildningsaspekter av resolutionerna 1325 och 1820 inom den Europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna med fokus att stärka utbildningen för personal inför och under uppdrag i EU:s krishanteringsinsatser. Seminariet identifierade behov av att utveckla utbildningsmaterial om resolutionerna 1325/1820 som skall kunna användas av alla EU:s medlemsländer i deras utbildningar. Ett annat seminarium anordnades hösten 2009 om arbetet med de nationella handlingsplanerna för 1325. Förutom EU-länder var även FN, AU, OSSE och enskilda organisationer inbjudna. Båda dessa seminarier har bidragit till att göra EU bättre rustat att hantera genomförandet av resolution 1325.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- I ett antal strategier för samarbetsländer för utvecklingssamarbetet i konflikt- och postkonfliktländer har resolution 1325 specifikt lyfts fram som en prioritering. I dessa länder har antalet riktade insatser inom resolution 1325 ökat, och praktiska instrument och instruktioner tagits fram om hur 1325 ska lyftas fram i dialogen med relevanta aktörer. Detta har resulterat i att Sverige har bättre möjligheter att främja kvinnor och flickors säkerhet i länderna.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att fokusområdet kvinnor fred och säkerhet fortsatt är centralt för att förbättra kvinnors situation i konflikt- och postkonfliktländer och därmed förbättra förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och utveckling. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Handlingsplanen för resolution 1325 och regeringens tydliga prioriteringar för att inkludera frågor om kvinnor, fred och säkerhet i relevant politikutformning tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Det finns beredningsgrupper inom Regeringskansliet och myndigheter har fått särskilda uppdrag för att arbeta med fokusområdet. Utrymme finns att förbättra samordningsformerna ytterligare men regeringen bedömer att man ändå kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Mycket god kunskap finns om för fokusområdet relevanta politiska avvägningar

2.5.3 Från konflikt till långsiktig hållbar utveckling

Mål: Att bidra till att överbrygga gapet mellan konflikt och långsiktigt hållbar utveckling

Perioden efter konflikt är full av utmaningar men också möjligheter och det är viktigt att alla aktörer som verkar parallellt med varandra i en konflikt- eller post-konfliktsituation är väl samordnade nationellt såväl som internationellt. Detta är en stor utmaning i perioden efter en konflikt inte minst då insatserna måste komma snabbt. Samtidigt måste det finnas en långsiktig plan för att de kortsiktiga insatserna ska möjliggöra stabilitet och utveckling på längre sikt.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Det svenska EU-ordförandeskapet tog initiativ till ett möte om medling för EU:s särskilda sändebud med syfte att stärka EU:s medlingskapacitet och i förlängningen bättre bistå med förtroendeskapande åtgärder i ett tidigt skede av en konflikt. EU:s utrikesministrar antog i november 2009 som resultat av detta ett konceptdokument och förslag för hur EU:s dialog- och medlingskapacitet bör stärkas.
- Sveriges företrädare har i sammanhang rörande den svenska insatsen i Afghanistan konsekvent lyft fram samspelet mellan säkerhets- och utvecklingsutmaningar. Vikten av en allomfattande ansats har bl.a. betonats där en kombination av politiska, civila, utvecklings- och militära instrument krävs för att det internationella samfundets arbete ska lyckas, liksom samordning mellan instrument och mellan olika organisationer på plats. Fortsatt stöd till den afghanska regeringen i dess strävan efter ett stabilt och säkert samhälle har lyfts fram som nödvändigt i syfte att möjliggöra effektiva återuppbyggnadsinsatser, starkare tillväxt och en hållbar social och ekonomisk utveckling.
- Regeringen har under EU-ordförandeskapet i olika fora presenterat förslag på ökat engagemang för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik hos nationella aktörer inom rätts- och inrikesområdet. Detta har resulterat i att rådet för rättsliga och inrikes frågor i november 2009 antog en övergripande rapport om utveckling och stärkande av samarbetet mellan rättsliga och inrikes frågor och civil krishantering inom den europeiska säkerhets- och försvarspolitik.
- Inom EU har Sverige varit drivande för att EU:s uppförandekod om vapenexport skulle antas som gemensam ståndpunkt, vilket skedde 2008. Tillämpningen av denna ståndpunkt bidrar till att viktiga aspekter vägs in i de bedömningar som görs vid vapenexport, t.ex. vad gäller situationen för de mänskliga rättigheterna och hur vapenimporten påverkar förutsättningarna för hållbar utveckling i

mottagarländerna. Sverige har varit aktivt dels för att den tidigare uppförandekoden skulle antas som en gemensam ståndpunkt, dels för att den ska tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt av EU:s medlemsstater.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regeringen har påbörjat inrättandet av en samverkansfunktion inom Regeringskansliet och med berörda myndigheter för att stärka den civil-militära samverkan i samband med svenska bidrag till insatser internationellt. Ett första konstituerande möte har genomförts där bland annat Afghanistan stod på dagordningen. Dessa möten kommer framgent att genomföras på regelbunden basis. En förbättrad samordning innebär att den samlade effekten av vårt bidrag blir större och utvecklingsmålen blir lättare att uppnå.
- Under det svenska EU-ordförandeskapet antogs en handlingsagenda för demokratistöd i EU:s yttre förbindelser. EU kan därigenom bidra mer effektivt till demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter, inledningsvis i tio pilotländer. Förutsättningarna för en interregional dialog om demokrati ska utredas och EU:s dialog med samarbetsländer om mänskliga rättigheter ska stärkas. Ett exempel där detta blir relevant är Afghanistan där bl.a. en kombination av politiska, civila, utvecklings- och militära instrument krävs för att det internationella samfundets arbete med att stödja den afghanska regeringen i dess strävan mot rättvis och hållbar utveckling och ett stabilt och säkert samhälle ska lyckas.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- En särskilt satsning för att öka den svenska och internationella kunskapsbasen för motverkandet av våldsinriktad radikaliserings och grogrunder för terrorism har genomförts. Regeringen har under det svenska EU-ordförandeskapet tagit fram en skrift med titeln "*The role of development cooperation in the prevention of terrorism*". Det har resulterat i att den svenska synen på utmaningen har klargjorts och skriften har även utgjort inspiration och underlag för diskussion inom EU och andra fora.
- Sverige har inom ramen för EU-kommissionens stabilitetsinstrument (IFS) särskilt drivit ett ökat fokus på insatser kring radikaliserings och terrorism i Afghanistan, Pakistan, Jemen, Afrikas Horn samt Sahel. Den svenska skriften ovan och Sveriges särskilda engagemang i EU kring frågorna, har skapat en god kunskapsbas för vidare arbete med bekämpning av grogrunder för terrorism och radikaliserings.
- 2009 fick Folke Bernadotte Akademin i uppdrag att utveckla ett analysverktyg för identifiering av rättsaspekter och behov kring offentlig förvaltning i konflikt- och postkonfliktsituationer. Syftet med analysverktyget är att det ska utgöra ett stöd för internationella aktörer och nationella myndigheter i konflikttrabbade stater.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sedan landfokuseringen genomfördes 2007 har tolv samarbetsstrategier tagits fram för länder i konflikt- eller postkonfliktsituationer. Dessa strategier, och processerna kring deras

framtagande, utgör ett sätt för alla involverade svenska aktörer att beakta läget i berörda länder samt att identifiera såväl kortsiktiga som långsiktiga behov.

- Inom OECD:s International Network on Conflict and Fragility (INCAF) leder Sverige en särskild arbetsgrupp som 2011 kommer att ta fram vägledande internationella rekommendationer för finansiering i transitionssammanhang. Som ett resultat av det svenska engagemanget stod biståndsministern värd för en internationell kunskapspanel vid FN under 2009 tillsammans med Demokratiska republiken Kongos utvecklingsminister och representanter från FN och Världsbanken. Arbetsgruppen har varit till nytta vid framtagandet av svenska nationella handlingsplaner och styrdokument för utvecklingssamarbete i konflikt- och postkonfliktländer.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att fokusområdet från konflikt till långsiktig hållbar utveckling är fortsatt centralt för att överbrygga gapet mellan konflikt och långsiktig hållbar utveckling. Däremot bör fokusområdet omformuleras och avgränsas till att lyda *Från konflikt till stabil fred och långsiktig hållbar utveckling*. En avgränsning av fokusområdet möjliggör att fokus läggs på stabilisering av fred i samband med konflikter eller då risk för konflikt, eller återfall i konflikt föreligger. En sådan avgränsning av fokusområdet möjliggör en bättre resultatstyrning för de olika politikområden som samverkar i sådan kontext. Målet *Att överbrygga gapet mellan konflikt och utveckling* kvarstår men med tydlig fokus på stabil fred som främsta förutsättning för att långsiktig hållbar utveckling ska kunna äga rum.

Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Regeringens arbete för att alla aktörer i en konflikt eller postkonfliktsituation är väl samordnade såväl nationellt som internationellt är exempel på hur regeringen prioriterat fokusområdesmålet i relevant politikutformning. Det finns emellertid utrymme för ytterligare styrdokument och strategier relevanta för fokusområdet vilket tyder på att regeringen har kommit **relativt långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. Beredningsgrupper och samrådsfunktioner inom Regeringskansliet har upprättats vilket tyder på att regeringen har kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. God kunskap finns om utmaningar med engagemang i konflikt- och postkonfliktländer och myndigheter involveras i stor utsträckning vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** gällande *kunskap och analys*.

Exempel: Samlad EU-politik för Afrikas horn

Sverige initierade och fick under EU-ordförandeskapet gehör för en samlad regional ansats för EU:s relation till länderna på Afrikas horn, som antogs av EU:s ministerråd i december 2009. Situationen på Afrikas horn är instabil till följd av bräcklig fred och pågående konflikter, såväl inom som mellan länderna i regionen.

Inrikespolitiska motsättningar har ofta gränsöverskridande konsekvenser. Trots att val och folkomröstningar planeras i många av länderna på Afrikas horn råder ett demokratiskt underskott med åsidosatta mänskliga rättigheter. Med utgångspunkt i en djupare analys av bakomliggande och pådrivande orsaker till konflikterna på Afrikas horn betonar EU:s nya policy vikten av en regional helhetssyn parad med lokalt ansvarstagande.

Policyn lyfter fram fyra prioriteringsområden för ett ökat EU-engagemang: Medlingsinsatser och konfliktlösning, genomförande och övervakning av fredsavtal, allmänna val och politiska processer för en demokratisk utveckling samt åtgärder för att minska klimatförändringarnas ofta förödande effekter på lokala försörjningsmönster. Allt fler konflikter i regionen har sin upprinnelse i konkurrens om begränsad tillgång på vatten och mark. Genom antagandet av denna nya policy har EU lagt grunden för att förnya och fördjupa sitt engagemang på Afrikas horn och för att samordna sina insatser inom relevanta politikområden som fred och säkerhet, utvecklingssamarbete, regionalt samarbete, aktörssamverkan och fördjupad dialog.

2.6 Global utmaning: Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot

Generellt sett har människors hälsa världen över förbättras avsevärt under de senaste decennierna. Hälsoläget karakteriseras dock samtidigt av ökade skillnader i många låg- och medelinkomstländer, såväl inom som mellan länder. En påtaglig trend är att sjukdomsbilden förändrats och att människor i ökande grad drabbas av icke smittsamma sjukdomar, som idag utgör mer än 60 procent av den globala sjukdomsburden. Svårigheterna att säkra god hälsa för människor som lever i fattigdom återspeglas i att de tre av FN:s millenniemål som rör hälsa också släpar efter mer än övriga fem. Det gäller särskilt fortsatt hög barna- och mödradödlighet, framför allt i Afrika söder om Sahara.

Globala hälsofrågor får successivt allt större politisk uppmärksamhet och resurser. Kunskapen om frågornas komplexitet ökar bl.a. genom rapporter från WHO som visar hur t.ex. ekonomiska och sociala faktorer och könsbaserad diskriminering är avgörande för människors hälsa globalt. Rapporter från FN:s generalsekreterare visar också hur den globala ekonomiska krisen, liksom livsmedelskriser och klimat- och miljöhot, försämrar hälsan för miljontals människor. Världsbanken belyser vidare att ohälsa ofta är den enskilt viktigaste förklaringen till att människor faller under fattigdomsstrecket. Världsbanken konstaterar också att det finns nära samband mellan funktionsnedsättning och fattigdom. 2008 diskuterades global hälsa för första gången i den s.k. G8-gruppen och var 2009 tema för ministersegmentet av ECOSOC, FN:s ekonomiska och sociala råd. Kopplingarna mellan global hälsa och utrikespolitik belystes i FN:s generalförsamlingar 2007 och 2009. Inom EU inleddes 2009 diskussioner om att stärka samarbetet inom global hälsa.

Regeringens fokus på hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel, tidig varning och snabba begränsningsåtgärder samt hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser utgör avgörande komponenter för att säkra god hälsa och är därmed av stor vikt för fattigdomsbekämpning.

Skr. 2009/10:129

2.6.1 Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel

Mål: Säkerställa fattiga människors tillgång till hållbara hälsosystem och nödvändiga läkemedel
--

Fungerande hälsosystem är en förutsättning för en god hälsovård och en nödvändighet för att vård, distribution av läkemedel och preventiva insatser ska nå fram. I låg och medelinkomstländer är systemen ofta avgörande för tillgången till t.ex. säkra mediciner, vaccinationer och insatser för mödrahälsa.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige är ett av de drivande länderna i världen när det gäller att motverka antibiotikaresistens (ABR), vilket av WHO anses vara ett av de allra största globala hoten mot människors hälsa – i synnerhet i låg- och medelinkomstländer. Under EU-ordförandeskapet 2009 anordnade Sverige en EU-konferens om utvecklande av nya antibiotika, vilket resulterade i en högre prioritering av frågan inom EU. Sverige drev också frågan vid toppmötet mellan EU och USA 2009, med beslut om en gemensam arbetsgrupp för konkreta förslag på området. Samarbeta rörande ABR har inletts med Kina, liksom med länder i Östersjöområdet.
- Sveriges främjandeinsatser för export av hälsoteknik och bilaterala samarbeten för att t.ex. stärka hälsosystem handlar om att fasa ut det traditionella utvecklingssamarbetet för att istället utveckla ett aktörsdrivet samarbete för ömsesidig nytta. Under 2009 undertecknade Sverige ett samförståndsavtal med Indien på hälsoområdet och fördjupade också samarbetet med Kina, bl.a. genom samarbetsavtal som rör infektionskontroll och IT i vården.
- Sveriges starka engagemang i internationellt hiv- och aidsarbete resulterade 2008 i en ny policy som genomsyras av krav på stärkt respekt för mänskliga rättigheterna, jämställdhet och uppmärksamhet på unga människor och sårbara grupper. Hiv- och aidspolicyen har starkt bidragit till att Sverige globalt, bl.a. inom UNAIDS och Globala fonden, fått genomslag för ett tydligare rättighetsperspektiv i hiv- och aidsarbetet och ökat fokus på såväl förebyggande som långsiktiga utvecklingskonsekvenser av hiv och aids.
- Sverige hade en ledande roll som EU-ordförande vid förhandlingarna i FN:s sociala och ekonomiska råd, ECOSOC, om ministerdeklarationen om global hälsa som antogs i juli 2009. Svenska insatser bidrog till att lyfta frågor som t.ex. antibiotikaresistens samt sexuell och reproduktiv hälsa.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regelbundna möten inom den svenska WHO-arbetsgrupp som hanterar global hälsa bestående av bl.a. Regeringskansliet, Sida och Socialstyrelsen fortsätter att lägga grunden för en fungerande samordning vad gäller global hälsa utifrån politiken för global utveckling.
- Svenska positioner fastläggs i samråd mellan Regeringskansliet och myndigheter, främst Sida, inför och under det svenska agerandet i bl.a. UNAIDS och Globala Fonden mot aids, tuberkulos och malaria.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- I december 2009 anordnade regeringen i samverkan med Karolinska institutet en konferens om global hälsa. Konferensen utgjorde ett viktigt bidrag till EU-kommissionens arbete med ett meddelande om EU som global hälsoaktör, där ett av målen är att uppnå ökad samstämmighet mellan olika politikområden.
- Smittskyddsinstitutet (SMI) är aktiva på hiv- och aidsområdet avseende t.ex. vaccnutveckling och smittskydd, främst i Afrika och Asien. SMI har också arbetat med forskning om parasitsjukdomar i Afrika och Centralamerika, vilket bidragit till förbättrad kunskap på detta viktiga men kommersiellt mindre intressanta område.
- Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) finansierar sedan 2007 det s.k. FAS-centrumet om global folkhälsorforskning, vid Umeå universitet. Centrumet har forskningsprojekt i t.ex. Etiopien, Indonesien och Nicaragua. Stödet från FAS möjliggör långsiktiga studier och samarbeten med utvecklingsländer.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sveriges stöd till utvecklande av hälsosystem genomförs i första hand genom stöd till nationella hälsoplaner via programstöd, där de viktigaste samarbetsländerna under 2009 var bl.a. Bangladesh, Nicaragua och Uganda. Betydande stöd till hälsosystemsinsatser ges vidare till de multilaterala hälsoorganisationerna WHO och GAVI.
- Sverige stödjer också genom Sida det globala arbetet kring antibiotikaresistens genom bidrag till nätverket ReAct samt ger forskningsstöd till produktutveckling inom områdena hiv-vaccin och s.k. microbicer.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel fortsatt är av stor vikt för att bekämpa smittsamma sjukdomar och andra hälsohot. Sammanhållna hälsosystem och tillgång till effektiva och säkra läkemedel är en förutsättning för långsiktiga hälsoinsatser. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Det finns flera tydliga exempel på att regeringen varit engagerad i och inkluderat ett utvecklingsperspektiv i utformningen av politiken, bl.a. i offentlig debatt och genom policyinitiativ när det gäller t.ex. antibiotikaresistens, hiv och aids samt förstärkta bilaterala samarbeten och aktörssamverkan, vilket tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. För WHO-relaterade frågor finns en väl fungerande

beredningsgrupp bestående av Regeringskansliet och relevanta myndigheter, som vid behov inkluderar externa aktörer vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Vetenskapliga rön om vikten av hälsosystem möjliggör underbyggda politiska beslut. Kunskap inhämtas av Regeringskansliet från utlandsrepresentation, fackmyndigheter samt forskningsvärlden. Detta tyder sammantaget på att regeringen kommit **relativt långt** gällande *kunskap och analys*.

2.6.2 Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder

Mål: Snabba och effektiva system för tidig varning och snabba begränsningsåtgärder som kan vara operativa på regional och lokal nivå

Utbrotten av t.ex. fågelinfluensa, SARS och H1N1 visar hur snabbt nya hälsohot kan uppstå. Dessa utbrott illustrerar vikten av fungerande system för tidig varning, stark beredskap och samordnat agerande, nationellt, inom EU och globalt, och påvisar låginkomstländers sårbarhet på området.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Under det svenska EU-ordförandeskapet bidrog Sverige aktivt till att stärka bl.a. informationsutbyte och beredskap avseende den pandemiska H1N1-influensan. Sverige initierade under hösten 2009 en konferens och ett EU-hälsoministermöte som helt ägnades åt H1N1 och ansvarade för utarbetandet av de rådslutsatser som antogs i oktober 2009, där EU-kretsen enades om principer för t.ex. samverkan inom unionen och i förhållande till låginkomstländerna för att motverka pandemins effekter.
- Sverige deltar sedan 2007 i en process inom WHO som syftar till att utforma ett ramverk för beredskap mot alla former av pandemisk influensa. Frågorna rör bl.a. utbyte av virusprover, rättigheter till information och kunskap som ska används i läkemedelsframställning och hur detta ska komma låg- och medelinkomstländer till del.
- WHO:s internationella hälsoregler, IHR, utgör ett viktigt redskap för tidig varning som ställer krav på medlemsländerna att rapportera. Sverige deltar aktivt i arbetet för att stärka och vidareutveckla detta verktyg.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regelbundna möten inom den svenska WHO-arbetsgrupp som hanterar global hälsa bestående av bl.a. Regeringskansliet, Sida och Socialstyrelsen fortsätter att lägga grunden för en fungerande samordning vad gäller global hälsa utifrån politiken för global utveckling.
- Genom Socialstyrelsens deltagande i internationella nätverk bidrar Sverige till att stärka globala insatser som rör t.ex. tidig varning gällande smittsamma sjukdomar på EU-nivå och globalt.

Socialstyrelsens samarbete med Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Smittskyddsinstitutet har sedan 2007 resulterat i internationella uppdrag på förfrågan från WHO, vilket inneburit konkreta insatser mot smittspridning.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Sveriges lantbruksuniversitet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Jordbruksverket och Livsmedelsverket anordnade i samarbete med en rad FN-organisationer (FAO, OIE, WHO och UNSIC) ett internationellt seminarium 2009 om smittsamma djursjukdomar. Detta utgjorde ett konkret bidrag i arbetet med att förhindra utvecklingen av pandemier relaterade till sjukdomar som kan överföras från djur till människor.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Utöver det reguljära svenska bidraget till WHO ställde regeringen under hösten 2009 ytterligare ekonomiska medel till förfogande för biståndsrelaterade insatser i arbetet mot H1N1, vilket bl.a. förväntas resultera i kapacitetsstärkande och utbildning som stärker hälsosystemen i drabbade länder.
- Sidas stöd till nationella hälsosystem i fattiga länder bidrar genom bl.a. utbildningsinsatser och stöd i form av utrustning till arbetet med att övergripande stärka hälsoinsatser som bl.a. rör tidig varning och till att minska spridningen av pandemier.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att tidig varning och snabba begränsningsåtgärder fortsatt är av stor vikt i bekämpningen av smittsamma sjukdomar och andra hälsohot. Utbrotten av fågelinfluensa och H1N1 vittnar om vikten av internationella varningsmekanismer för att möta hot mot människors liv och hälsa, inte minst i utvecklingsländer. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande:

Regeringen har prioriterat och uttryckt ställningstaganden i EU och internationella förhandlingar genom det starka engagemanget för insatser mot H1N1-pandemin. Andra åtgärder mot mer snabbt uppkomna hälsohot har dock haft en lägre prioriteringsgrad. Den samlade bedömningen är dock att regeringen har kommit **relativt långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. För WHO-relaterade frågor finns en väl fungerande beredningsgrupp bestående av Regeringskansliet och relevanta myndigheter, vilket tyder på att regeringen kommit **relativt långt** när det gäller *samordning och samverkan* kring dessa aspekter av området. Fackmyndigheter deltar i internationellt samarbete på operativ och förebyggande nivå och svensk forskning bidrar till kunskapsuppbyggnaden inom området men det återstår arbete med att omsätta kunskapen inom Regeringskansliet vilket tyder på att **vissa brister finns** beträffande *kunskap och analys*.

Mål: Att med ökad fokusering och samstämmighet i Sveriges engagemang verka för att länders och internationella organisationers arbete med de faktorer som påverkar hälsan förstärks och anpassas till rådande kunskap

Sverige har bidragit aktivt till att medvetenheten om vikten av preventiva åtgärder ökat väsentligt på global nivå de senaste decennierna. Detta lägger grunden för att globala hot mot människors hälsa i ökad utsträckning möts med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder, som syftar till att påverka de grundläggande orsakerna till förebyggbar ohälsa och för tidig död.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige har aktivt medverkat till strategiskt viktiga beslut som fattats inom EU och WHO för att minska alkoholens skadeverkningar på människors hälsa och social utveckling. I december 2009 antogs rådslutsatser av EU:s hälsoministrar på området. Sverige har också haft ett avgörande inflytande i WHO:s arbete med en global strategi för att minska alkoholskador, som ger ökade möjligheter för WHO:s medlemsländer att få stöd att bättre förebygga förtida dödlighet, sjukdomar och skador och därigenom minska sjukdomsburden och de sociala problem som alkohol orsakar i framför allt låg- och medelinkomstländer.
- Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder varit drivande i ett beslut i WHO 2008 om en global handlingsplan för att förebygga icke smittsamma och kroniska sjukdomar. Handlingsplanen har potential att bromsa den dramatiska globala ökningen av dessa sjukdomar.
- På tobaksområdet har Sverige bidragit aktivt i utvecklingen och genomförandet av WHO:s ramkonvention för tobakskontroll. Konventionen stärker möjligheterna för låginkomstländer, som ofta har svag eller ingen nationell lagstiftning på området, att motverka försämrad hälsa och att fattiga familjers begränsade resurser läggs på tobak.
- Sverige har varit pådrivande i att aktivt följa upp WHO:s resolution om hälsofrämjande från 2007, vilket bl.a. har resulterat i policyutveckling samt kunskapssammanställningar som utgjorde grunden för den nionde globala hälsofrämjande konferensen i Nairobi 2009.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Regelbundna möten inom den svenska WHO-arbetsgrupp som hanterar global hälsa bestående av bl.a. Regeringskansliet, Sida och Socialstyrelsen fortsätter att lägga grunden för en fungerande samordning vad gäller global hälsa utifrån politiken för global utveckling.
- Genom det särskilda uppdrag Socialstyrelsen fick i 2010 års regleringsbrev förväntas myndigheten inom ramen för den egna

verksamheten, och i samarbete med andra aktörer, arbeta för att bidra till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling. Skr. 2009/10:129

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Som EU-ordförande bidrog Sverige till att öka kunskapen om alkoholens skadeverkningar, t.ex. genom att i september 2009, med stöd av WHO, arrangera ett globalt expertmöte om skadlig alkoholkonsumtion, med fokus på effekterna på social och ekonomisk utveckling samt ökad spridning av infektionssjukdomar, bl.a. med betoning på låg- och medelinkomstländer.
- Sverige har deltagit aktivt i arbetet inom WHO rörande sociala hälsodeterminanter och bidragit till ökad kunskap om hur ekonomiska och sociala faktorer ofta spelar en avgörande roll för människors hälsa. Sverige har också bidragit i arbetet inom EU med den kommunikation om solidaritet och hälsa som EU-kommissionen presenterade 2009.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Regeringen förlängde år 2008 den strategiska handlingsplanen mot smittsamma sjukdomar inklusive hiv och aids till att också omfatta åren 2009-2010. Satsningen omfattar biståndsinsatser mot hiv och aids, såväl förebyggande som vård och behandling liksom bl.a. arbete kopplat till insatser rörande sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, malaria, tuberkulos, mässliding, antibiotikaresistens samt influensavaccin. Stöd utgår till hälsosystem och forskning och ges bl.a. genom WHO, UNICEF, UNFPA, UNAIDS och Globala fonden och React. Merparten har förmedlats av Sida inom landprogram och regionala program samt stöd till forskning. Förstärkningen innebär en kraftig ökning från 2005 till 2008 som förklaras inte minst av stora bidrag till Globala Fonden för insatser rörande hiv och aids, malaria och tuberkulos
- WHO är jämte UNICEF, UNFPA och Världsbanken den viktigaste multilaterala organisationen avseende hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser, och det svenska stödet till organisationen kanaliseras bl.a. till detta policyområde. Stödet bidrar till att minska riskerna för redan utsatta länder och människor att drabbas av ökad ohälsa.

Samlad bedömning

Regeringens bedömning är att hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder fortsatt är av stor vikt för att hantera smittsamma sjukdomar och andra hälsohot. Regeringens samlade bedömning av Sveriges bidrag till fokusområdet och dess mål är följande: Regeringen har långsiktigt och konsekvent prioriterat och varit pådrivande i förhandlingar såväl inom EU som globalt när det gäller hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder, vilket tillsammans med förstärkta bilaterala samarbeten och aktörssamverkan tyder på att regeringen har kommit **långt** vad gäller *politikens utformning och utförande*. För WHO-relaterade frågor finns en väl fungerande beredningsgrupp bestående av Regeringskansliet och relevanta myndigheter – som i förekommande fall

inkluderar också externa aktörer – vilket tillsammans med Socialstyrelsens nya uppdrag kring politiken för global utveckling i 2010 års regleringsbrev tyder på att regeringen kommit **relativt långt** vad gäller *samordning och samverkan*. Omfattande vetenskapliga rön finns om prevention, vilket möjliggör underbyggda svenska beslut. Kunskapsinhämmande av Regeringskansliet från utlandsrepresentation, fackmyndigheter och forskningsvärlden prioriteras högt, vilket sammantaget tyder på att regeringen kommit **långt** gällande *kunskap och analys*.

2.7 Resultatredovisning för regeringens hantering av livsmedelskrisen

Att kunna hantera den globala livsmedelskrisen, som har lett till att antalet hungrande ökat från cirka 900 miljoner till drygt 1 miljard är en avgörande faktor för global utveckling. Jordbruk, skog och fiske innebär betydande möjlighet att minska hunger och fattigdom som motor för ekonomisk tillväxt.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

- Sverige har bl.a. genom aktivt deltagande vid internationella möten om global livsmedelsförsörjning, som toppmötet om global livsmedelsförsörjning i Rom i november, bidragit till att föra den internationella debatten om denna fråga framåt. EU antog, på svenskt initiativ, i jordbruks- och fiskerådet i oktober 2009 rådsslutsatser om samstämmighet och livsmedelsförsörjning och en informell diskussion på ministernivå på samma tema hölls.
- Sverige ledde EU i förhandlingarna om den deklaration som antogs vid toppmötet om global livsmedelsförsörjning i Rom i november 2009. De fem s.k. Rom-principerna i deklarationen, som bl.a. innefattar nationellt ansvar för livsmedelsförsörjning och att tillräckligt stöd ska kanaliseras till långsiktigt arbete med jordbruk och livsmedelsförsörjning, ska vara vägledande för den nyligen reformerade Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning (CFS) på FAO.
- Vid G8-ländernas toppmöte i italienska l'Aquila i juli 2009 där Sverige deltog i egenskap av EU-ordförande uppmärksammades särskilt problemet med det ökande antalet hungrande och undernärda människor i världen. En särskild deklaration gjordes där behovet framhölls av bl.a. större satsningar på jordbruk, fungerande marknader, forskning samt åtagande om stöd för insatser inom dessa områden med ca 20 miljarder US dollar under de närmaste åren. En uppföljning av l'Aquilainitiativet pågår nu, där Sverige deltar aktivt och som inriktas dels på att följa upp de praktiska satsningar som görs, dels på att samordna arbetet mellan olika givare. En viktig del i detta arbete är att stödja ett särskilt regionalt jordbruksutvecklingsprogram i Afrika.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

- Svenska FAO-kommittén med företrädare för myndigheter och enskilda organisationer möts regelbundet och rådgör med regeringen i frågor som rör FAO:s verksamhetsområde. Detta har skapat förutsättningar för ett brett samråd om frågor som har bäring på global livsmedelsförsörjning.
- Jordbruksdepartementet har löpande kontakt med Jordbruksverket, Fiskeriverket, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet samt Sida i frågor som rör FAO och livsmedelsförsörjning. Som underlag för svenska ställningstaganden om global livsmedelsförsörjning kommer Jordbruksverket på Jordbruksdepartementets initiativ att presentera en kartläggning och analys av möjliga åtgärder för att mildra effekterna på utvecklingsländerna i fall av ökade prisfluktuationer på jordbruksråvaror.

Exempel på resultat för kunskap och analys

- Som en följd av EU:s grönbok *Reform av den gemensamma fiskeripolitiken* (CFP) våren 2009, där även den globala dimensionen av EU:s fiskepolitik lyfts fram, har Fiskeriverket i samarbete med Naturvårdsverket i en rapport våren 2009 analyserat CFP och betydelsen av handeln med fisk för många utvecklingsländer. Rapporten lyfter bl.a. fram målen inom Politiken för global utveckling.
- Svenska FAO-kommittén har under 2008 och 2009 givit ut två debattskrifter vars syfte var att väcka intresse för frågor som berör global utveckling. Den ena belyser problematiken kring det globala illegala rovfisket, som hotar fattiga länders livsmedelsförsörjning. Den andra visar att en utveckling av jord- och skogsbruket samt fisket i Afrika är viktigt för en stabil och långsiktig fattigdomsbekämpning.

Exempel på resultat inom biståndet med relevans för fokusområdet

- Sverige bidrog i december 2009 med ytterligare 100 miljoner kronor till Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) för att motverka livsmedelskrisen och den finansiella krisens effekter i de fattigaste länderna. Bidraget som alltså ges utöver den gängse påfyllnaden av fonden ska i huvudsak användas för att stödja småskaligt jordbruk i utvecklingsländerna, varav upp till 25 procent kan användas för tekniskt samarbete i samarbete med FAO. Regeringen avser återkomma till riksdagen med ren redovisning av resultat av satsningen.
- Regeringen beslutade i april 2008 att ge ett extra bidrag på 70 miljoner kronor till FN:s världslivsmedelsorganisation (WFP) för att bidra till att motverka de omedelbara effekterna av de stigande livsmedelspriserna. Regeringen avser återkomma till riksdagen med ren redovisning av resultat av satsningen.

3 Resultatredovisning av regeringens arbete med politikens genomförande

I regeringens skrivelse till riksdagen 2008 konstaterades att genomförandet av samstämmighetspolitiken förutsätter ett resultatorienterat arbete inom regeringen, Regeringskansliet, samt med och mellan berörda myndigheter, inklusive utlandsmyndigheterna. Ett viktigt resultat av detta arbete är att den föreliggande resultatskrivelsens upplägg är mer *resultatorienterat* än tidigare skrivelser. Regeringen inkluderar i denna skrivelse en bedömning av hur långt arbetet har kommit med att bidra till att uppfylla målen för de 18 fokusområdena. Detta skapar tydlighet och jämförbarhet mellan områden samt underlättar möjligheterna att följa utvecklingen över tid. Detta upplägg ger också vägledning för de fortsatta ansträngningarna med att stärka samstämmighetspolitiken med fokus på de sex globala utmaningarna.

Regeringens ambition ställer krav på kapacitet och analys samt på effektivt nyttjande av befintliga strukturer för beslut, styrning och internationellt påverkansarbete, framförallt inom ramen för EU. Biståndsministern har regeringens uppdrag att samordna politiken genom att verka stödjande och pådrivande inom regeringen och Regeringskansliet. Detta kapitel redovisar exempel på resultat av arbetet med politikens genomförande som komplement till resultatredovisningen för de 18 fokusområdena.

I regeringens skrivelse 2008 formulerades för första gången mål för politikens genomförande. Målen är styrande för hela regeringens och Regeringskansliets arbete med fokus på de sex globala utmaningarna.

Redovisningen nedan svarar mot dessa fyra mål från skrivelsen 2008:

Mål: Ett resultatorienterat arbete med fokus på de sex globala utmaningarna för effektiv tillämpning och kontinuerligt lärande i genomförandet, inklusive rutiner och arbetsorganisation som säkerställer samstämmighet och samverkan mellan politikområden och mellan Regeringskansliet och berörda myndigheter

Mål: Ökad kunskap inom regeringen och Regeringskansliet om den svenska politiken för global utveckling och om effekterna på målet för politiken för global utveckling av beslut och åtgärder inom olika politikområden

Mål: Att stimulera ett brett deltagande och en bred diskussion bland olika samhällsaktörer i genomförandet av politiken för global utveckling

Mål: Att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

I enlighet med den resultatredovisningsmodell som används för fokusområdena har regeringen valt att kategorisera resultaten för dessa mål under samma rubriker som för fokusområdena: *politikens utformning och utförande, samverkan och samråd* samt *kunskap och analys*.

Resultatredovisningsmodellen bygger på OECD:s studie: *Building block for Policy Coherence for Development*, där en genomgång görs av OECD-ländernas arbete för samstämmighet för utveckling.

Exempel på resultat för politikens utformning och utförande

Samlat visar bedömningarna av *politikens utformning och utförande* för de 18 fokusområdena att regeringen kommit **långt** för tolv av fokusområdena och **relativt långt** för sex av fokusområdena.

OECD understryker vikten av offentliga politiska åtaganden som på ett tydligt sätt förhåller sig till uppställda utvecklingsmål, men även att de prioriteras i politikens genomförande och omsätts i konkret politik.

Enligt OECD har Sverige, tillsammans med EU-kommissionen och Nederländerna kommit längst vad gäller politikens utformning. Med OECD:s bedömning har Sverige ett ”substantial political commitment” för samstämmighetspolitiken.⁴

Sveriges ambitiösa åtagande för samstämmighet bekräftas av Center for Global Developments årliga granskning i *Commitment to Development Index* där de stora givarländernas samlade påverkan på utvecklingsländer bedöms. Indexet granskar förutom bistånd även handels-, investerings-, migrations-, säkerhets-, teknologi-, och miljöpolitik. Sveriges intog första plats i granskningen 2009 och kom på delad andra plats 2008.

OECD DAC gjorde 2009 en granskning, en s.k. DAC Peer Review, av Sverige som också omfattade en analys och bedömning av samstämmighetsarbetet. Generellt välkomnas Sveriges starka åtaganden genom en regeringsövergripande politik för global utveckling och även regeringens initiativ för att hantera identifierade brister genom förstärkt fokus på politikens genomförande i regeringens skrivelse 2008.⁵

Följande är exempel på resultat av regeringens arbete vad gäller politikens utformning och utförande:

- Regeringen har sedan 2008 inkluderat ett tydligt utvecklingsperspektiv i centrala policydokument så som Klimat- och energipropositionen och Forskningspropositionen. Ett annat exempel är att regeringen i och med att målet för politikområdet Migration reviderades 2009 förtydligat att Sveriges migrationspolitik ska tillvarata och beakta migrationens utvecklingseffekter.
- De svenska myndigheterna är centrala för genomförandet av samstämmighetspolitiken. 2010 har totalt 20 myndigheter i uppdrag antingen i instruktion eller i regleringsbrev att bidra till Politiken för

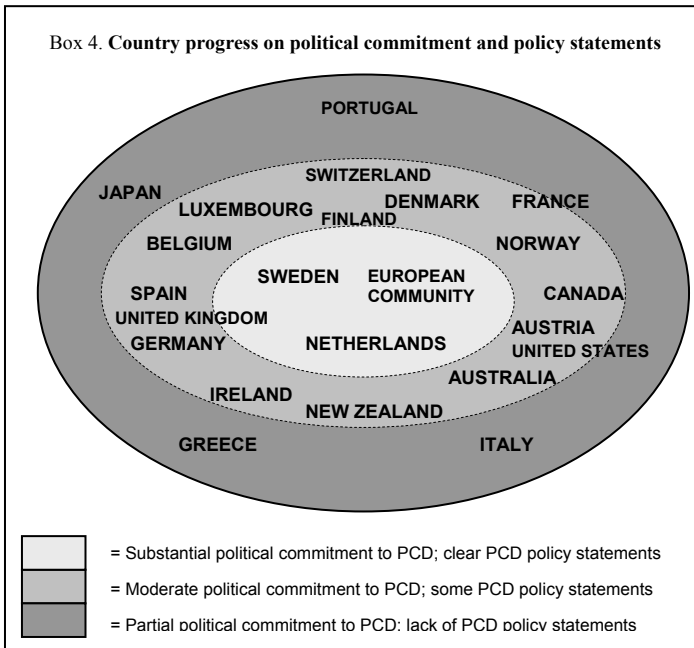
⁴ OECD 2009: Building blocks for Policy Coherence for Development, www.oecd.org/development

⁵ OECD DAC Peer Review Sweden 2009, sid. 12f

global utveckling, vilket är en ökning sedan 2009 med fem myndigheter. Myndigheter rapporterar om hur de inom ramen för sin egen verksamhet och i samverkan med andra har bidragit till genomförandet av politiken. För vissa myndigheter som inte tidigare varit involverade har ett arbete nu inletts. Ett exempel på detta är Bostadskreditnämnden som i regleringsbrevet för 2010 har i uppdrag att utreda hur nämnden kan bidra till samstämmighetspolitiken.

- Regeringens ansträngningar att verka för en större helhetssyn och ökad samstämmighet i bilaterala relationer har resulterat i att en strategi för Sveriges samarbete med Sydafrika tagits fram som inte är begränsad till biståndet, utan som också inkluderar det politiska samarbetet och exportfrämjandet. Därtill involveras en rad olika myndigheter i genomförandet så som Folke Bernadotte Akademin, Exportrådet och Rikspolisstyrelsen.
- I anslutning till riksdagens behandling av regeringens skrivelse 2008 anordnade utrikesutskottet den 6 maj 2008 en offentlig utfrågning om perspektiv på politiken för global utveckling. Utfrågningen bidrog till att sprida kunskap om politiken och dess genomförande hos en bred krets aktörer inklusive riksdagen, Regeringskansliet, forskare, civila samhället och näringslivet. Biståndsministern deltog vid utfrågningen. En uppteckning från mötet finns i utrikesutskottet betänkande (2007/08:UU5).

Utdrag ur OECD:s jämförande studie "Building blocks for Policy Coherence for Development:

Exempel: Arbete med samstämmighet i multilaterala organisationer

Sverige har genom aktivt deltagande i multilaterala organisationers styrelser verkat för att en helhetssyn på globala utvecklingsfrågor tillämpas i dessa, där detta varit relevant. Exempelvis har Sverige inom de multilaterala utvecklingsbankerna tagit upp diskussionen om målkonflikter som ibland uppstår i lägen när stora investeringar behöver göras för att öka energiproduktionen i låntagarländerna men där dessa investeringar riskerar att bidra till ökade utsläpp och därmed en försämrad miljö. Sverige har i dessa sammanhang verkat för att utvecklingsbankerna ska spela en konstruktiv roll för att göra de nödvändiga energiinvesteringarna som krävs för att minska fattigdomen samt att den, ur miljöhänsyn, bästa möjliga teknologin ska användas.

Regeringens s.k. multiprojekt som hade till uppgift att understödja genomförandet av regeringens multistrategi, har tagit fram centrala verktyg och arbetssätt som syftar till att öka genomslaget av det svenska engagemanget i multilaterala organisationer bl.a. genom en bättre samordning. Regeringen fattade 2009 beslut om riktlinjer för ansvarsfördelning som tydliggör departementens och Sidas olika roller och ansvar. Ett centralt element i riktlinjerna är de nya multisamråden där relevanta departement och Sida möts två gånger om året på enhetschefsnivå för att utbyta information och överlägga kring frågor av strategisk vikt. Även organisationsspecifika samråd genomförs en eller två gånger om året där relevanta aktörer från departement och myndigheter deltar för att gemensamt planera och följa upp verksamheten. Under 2009 har sex samråd genomförts.

Exempel på resultat för samordning och samverkan

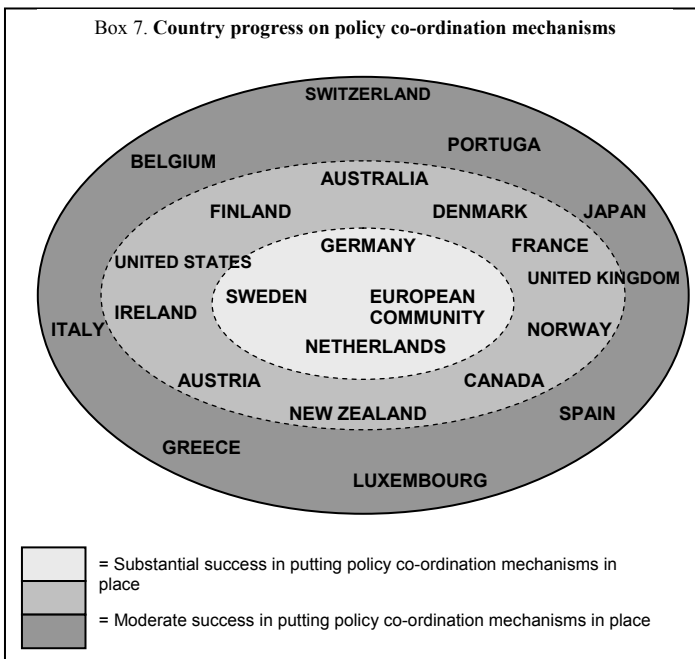
Samlat visar bedömningarna av *samordning och samverkan* för de 18 fokusområdena att regeringen kommit **långt** för fyra av fokusområdena och **relativt långt** för 13 av fokusområdena och att **vissa brister finns** för ett fokusområde.

OECD understryker vikten av formella och informella strukturer för samordning och samverkan i syfte att säkerställa ett utvecklingsperspektiv i beredning av ärenden. Detta inkluderar att uppmuntra och uppdrå åt utvecklingsexpertis inom myndigheter att delta aktivt i arbetet.

- Regeringskansliet har under Utrikesdepartementets ledning inrättat och leder kontinuerligt arbetet i operativa arbetsgrupper för de sex globala utmaningarna, med undergrupper för de 18 fokusområdena. Resultatet av arbetet i grupperna är att nätverk etablerats för berörda departement inom Regeringskansliet och med berörda myndigheter som stimulerar samverkan i frågor av betydelse för arbetet med de globala utmaningarna. Arbetsgrupperna kommer fortsatt att vara ett viktigt instrument för politikens genomförande.

- Det PGU-forum under Utrikesdepartementets ledning som presenterades i regeringens skrivelse 2008 har i praktiken kommit att genomföras genom arbetet i ovanstående arbetsgrupper och med årliga stormöten som bedömts fylla syftet med idén om ett PGU-forum. Vid dessa stormöten har Utrikesdepartementet sammankallat berörda enhetschefer från Regeringskansliet för att diskutera politikens genomförande, bl.a. arbetet med samstämmighet för utveckling under EU-ordförandeskapet.
- Sida har fördjupat dialogen och samverkan kring samstämmighetspolitiken med ett stort antal myndigheter som ett led i arbetet med regeringens uppdrag att stödja andra myndigheter med sin utvecklingsexpertis. Ett exempel är samarbetet mellan Sida och Fiskeriverket där verket har medverkat i och följt upp Sidas stöd till regionala fiskerierorganisationer som *Fishery Committee for the Eastern Central Africa* vilket inneburit viktig tillgång till information om regionala och lokala förhållanden att användas i framtida analyser såväl som i underlag inför svensk fiskeripolitik.
- För att öka kunskapen om politiken för global utveckling och bidra till en bred diskussion bland olika samhällsaktörer har regeringen genom riktade stöd till studier och seminarier belyst problematik relaterad till de sex globala utmaningarna. Ett exempel är en serie studier som togs fram av Forum Syd, Svenska Freds, Rädda barnen, Fair Trade Center m.fl. Studierna presenterades vid ett seminarium våren 2009 där representanter för Regeringskansliet, Riksdagen, flera myndigheter och civila samhällets organisationer deltog.

Utdrag ur OECD:s jämförande studie "Building blocks for Policy Coherence for Development:

Samlat visar bedömningarna av *kunskap och analys* för de 18 fokusområdena att regeringen kommit **långt** för åtta av fokusområdena och **relativt långt** för åtta av fokusområdena och att **vissa brister finns** för två fokusområden.

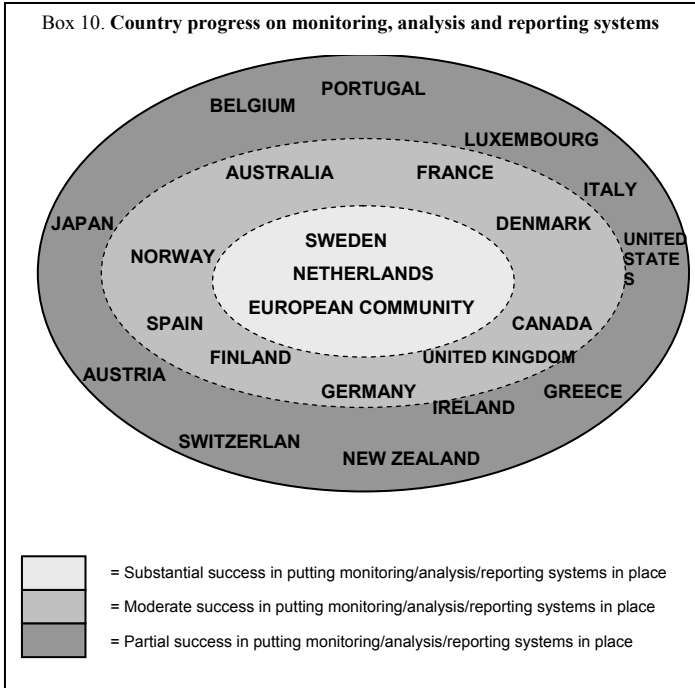
OECD understryker vikten av att tillräckliga resurser och kapacitet finns för att analysera utvecklingsperspektiv samt att stimulera och ta tillvara kunskap om konsekvenserna av den förda politiken, inte minst från civilsamhälles aktörer och aktörer verksamma i utvecklingsländer.

- Regeringens har genom revidering av myndighetens instruktion från februari 2009 förtydligat Sidas uppdrag att verka som expertmyndighet för utvecklingsfrågor.⁶ Detta har bl.a. resulterat i att Sida i ökad utsträckning bidrar med utvecklingsanalys och stöd till såväl Regeringskansliet som andra myndigheter.
- I syfte att utveckla verktyg för konsekvensbedömning som stöd för beredningsarbetet inom Regeringskansliet har Utrikesdepartementet bl.a. låtit genomföra en konsultstudie för att utreda vilken typ av vägledning som främst behövs inom Regeringskansliet. Rekommendationerna från konsultstudien var att en kombination av vägledande dokument och utbildningsinsatser krävs. En lärdom som Utrikesdepartementet drar av detta arbete är att det inte är möjligt att skapa ett generiskt verktyg som ger det djup av kunskap som krävs. En kombination av vägledning, utbildning, tillgång till kanaler för att söka utvecklingsanalys och exempel behövs.
- OECD har en unik roll i att sammanföra erfarenheter och kunskap om olika politikområden och deras effekter på utveckling. Regeringen har tydligt prioriterat OECD:s arbete med samstämmighet för utveckling i sin övergripande OECD-strategi. OECD har under senare år intagit en internationell ledarroll i arbetet med att utveckla metoder för konsekvensbedömningar av OECD-ländernas politik med påverkan på utvecklingsländer. OECD har publicerat flera rapporter om hur utvecklingseffekterna av politik bl.a. inom områdena hälsa, informationsteknologi och jordbruk. Regeringen bidrar kontinuerligt med erfarenheter och finansiellt stöd till OECD:s arbete för att i sin tur kunna använda kunskapen i den svenska samstämmighetspolitiken.
- Regeringen har ingått ett samarbetsavtal med Center for Global Development (CGD) som är en forskningsorganisation med fokus på utvecklingsfrågor i bred bemärkelse. Genom sin forskning och utåtriktade verksamhet har CGD stort inflytande i den internationella policydiskussion och bedöms vara tongivande i att kunna påverka stora biståndsgivare som USA och institutioner som Världsbanken, IMF och WTO.

⁶ 3 §: ”Sida ska särskilt (1) samverka med och ge rådgivning till myndigheter, organisationer och näringsliv i frågor om utvecklingssamarbete samt samstämmighet för utveckling. Sida ska även bistå Regeringskansliet i motsvarande arbete”

- Regeringens beslut att förstärka närvaron genom uppgradering till ambassader av de nuvarande sektionkanslierna i bl.a. Kaukasus Västafrika och Balkan stärker möjligheterna att inom ramen för den politiska dialogen ta upp frågor som rör den samlade svenska påverkan på dessa länder. Skr. 2009/10:129

Utdrag ur OECD:s jämförande studie "Building blocks for Policy Coherence for Development":

3.1 Regeringens arbete med Policy Coherence for Development under det svenska EU-ordförandeskapet 2009

Mål: Att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

EU är en global aktör vars politik inom t.ex. den gemensamma handelspolitiken och jordbrukspolitiken har stor betydelse för omvärlden. För att möta globala utmaningar som den finansiella och ekonomiska krisen och klimatförändringarna behöver EU se till, inte bara sin roll som världens största biståndsgivare, utan den samlade politiken med påverkan på utvecklingsländer. Det är också en fråga om EU:s trovärdighet som global utvecklingsaktör,

Regeringen arbetar aktivt för att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling för att få internationellt genomslag för den svenska samstämmighetspolitiken. EU har ett fördragsbundet åtagande

att främja samstämmighet för utveckling (Policy Coherence for Development, PCD) genom att beakta utvecklingsaspekter av beslut inom gemenskapens politikområden med effekter för utvecklingsländer. Åtagandet har överförs till Lissabonfördraget⁷ som nu trätt i kraft. Ett politiskt ramverk för PCD har funnits sedan 2005. Ramverket innebär åtaganden om arbets- och beslutsformer, rapportering och uppföljning för att främja ökad samstämmighet, men även åtaganden inom 12 tematiska områden.

En del i det politiska ramverket är att EU-kommissionen har i uppdrag att vart annat år rapportera om EU:s arbete med Policy Coherence for Development. Rapporterna baseras bl.a. på enkäter i medlemsstaterna och i EU:s institutioner. I september 2009 presenterades den andra PCD-rapporten.⁸ Tillsammans visar rapporterna på framsteg som gjorts inom EU men även kvarstående utmaningar. Rapporterna utgör ett bra komplement till regeringens resultatskrivelser om den svenska samstämmighetspolitiken. 2009 inkluderades för första gången även fallstudier om EU:s påverkan på utvecklingsländer (se exempel i kap 2).

Vad gäller arbetsformer konstateras i PCD-rapporten 2009 att *EU-kommissionen* gjort framsteg bl.a. vad gäller den interna beredningen mellan direktoraten och vad gäller användandet av konsekvensbedömningar. När det gäller *rådets* roll finns ett behov att fördjupa PCD-arbetet ytterligare bl.a. genom att stärka system för att integrera utvecklingshänsyn i rådets arbets- och beslutsrutiner. Från rapporten kan noteras att flera *medlemsstater* använder EU:s PCD-ramverk för att stärka det nationella arbetet med PCD vilket är positivt.

PCD-rapporten 2009 bekräftar kritik som bl.a. Sverige framfört om att arbetet med PCD inom EU har ett svagt politiskt ägarskap utanför biståndsministrarnas krets och att befintliga instrument för ökad samstämmighet är svaga och ofta beroende på ordförandeskapens politiska vilja. EU-institutionernas olika roller har också varit otydliga.

Att stärka EU:s arbete med PCD har därför varit en utvecklingspolitisk prioritering för det svenska EU-ordförandeskapet. Flera exempel på hur regeringen använt EU-ordförandeskapet för att påverka olika politikområden för ökad samstämmighet redovisas inom de 18 fokusområdena. Målsättningen för regeringens arbete med PCD under EU-ordförandeskapet var att förbättra och fördjupa arbetsformerna för samstämmighet för utveckling inom EU. Nedan redovisas exempel på resultat av detta arbete:

- Med lärdomar från de två PCD-rapporterna och utifrån förslag från EU-kommissionen antogs en ny politisk grund för framtagande av ett *nytt operativt arbetsprogram för PCD* inom EU. Rådet antog i november 2009 slutsatser som slår fast att ett arbetsprogram ska tas fram med syftet att öka utvecklingspotentialen i relevanta politikområden, processer och instrument. Arbetsprogrammet för PCD, för perioden 2010-2013, har inspirerats av det svenska arbetet med globala utmaningar i PGU och ska fokusera på viktiga

⁷ Art 21(2d, 3) samt art. 208

⁸ EU 2009 Report on Policy Coherence for Development, SEC, (2009) 1137 final

politikområdesöverskridande EU-processer inom handel- och finanspolitik, klimatförändringar, livsmedelssäkerhet, migration och säkerhet. Syftet är också att mobilisera politisk vilja inom de utvalda områdena, att mål och indikatorer ska identifieras för arbetet, samt att samarbetsländerna involveras bättre i dialog kring de valda områdena.

- En del i EU:s PCD ramverk är att varje ordförandeskap gör en kartläggning av alla rådets dagordningar med syftet att identifiera processer som potentiellt har en utvecklingsrelevans och som kan kräva att fler politikområden involveras. Inför det svenska EU-ordförandeskapet tog regeringen fram en sådan kartläggning med medverkan av stora delar av Regeringskansliet. Regeringens bedömning av arbetet är att avsikten är bra och tjänar som en påminnelse om utvecklingsaspekter i EU-arbetet. Men regeringen konstaterar samtidigt att det finns behov av att utveckla formerna för arbetet. Det nya arbetsprogrammet blir ett verktyg för ökad mål- och resultatstyrning av arbetet och med tydliga roller för EU-kommissionen, rådet och EU:s medlemsstater.
- I samband med att PCD-rapporten presenterades initierade det svenska ordförandeskapet diskussioner om resultat och utestående frågorna i rådet. Exempelvis antog Jordbruks- och fiskerådet rådsslutsatser om samstämmighet och livsmedelsförsörjning och på svenskt initiativ hölls en informell diskussion på ministernivå på samma tema. Rådsslutsatser antogs även för migration och utveckling och i handelskommittén (133-kommittéen) hölls en informell diskussion om handel och utveckling. Denna form av uppmärksammande inom ministerrådet bedömer regeringen vara centralt för att öka kunskapen och sprida ägarskapet för PCD inom EU, även då diskussionerna är av informell karaktär.

Exempel: PCD relevant process under EU-ordförandeskapet

EU:s handlingsplan för att motverka olaglig avverkning och därtill sammanhängande handel har under det svenska ordförandeskapet uppnått två konkreta resultat. Det ena är att ett första partnerskapsavtal om handel med timmer och träprodukter har tecknats mellan EU och Ghanas regering. Avtalet innebär åtaganden från Ghana att vid export till EU kommer trävarorna att åtföljas av en licens som garanterar att varorna är lagligt avverkade, och från EU att bara importera trävaror från Ghana som åtföljs av denna licens. Det andra är en politisk överenskommelse i december 2009 vid Jordbruks- och fiskerådet om substansfrågorna i EU-kommissionens förslag till förordning om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på EU:s marknad för första gången. Syftet med förordningen är att minimera risken för att olagligt avverkat timmer eller produkter från sådant trä släpps ut på EU:s marknad. Olagliga avverkningar sker företrädesvis i utvecklingsländer med svaga samhällsliga strukturer i det tropiska bältet och har både negativa miljömässiga effekter såväl som konsekvenser för ländernas utveckling (t.ex. genom bortfall av skatteintäkter).

4 Regeringens fortsatta arbete med samstämmighetspolitiken under perioden 2010-2012

I den föreliggande resultatredovisningen har ett urval av exempel på resultat presenterats för hur regeringen arbetar med att bidra till målen för de 18 fokusområdena som identifierades 2008. För första gången har en samlad bedömning av arbetet genomförts med utgångspunkt i de 18 fokusområdena.

Inför den kommande tvåårsperioden är regeringens bedömning att den huvudsakliga inriktningen med de sex globala utmaningarna ska ligga fast. En ny bedömning om inriktningen kommer att göras i samband med att regeringen presenterar nästa resultatskrivelse till riksdagen 2012.

Av de samlade bedömningarna för de 18 fokusområdena går att utläsa att vissa justeringar av fokusområden eller målsättningar föreslås för det framtida arbetet. Detta för att göra inriktningen på arbetet så relevant som möjligt. I bilaga 1 återfinns en samlad lista över fokusområden och tillhörande mål för perioden 2010-2012. Nedan presenteras en kort översikt av inriktningen på arbetet under den kommande tvåårsperioden för de sex globala utmaningarna och avslutningsvis för politikens genomförande.

Förtryck

Regeringen stärker sina insatser för yttrandefriheten bl.a. genom att med särskild underbygga den starka potential ny teknik och nya medier har. Fokusområdet yttrandefrihet bör framgent även ha tydligare fokus på att förbättra tillgången till och nyttjandet av informations- och kommunikationsteknologi med syfte att öka kunskap, informationsspridning och deltagande utan hänsyn till fysiska gränser. En särskild referensgrupp för det fortsatta arbetet med yttrandefrihet och mänskliga rättigheter på internet kommer att etableras inom Regeringskansliet.

Som ett direkt resultat av arbetet med yttrandefrihet och mänskliga rättigheter på internet kommer Sverige att stödja FN:s specialrapportör för yttrandefrihet i arbetet med att ta fram principer för yttrandefrihet på nätet. Sverige kommer med anledning av det att inbjuda till ett expertmöte under 2010, med syfte att föda in idéer om hur yttrandefriheten i elektroniska medier ska kunna få ett starkare internationellt skydd. Med utgångspunkt i de nya kulturpolitiska målen avser regeringen fortsätta att utveckla och betona kulturmyndigheternas internationella och interkulturella samarbeten, bl.a. i syfte att främja yttrandefriheten såväl i Sverige som på det internationella planet. Inom ramen för utvecklingssamarbetet kommer Sverige aktivt att verka för ökad yttrandefrihet genom stöd till journalistutbildningar och sammanslutningar samt genom stöd till projekt som syftar till förbättrad press- och yttrandefrihetslagstiftning samt efterlevnad av existerande lagstiftning.

Det är i mellanstatliga förhandlingar av olika slag som avsaknaden av en gemensam syn på SRHR märks mest. Regeringen kommer fortsatt att agera kraftfullt för ökad uppmärksamhet i det internationella samfundet när det gäller flera SRHR-frågor. De samverkansformer som etablerats bland olika svenska aktörer på senare tid ska förstärkas för att befintliga och kommande åtgärder på områdena mödrahälsa, främjande av HBT-personers villkor förbättras när det gäller att kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna, samt bekämpning av sexuellt våld i konflikter och kriser. Det gäller också att på olika sätt fortsätta påverkansarbetet inom EU och FN, exempelvis genom att betona rättighetsperspektivet och principen om icke-diskriminering i diskussioner om SRHR.

Regeringen fortsätter sitt arbete för att inom EU genomföra de åtgärder för att förstärka arbetet mot människohandel i EU:s yttre förbindelser som beslutades av EU:s inrikes- och justitieministrar vid RIF-rådet den 1 december 2009, den tematiska s.k. Action Oriented Paper. Regeringen avser också verka för att samordningen inom EU utvecklas för att höja effektiviteten i de åtgärder som vidtas när det gäller arbetet mot människohandel i unionens yttre förbindelser i och med regeringens förslag till prioriteringar och uppföljningsmekanismer i samband med Stockholmsprogrammets genomförande.

Ekonomiskt utanförskap

Sommaren 2010 kommer ABCDE-konferensen (Annual Bank Conference on Development Economics) att äga rum i Stockholm. Konferensen är ett årligt samarrangemang mellan Världsbanken och ett värdland, samlar ungefär 500 av världens ledande utvecklingsekonomer och kommer att utgöra ett viktigt tillfälle att öka kunskapen och förståelsen kring de nya utmaningar och samband som uppstått med anledning av de senaste årens kriser.

Regeringen avser även fortsättningsvis att inom OECD och andra fora verka för ökad transparens på skatteområdet för att motverka kapitalflykt, vilket även bör komma utvecklingsländer till del.

Regeringens nyligen antagna policy för ekonomisk tillväxt i utvecklingssamarbetet 2010 - 2014 ska genomföras. Policyn fokuserar på utvecklingssamarbetets roll, men lyfter fram andra politikområden som i samverkan med utvecklingssamarbetet kan påverka den ekonomiska tillväxten i utvecklingsländer, exempelvis internationell finansiell stabilitet, handelspolitik och migration.

Regeringen avser att underlätta utvecklingsländernas handel med jordbruksprodukter genom att dels verka för att G20 lever upp till åtagandet att avsluta Doharundan 2010, dels fortsatt verka för en reformering av CAP genom att förespråka budgetminskningar och en ökad marknadsorientering. En fortsatt reformering av CAP kommer att ske bl.a. i samband med förhandlingarna om EU:s långtidsbudget för perioden efter 2013. Sverige kommer fortsatt att framhålla de sanitära och fytosanitära frågornas betydelse för utvecklingsländernas möjligheter att öka sin handel med jordbruksprodukter. Vidare kommer Sverige fortsatt att verka för breda, ambitiösa och utvecklingsvänliga frihandelsavtal. Hög prioritet ges åt ett effektivt och generöst

marknadstillträde för utvecklingsländer till EU:s marknad. Fokus under de kommande åren i processen för de ekonomiska partnerskapsavtalen ligger på att nå avslut i förhandlingarna om de utestående interimsavtalen och att uppnå fullödiga avtal för samtliga regioner. För att stärka kunskap och analys avser regeringen särskilt fokusera på EPA-avtalens effekter på människor som lever i fattigdom. En central del av detta utgörs av ökad dialog mellan politikområdena och med AVS-länderna. Sverige kommer fortsatt att arbeta för ett globalt hållbart fiske. När det gäller EU:s fiskeavtal med utvecklingsländer avser Sverige att fortsätta driva bl.a. en kvalitetskontroll av de vetenskapliga underlagen för avtalens beslut om fiskekvoter och bättre standards för utvärderingarna av avtalen. Inom utvecklingssamarbetet kommer en övergripande policy för det handelsrelaterade biståndet att tas fram under 2010 som kommer att komplettera regeringens policy för ekonomisk tillväxt där vikten av ökad produktivitet i jordbruket lyfts fram. Regeringen avser följa upp slutsatserna från det internationella forskningsprojekt som under 2010 ska redovisa rekommendationer om vilka handelsrelaterade insatser och verktyg som har störst inverkan på fattiga människor.

Regeringen avser verka för att stärka det svenska näringslivets bidrag till global utveckling och fattigdomsbekämpning, utan att göra avsteg från den svenska principen om obundet bistånd. Det under 2010 inrättade Rådet för Näringsliv och Utveckling (NU-rådet) utgör en viktig utgångspunkt för arbetet. S.k. NU-samråd kommer även att upprättas i ett antal samarbetsländer för att stärka samverkan lokalt.

Främjandet ska genomföras i enlighet med internationellt erkända instrument för bl.a. företagens sociala ansvar (CSR) och därmed bidra till att öka de svenska företagens medvetenhet om frågorna samtidigt som deras konkurrenskraft på en global marknad stärks. Detta inkluderar, inte minst, Exportrådets verksamhet. En ny strategi kommer att tas fram för hur det svenska näringslivets kompetens och erfarenheter i ökad utsträckning kan göras tillgänglig för fattiga människor genom de internationella finansinstitutionerna, EU och FN.

Referensgruppen för CSR (där företrädare för såväl industrin som arbetstagarare deltar) kommer fortsatt att utgöra ett viktigt forum för dialog med det svenska näringslivet om dessa frågor. Regeringen kommer vidare att arbeta för att den nya EU-kommissionen ska lyfta CSR-frågorna och bygga vidare på FN:s ramverk ”Skydda, respektera, åtgärda” i enlighet med utrikesministrarnas rådsslutsatser i december 2009.

Inom ramen för utvecklingssamarbetet kommer regeringen bl.a. att stödja Sidas arbete med att utveckla nya instrument för samverkan med det internationella näringslivet som bl.a. syftar till att stödja utvecklingen av varor och tjänster för fattiga människors behov genom s.k. *Challenge Facilities*. Särskilda insatser för att bidra till infrastrukturutveckling i Irak och i Afrika söder om Sahara ska genomföras inom ramen för projektet Partnerskap för utveckling, där bl.a. Utrikesdepartementet och Exportrådet samarbetar.

Regeringens arbete med att anta den globala utmaningen migrationsströmmar lyfter fram den ökade rörlighetens betydelse för att migranter ska kunna bidra till utvecklingen i sina ursprungsländer, genom att de själva kan återvända med nya kunskaper och erfarenheter, genom att nya och gamla nätverk för bl.a. handel kan underhållas och genom att överföringar av sparade pengar kan göras säkrare och billigare. Därför har regeringen genom en avgränsning av två fokusområden valt att förtydliga fokus på cirkulär migration respektive remitteringar.

Regeringen avser bidra till att öka de positiva effekterna för utvecklingsländer av cirkulär migration till och från Sverige och EU genom att bl.a. bidra aktivt till genomförandet av handlingsplanen för Stockholmsprogrammet samt delta i relevanta partnerskap för rörlighet mellan EU och tredjeländer. Dessutom avser regeringen att, inom ramen för utvecklingssamarbetet och genom kapacitetsuppbyggande insatser, verka för att återvändande migranternas kunskaper och erfarenheter bättre tas till vara. Behandlingen av slutbetänkandet från den parlamentariska kommittén om cirkulär migration och utveckling kommer vara av central betydelse för utformningen av framtida politik.

Regeringen avser verka för säkrare och billigare remitteringar från Sverige till utvecklingsländer samt öka utvecklingseffekterna av dessa. För att bidra till detta avser regeringen, i enlighet med målet från G8 mötet i L'Aquila i juli 2009, att bl.a. bjuda in berörda privata aktörer, branschorgan, Sida och Finansinspektionen till en dialog om möjliga initiativ på den svenska marknaden för att migranter ska kunna föra över pengar på ett så billigt och säkert sätt som möjligt. För det fortsatta arbetet behövs bl.a. statistik om remitteringar från Sverige, information om befintliga överföringskanaler, samt kunskap om diasporagrupper i Sverige.

Sverige kommer fortsatt att ta sin del av ansvaret för att bidra till varaktiga lösningar på skyddsbehövandes situation såväl nationellt som inom EU och FN-systemet. För detta krävs insatser inom ramen för såväl utvecklingssamarbetet som det humanitära biståndet och på migrationsområdet. Arbetet på migrationsområdet kommer bl.a. att inriktas på att involvera fler medlemsstater i vidarebosättningsaktiviteter, öka antalet vidarebosatta till EU och fortsätta utvecklingen av det gemensamma europeiska asylsystemet där regeringen betonar vikten av ett nära samarbete med UNHCR.

Regeringen kommer under 2010 att anta en policy för migrationsfrågor inom det svenska utvecklingssamarbetet. Policyn syftar till att förtydliga och förstärka utvecklingssamarbetets bidrag till att maximera de positiva utvecklingseffekterna av migration för utvecklingsländer samt minimera de negativa effekterna för dessa länder. Denna policy kommer att utgöra en viktig del i regeringens arbete med att vidareutveckla politiken för migration och utveckling, där främjandet av synergieffekter mellan politikområden är centralt.

Den politiska överenskommelsen från FN:s klimatförhandlingar i Köpenhamn 2009 var inte tillräcklig för att uppnå målet om ett ambitiöst globalt och rättsligt bindande avtal eller för att begränsa uppvärmningen till två grader, men utgjorde ett steg framåt. Sverige ska fortsatt ha höga ambitioner och visa ledarskap samt verka för att EU arbetar i riktning mot dessa mål. Samarbete med utvecklingsländer för att stärka deras deltagande i de internationella klimatförhandlingarna är betydelsefullt. Sverige bör fortsatt vara pådrivande för att EU ska vara föregångare på klimatområdet när det gäller utsläppsminskningar, anpassning och att leva upp till kortsiktiga och långsiktiga finansiella åtaganden gentemot utvecklingsländerna.

Hållbar stadsutveckling, miljötekniksatsningar och en eko-effektiv ekonomi är centralt för en långsiktigt hållbar global utveckling. Gemensamma insatser mellan Regeringskansliet, myndigheter och näringslivet för att uppnå målsättningarna inom utmaningen genomförs, men potentialen för en fortsatt förbättrad samverkan är stor.

Integrering av kemikaliefrågan i utvecklingspolitiken samt ett ökat utvecklingsperspektiv i kemikaliepolitiken inom EU och på global nivå är en viktig komponent i genomförandet av redan existerande avtal och överenskommelser, som t.ex. den globala kemikaliestrategin, SAICM, Montrealprotokollet och Stockholmskonventionen. I de kommande förhandlingarna för en ny kvicksilverkonvention samt en utveckling mot stärkt miljöförvaltning inom kemikalieområdet kommer Sverige att vara starkt pådrivande för ambitiösa och långtgående åtaganden.

Konflikter och sviktande situationer

Regeringen kommer fortsatt att arbeta för att Sveriges ansträngningar att bistå konflikttrabbade länder och verka i sviktande situationer präglas av ett tydligt utvecklingsperspektiv och ett samstämmigt agerande mellan berörda politikområden.

För att bidra till en legitim säkerhetssektor under demokratisk kontroll i konflikt- och postkonfliktländer kommer regeringen bl.a. att verka för att Sverige och det internationella samfundet i ökad utsträckning samordnar SSR-insatser med andra berörda reforminsatser, framför allt vad gäller rättsväsende och förvaltning. Sverige kommer fortsättningsvis att bidra till det gemensamma nordiska åtagandet att stödja uppbyggandet av AU:s östafrikanska snabbinsatsstyrka EASBRIG. Därtill ser Sverige över möjligheten att stödja EU:s utbildningsinsats i Uganda till stöd för den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor. Sverige, tillsammans med de nordiska och baltiska länderna, fortsätter också SSR-stödet gentemot Västra Balkan, Ukraina och Georgien. Utöver det militära stödet är DR Kongo ett bra exempel där EU, genom kommissionens rättssektorstöd och GSFP-insatserna EUPOL och EUSEC, kommer att fortsätta att bidra till reformer av polis- och försvarssektorn. Afghanistan och Bosnien och Hercegovina är också exempel som belyser hur EU fortsättningsvis kommer att arbeta med SSR i synergi mellan krishantering och biståndsinstrument.

Regeringen kommer att arbeta för att samverkansavtalet mellan EU och Interpol om samverkan kring brottsbekämpning ska fullföljas.

Ökat fokus på ämnesområdet *Kvinnor, fred och säkerhet* har bidragit till ökad kunskap hos politiker, policyutövare och media, nationellt såväl som i konflikt och postkonfliktländer, men också till större insikt om svårigheter och möjligheter att genomföra FN:s säkerhetsresolutioner 1325, 1820, 1888 och 1889. Regeringen kommer även i fortsättningen att prioritera genomförandet av utbildningsinsatser nationellt och internationellt för att säkra genomförandet av resolutionerna. Myndigheterna i Genderforcesamarbetet kommer att fortsätta genomföra löpande utbildningar för svensk personal som ska ut i fält samt riktade utbildningar i samband med större insatser.

I arbetet med konflikt till långsiktigt hållbar utveckling kommer regeringen fortsatt att ha som mål att överbrygga gapet mellan konflikt och långsiktigt hållbar utveckling. Inom ramen för utvecklingssamarbetet kommer regeringen under 2010 att ta fram en policy om säkerhet och utveckling. Policyn kommer att slå fast ett antal principer som gäller i situationer när säkerhets- och utvecklingsutmaningar finns sida vid sida. Policyn kommer även att bidra till att stärka samordning på området mellan relevanta nationella aktörer.

Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot

Regeringen avser att fortsatt verka för att stärka arbetet mot smittsamma sjukdomar och andra hälsohot. Arbetet inriktas fortsatt bl.a. på hälsosystem och ökad tillgång på läkemedel. Spridningen av antibiotikaresistenta bakterier (ABR) är ett snabbt växande globalt hot som kräver internationella insatser under överskådlig tid. På EU-nivå kommer Sverige att agera för att de ABR-initiativ som togs under ordförandeskapet hösten 2009 följs upp, bl.a. de antagna rådsslutssatserna. På global nivå kommer regeringen att verka för att WHO förstärker sitt arbete mot spridningen av ABR. Sverige kommer under 2010, som medlem i en arbetsgrupp av medlemsstater, att aktivt medverka i utformningen av ett ramverk för att definiera EU:s roll i global hälsa. Sverige kommer att inom EU, bi- och multilateralt fortsatt delta i arbetet med att leva upp till åtaganden i deklarationen i FN:s generalförsamling om hiv och aids (2001 och 2006), baserat på Sveriges nya policy för internationellt hiv- och aidsarbete. Inom biståndet avser regeringen under 2010 utarbeta en ny policy om hälsa, bl.a. relaterat till utbildning och social utveckling. Vid FN-utvärderingen av millenniemålen hösten 2010 avser regeringen att uppmärksamma hälsosystem och bl.a. lyfta fram genusrelaterad ohälsa och mödradödlighet.

Regeringen bedömer att samarbetet kring smittskyddsfrågor som pandemiberedskap samt genomförandet av det internationella hälsoreglementet, IHR, kommer att förstärkas. Regeringen avser att delta aktivt, både inom EU och globalt för att effektivt möta denna utveckling. Vidare pågår under 2010 en översyn av svenska myndigheter på smittskyddsområdet. De områden som identifierad som viktiga att arbeta med 2008 är fortsatt relevanta. Det finns dock skäl att överväga också

arbete som dels täcker in och säkrar det viktiga spannet mellan kortsiktig (dvs. tidig varning) respektive långsiktig (dvs. hälsosystem) beredskap, dels tar fasta på flera hälsoskyddsfrågor än smittskydd. Exempel på områden skulle kunna vara livsmedelssäkerhet och miljörelaterade hälsoaspekter, som alltmer uppmärksammas globalt.

Regeringen avser att fortsätta prioritera en hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande politik. Både inom WHO och EU har viktiga förutsättningar skapats för att Sverige skall kunna driva folkhälsofrågor vidare, t.ex. genom EU:s hälsoprogram "Tillsammans för hälsa", EU-kommissionens meddelande "*Solidaritet i hälsa*" och EU:s alkoholstrategi. Under 2010 kommer processen inom WHO för att anta och genomföra en global alkoholstrategi, liksom Östersjöstrategins alkoholmål, att vara högt prioriterade för Sverige. Vidare avser Sverige att under 2010 utveckla och stärka partsdrivna och bilaterala samarbeten med främst Kina, Indien och Ryssland. Vid FN-utvärderingen av millenniemålen hösten 2010 avser Sverige att koppla det preventiva hälsoarbetet till bredare insatser om ekonomisk och social utveckling. Regeringen bedömer att de nuvarande målen i allt väsentligt är relevanta. I det fortsatta arbetet bör dock genusperspektivet stärkas. Vidare kan nya delmål om behovet av näringsriktig mat och förbättrade sanitära förhållanden övervägas. Målet om en global alkoholstrategi bör omformuleras till att nu fokusera på genomförandet.

Politikens genomförande

Regeringen fortsätter ansträngningarna att konkretisera hur samstämmighet och samverkan mellan olika politikområden kan bidra till att uppfylla målet för den svenska politiken för global utveckling genom att gemensamt hantera ett antal av dagens globala utmaningar. Utgångspunkten är den nystart och fokusering av PGU som redovisades till Riksdagen i mars 2008.

Internationell forskning och erfarenhet (t.ex. från OECD) visar vikten av formerna för politikens genomförande för att uppnå en effektiv samstämmighetspolitik. Regeringen har valt att inspireras av OECD:s modell för att följa upp genomförande av samstämmighetspolitik för resultatbedömning av den svenska politiken för global utveckling. De tre grundläggande byggstenarna i denna modell, *politikens utformning och utförande*, *samordning och samverkan* samt *kunskap och analys* har varit utgångspunkten för denna skrivelses resultatredovisning. För att ytterligare förtydliga denna ansats så omformulerar regeringen de tidigare målen för politikens genomförande till:

- Politiskt ägarskap som tar sig uttryck i ett tydligt utvecklingsperspektiv i politikens utformning och utförande
- Samordning och samverkan till stöd för arbetet med att hantera globala utmaningar och för att integrera ett utvecklingsperspektiv i, samt stärka synergier och hantera målkonflikter mellan, politikområden

- Kunskap och analys om utvecklingseffekterna av regeringens samlade politik och metoder för att omsätta kunskapen i politikens utformning

Skr. 2009/10:129

Regeringen bedömer att EU:s arbete med ”Policy Coherence for Development” fortsatt är mycket viktigt varför detta mål kvarstår som:

- Att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

Nedan följer en kort översikt över åtgärder vad gäller politikens genomförande under kommande tvåårsperiod:

Politikens utformning och utförande

Regeringen konstaterar att ett brett politiskt ägarskap är centralt för att satsningar på t.ex. ökad kunskap och samverkan ska leda till ökat genomslag för politiken och återbekräftar i denna skrivelse sitt gemensamma ansvar för politikens genomförande.

Antalet myndigheter som har givits i uppdrag att bidra till genomförandet av PGU genom instruktioner och regleringsbrev har ökat. Regeringen avser, i linje med rekommendation från OECD DAC:s granskning⁹ av den svenska utvecklingspolitiken engagera ytterligare myndigheter i genomförandet av politiken. Regeringen avser även att förtydliga styrning och arbetsformer vad gäller myndigheternas roll inom ramen för politiken, både vad gäller deltagande i utvecklingsarbetet och i samstämmighetspolitiken. Detta är något som efterfrågats från flera myndigheter. Som underlag för detta avser regeringen genomföra en särskild studie om lärdomar av några myndigheters arbete med PGU med syftet att ytterligare förbättra styrning och arbetsformer. Regeringen har för avsikt att fördjupa dialogen med samarbetsländer kring effekter av Sveriges och EU:s politik. Förutsättningarna för detta har stärkts betydligt genom den uppgradering som ska ske av nuvarande sektionskontor i t.ex. Västafrika, Kaukasus, Moldavien, Rwanda och Kambodja .

Samordning och samverkan

Regeringen kommer fortsatt verka för att integreringen av ett utvecklingsperspektiv i hanteringen av globala utmaningar stöds genom såväl formella som informella samråd inom Regeringskansliet. De informella arbetsgrupper som har etablerats för de sex utmaningarna utgör i detta sammanhang ett bra komplement till formella beredningsrutiner och andra former av samråd. I det fortsatta arbetet kommer arbetsformerna för arbetsgrupperna att utvecklas ytterligare i syfte att förbättra samstämmigheten och samverkan och hantera målkonflikter mellan politikområden. Ett steg i arbetet med utmaningsgrupperna är att utifrån de bedömningar som görs i föreliggande skrivelse upprätta handlingsplaner för hur resultatet ska kunna förbättras ytterligare och vad som ska prioriteras. Arbetsgrupperna

⁹ DAC Peer Review Sweden 2009, sid. 40f

ska också, som en första instans, kunna behandla eventuella mål- och intressekonflikter. Nämnade samordningsformer ersätter det s.k. PGU-forum som indikerades i regeringens skrivelse 2008. Regeringen fortsätter också sina ansträngningar att bättre ta tillvara svenska aktörers erfarenheter och perspektiv i utformningen av politiken genom olika typer av referens- och samverkansgrupper. Som uppföljning av resultatutskrivelsen avser Regeringskansliet på tjänstemannanivå att bjuda in till ett aktörmöte för organisationer i det civila samhället under våren 2010.

Kunskap och analys

Regeringen avser vidta en rad åtgärder för att förstärka analyskapaciteten och kunskapen om utvecklingsperspektiv inom Regeringskansliet under kommande tvåårsperiod. En särskild handlingsplan kommer att tas fram för detta arbete.

En viktig del är att fortsätta arbetet med att utveckla vägledande verktyg för konsekvensbedömningar ur ett utvecklingsperspektiv. Verktyget behöver anpassas till olika sammanhang snarare än att göras generiskt. Genom de nyligen upprättade utvecklingssidorna på Regeringskansliets intranät kommer vägledning, exempel och hänvisning till internationella studier om konsekvenser för utvecklingsländer av olika politikområden att finnas tillgängliga. Strategiskt riktade utbildningsinsatser kommer att genomföras inom Regeringskansliet liksom kunskaps- och inspirationsseminarier med berörda myndigheter. Ökat kunskapsutbyte mellan politikområden där utvecklingskunskapen spelar en central roll är viktigt. För att ytterligare tillgängliggöra resultatredovisningen avser regeringen publicera en webbaserad version av skrivelsen som inkluderar klickbara länkar till relevanta dokument som propositioner, rådsslutsatser, organisationer etc. som omnämns i skrivelsen. Detta utgör ett ytterligare steg i regeringens ambition att öka öppenheten i den svenska utvecklingspolitiken.

Regeringen bedömer att en viktig del i att stärka analysen är att bättre tillgängliggöra sig befintlig kunskap. Genom ett nära samarbete med EU-kommissionen och OECD liksom samarbetspartner och tankesmedjor som European Center for Development Policy Management (ECDPM) och Center for Global Development (CGD) ska Regeringskansliet mer systematiskt tillägna sig kunskap som underlag för regeringens politikutformning. Regeringen kommer även att initiera studier och utvärderingar som bidrar till kunskap som bidrar till fokusområdena. I nästa resultatutskrivelse år 2012 avser regeringen att komplettera resultatredovisningen med exempel på fallstudier som illustrerar hur Sveriges eller EU:s arbete för ökad samstämmighet påverkat ett enskilt utvecklingsland.

Det förtydligade uppdraget till Sida att bistå Regeringskansliet som expertmyndighet kommer användas mer strategiskt och regeringen avser utveckla former för detta. OECD DAC konstaterar i sin granskning att utlandsmyndigheterna, men även andra myndigheter, bör kunna användas ytterligare för att öka förståelsen för den samlade påverkan som Sverige och EU har i enskilda utvecklingsländer. Regeringen instämmer i påpekandet och avser bl.a. att stärka analysen av utvecklingens drivkrafter och utmaningar i samband med framtagande av nya riktlinjer

för samarbetsstrategier för utvecklingsarbetet. Detta är ett led i att stärka det svenska biståndets strategiska roll, men kommer även att kunna bidra till förståelsen av den samlade påverkan som Sveriges eller EU:s politik har på enskilda länder. Skr. 2009/10:129

Den föreliggande resultatskrivelsens utformning är i sig ett steg mot en mer uppföljningsbar resultatredovisning som under kommande tvåårsperiod ska utvecklas vidare.

EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

Regeringen kommer fortsatt verka för att EU lever upp till sitt fördragsbundna åtagande att främja samstämmighet för utveckling. En viktig del är uppföljningen av rådslutsatser från det svenska ordförandeskapet där framtagandet av det nya arbetsprogrammet för ”Policy Coherence for Development” i EU kommer att vara viktigt för att skapa ett mer fokuserat och strategiskt arbete med samstämmighet för utveckling i EU. När arbetsprogrammet färdigställts ger det regeringen ett verktyg att påverka EU för ökad samstämmighet generellt genom förbättrad mål- och resultatstyrning och genom en tydligare rollfördelning. Även arbetet med de fem prioriterade områdena blir ett viktigt instrument för att påverka EU.

Bilaga 1. Fokusområden och mål 2010-2012

Det övergripande målet för den svenska utvecklingspolitiken, uttryckt i Sveriges politik för global utveckling är ***Att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.***

Både samstämmighetspolitiken och biståndet tar sin utgångspunkt i en mångdimensionell syn på fattigdom och utveckling och vägleds av två grundläggande perspektiv: ***rättighetsperspektivet*** och ***fattiga människors perspektiv på utveckling.***

Global utmaning: Förtryck

Fokusområde: ***Yttrandefrihet***

Mål: *Ökad yttrandefrihet i länder där denna begränsas*

Fokusområde: ***Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter***

Mål: *Bättre sexuell och reproduktiv hälsa och främjande av därtill hörande rättigheter för människor i utvecklingsländer*

Fokusområde: ***Organiserad brottslighet med fokus på människohandel***

Mål: *Minskad organiserad brottslighet och människohandel genom förebyggande och brottsbekämpande insatser i ursprungs-, transit- och destinationsländer*

Global utmaning: Ekonomiskt utanförskap

Fokusområde: ***Finansiella marknader***

Mål: *Bättre fungerande finansiella marknader för sparande och investeringar i utvecklingsländer*

Fokusområde: ***Handel med jordbruksprodukter***

Mål: *Ökad handel med jordbruksprodukter*

Fokusområde: ***Svensk handel och investeringar***

Mål: *Ett förbättrat klimat för handel och investeringar i utvecklingsländer vilket gynnar såväl lokal näringslivsutveckling som svenska affärsintressen*

Fokusområde: ***Cirkulär migration till och från Sverige och EU***

Mål: *Öka de positiva effekterna för utvecklingsländer av cirkulär migration till och från Sverige och EU*

Fokusområde: ***Remitteringar från Sverige till utvecklingsländer***

Mål: *Verka för säkrare och billigare remitteringar från Sverige till utvecklingsländer samt öka utvecklingseffekterna av dessa*

Fokusområde: ***Skydd och varaktiga lösningar för flyktingar***

Mål: *Varaktiga lösningar på skyddsbehövandes situation*

Global utmaning: Klimatförändringar och miljöpåverkan

Fokusområde: ***Klimat - anpassning och utsläppsminskningar***

Mål: *Begränsning av globala utsläpp av växthusgaser och anpassning till klimatförändringar i utvecklingsländer*

Fokusområde: ***Kemikaliehantering***

Mål: *Att användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländerna ska minska och att omhändertagandet av farliga avfall ska förbättras*

Fokusområde: ***Hållbar stadsutveckling***

Mål: *Att urbanisering sker på ett hållbart sätt och bidrar till långsiktig utveckling och fattigdomsminskning*

Global utmaning: Konflikter och sviktande situationer

Fokusområde: ***Säkerhetssektorreformer***

Mål: *En legitim säkerhetssektor under demokratisk kontroll i konflikt- och postkonfliktländer såväl som i sviktande situationer*

Fokusområde: ***Kvinnor, fred och säkerhet***

Mål: *Förbättra situationen för kvinnor i konflikt- och postkonfliktsituationer*

Fokusområde: ***Från konflikt till stabil fred som lägger grunden för långsiktig hållbar utveckling***

Mål: *Att överbrygga gapet mellan konflikt och utveckling*

Global utmaning: Smittsamma sjukdomar och andra hälsohot

Fokusområde: ***Hållbara hälsosystem och ökad tillgång till läkemedel***

Mål: *Säkerställa fattiga människors tillgång till hållbara hälsosystem och nödvändiga läkemedel*

Fokusområde: **Tidig varning och snabba begränsningsåtgärder** Skr. 2009/10:129

Mål: *Snabba och effektiva system för tidig varning och snabba begränsningsåtgärder som kan vara operativa på regional och lokal nivå*

Fokusområde: **Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder**

Mål: *Att med ökad fokusering och samstämmighet i Sveriges engagemang verka för att länders och internationella organisationers arbete med de faktorer som påverkar hälsan förstärks och anpassas till rådande kunskap*

Politikens genomförande

Mål: Politiskt ägarskap som tar sig uttryck i ett tydligt utvecklingsperspektiv i politikens utformning och utförande

Mål: Samordning och samverkan till stöd för arbetet med att hantera globala utmaningar och för att integrera ett utvecklingsperspektiv i samt stärka synergier mellan politikområden

Mål: Kunskap och analys om utvecklingseffekterna av regeringens samlade politik och metoder för att omsätta kunskapen i politikens utformning

Mål: Att stärka EU:s arbete med samstämmighet för utveckling

Bilaga 2. Förklaring till förekommande förkortningar

ABCDE-konferensen Annual Bank Conference on Development
 Economics
 ABR Antibiotikaresistens
 AOP Action Oriented Paper
 ATCR Annual Tripartite Consultations on Resettlement
 AU Afrikanska unionen
 AVS-länderna 78 länder i Afrika, Karibien och Stillahavsregionen
 BNP Bruttonationalprodukt
 CAP EU:s gemensamma jordbrukspolitik
 Cariforum Caribbean Forum of African, Caribbean and Pacific States
 CBD Konventionen om biologisk mångfald
 CFP EU:s gemensamma fiskeripolitik
 CFS FN-kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning
 CGD Center for Global Development
 CGRFA Kommissionen för genetiska resurser
 COP Conference of the Parties
 CSD FN:s kommission för hållbar utveckling
 CSR Företags sociala och miljömässiga ansvar
 CSW FN:s Kvinnokommission
 DAC OECD:s biståndskommitté
 EASBRIG AU:s östafrikanska snabbinsatsstyrka
 ECDPM European Centre for Development Policy Management
 ECOSOC FN:s ekonomiska och sociala råd
 ECPAT Ideell förening mot barnsexhandel: barnpornografi, trafficking
 och barnsexturism
 EI Ecpat International
 EU Europeiska unionen
 EUFOR Tchad/CAR Europeiska unionens styrkor i Tchad
 EPA Ekonomiska partnerskapsavtal
 Europol Europeiska unionens brottsbekämpande myndighet
 EUSEC DRC EU Security Sector Reform Mission in the Democratic
 Republic of the Congo
 FAO FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation
 FAS Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap
 FIG International Federation of Surveyors
 FIRST Financial Sector Reform and Strengthening Initiative
 FN Förenta nationerna
 GAVI Globala vaccinalliansen
 GFMD Globala forumet för migration och utveckling
 GSFP Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken
 H1N1 Den nya influensan (svininfluensa)
 HBT-personer Homosexuella, bisexuella och transpersoner
 HKP Hållbar konsumtion och produktion
 ICPD FN:s konferens om befolkning och utveckling
 ICRC Internationella Rödakorskommittén
 ICT Informations- och kommunikationsteknologi

IGF Internet Governance Forum
IFC Internationella finansieringsbolaget
IFAD Internationella jordbruksutvecklingsfonden
IFS EU-kommissionens stabilitetsinstrument
IHR WHO:s internationella hälsoreglemente
INCAF OECD:s International Network on Conflict and Fragility
IMF Internationella valutafonden
IOM Internationella migrationsorganisationen
IPPC Internationella växtskyddskonventionen
IT Informationsteknologi
ITPGR Internationella fördraget om växtgenetiska resurser
MR Mänskliga rättigheter
MSB Myndigheten för samhällskydd och beredskap
NU-rådet Rådet för Näringsliv och Utveckling
OECD Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
OECD/DAC OECD:s biståndskommitté
OIE Världorganisationen för djurs hälsa
OSSE Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa
PACE Partnerskapsprogrammet Action on Computing Equipment
PCD Policy Coherence for Development
PFOS Perfluoroktansulfonat
PGU Politik för global utveckling
REACH Registration, Evaluation, Authorization of Chemicals, EU:s kemikalielagstiftning
REDD+ Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation in developing countries
RIF-rådet EU:s råd för rättsliga och inrikes frågor
SAICM Globala kemikaliestrategin
SARS Severe Acute Respiratory Syndrome
SGU Sveriges Geologiska Undersökning
Sida Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
SMI Smittskyddsinstitutet
SRHR Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
SSR Säkerhetssektorreform
SWEUNB The Swedish Association for UN Business
UNAIDS FN:s aids-program
UNCAC FN-konventionen mot korruption
UNDP FN:s utvecklingsprogram
UNEP FN:s miljöprogram
UNESCO FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur
UNFCCC FN:s klimatkonferens
UNFPA FN:s befolkningsfond
UN-HABITAT FN:s boendeprogram
UNHCR FN:s flyktingkommissariat
UNICEF FN:s barnfond
UNSIC United Nations System Influenza Coordination
WHO Världshälsoorganisationen
WFP FN:s världslivsmedelsorganisation
WTO Världshandelsorganisationen

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Krantz, Ohlsson

Föredragande: Statsrådet Carlsson

Regeringen beslutar skrivelse 2009/10:129: Att möta globala utmaningar
- skrivelse om samstämmighet för utveckling

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet